

FEHÉR RÓZSATÓ VIRÁGA

Szívem sír utánad szüntelen,
szemem könnytől ázott.
Ó, hogy te nem látod ezt.
Arcom halovány és bús,
mint a hold.
És sírok szüntelen.
Szememnek tüze nem éget már.
Ajakam hamuszín és vértelen,
mert te, kedvesem, távol vagy tőlem.
A nap nem süt, szomorú az idő.
És én mégis rólad gondolkozom.
Temetkeznek a fák.
Ezer színben fekszenek a levelek.
És te nem látod ezt,
nem vagy itt mellettem.
Mindjárt elzarándokol a rózsza is.
Mindenki elhagy engem,
mint ahogy te is elhagytál engem,
fehér rózsató virága.

1914. január.

NEM TUDOM

Nem tudom, hogy mi éri lelkemet, ha édes
merengés fog el.

Lehet, egy mosoly reppen ajakadról felém
és olyan némán, meghitten száll felém,
mint a tavaszi szellő rózsaszárnyán,
ahogy száll az akácok illata.
Lehet, egy mosoly reppen ajakadról felém.

Lehet, egy nekem küldött csókod suttogása
veri fel lelkem aluvó álmait.
Azért szakad meg egyszerre a csend
és vándorolok, képedet keresem,
a fák rám hajolnak
és a virágok szirmaikat hullatják.
Lehet, egy nekem küldött csókod suttogása
veri fel lelkem aluvó álmait.
Azért kereslek Téged.

Lehet, egy sóhajod száll felém:
utánam vágyakozol.
Azt érzem én. Azért olyan bús és epekedő
arcom.
Tovább indulok. Kereslek.
Nem tudom, miért kereslek.
Lehet, utánam vágyakozol, azért kereslek.
Ej, jól tudom, hogy nincs számomra se mosolyod,
illatos csókod se keres.
Csak a szívem ámít, hiteti el velem.
Jól tudom, hogy rég nem szeretsz
s el is feledtél már.
És hogy elhagytál engem,
azért kereslek.
Búgok utánad, mint vadgalamb a párja után.
De oly jól tudom, hogy nem jössz meg
soha,
hiába kereslek.

Csak az a hitvány húsdarab nem tudja.

1914. február 6.

AZ ERDŐRŐL HAZATÉRŐ FAVÁGÓK

Az erdőről hazatérő favágók nagy újságot hirdetnek.
Azt beszélnek, hogy tavasz van,
mert kinyílt a hóvirág.
Széltében, hosszában
meleg napsugár tűz be az erdőbe,
s az erdőoldal csupa hóvirág.

Az erdőről hazatérő favágók nagy örömet hirdetnek.
Azt is mondják, hogy kis őzikek
legelészve bólogatnak végig
a virágos erdőháton,
s vidám madárfütytől mosolyog az erdő.

Ébred a természet tehát.
Remegve tárom ki szobám ajtaját.
Az ereszről csurog a víz
és nagy robajjal fut le a csatornán.
Lelkem kitágul.
Tele tüdővel szívom a tavasz friss illatát.
Fejem kábult, vérem nyugtalanul lüktet:
ébred a természet,
itt van a tavasz!

Az erdőről hazatérő favágók
csoda dolgokat beszélnek.
A nap, mint piros máglyatűz
a madarak dalán hamvad el
és rügybe szakadt a fák hegye.

A kerges tenyerű favágók mondták ezt nekem.
Fizessen meg az isten érte nekik,
jó, becsületes emberek.
A nap, mint piros máglyatűz
a madarak dalán hamvad el,

s levélbe fut a fák hegye.
Fizessen az isten ez öröméért nektek,
szegény favágók!”
Holnap kimegyek veletek én is az erdőre.

1914. február 8.

PATAK PARTJÁN

Fűzfasípot faragtam a zsombos patak partján,
hogy rajta kedvesemnek nótákat játsszam.
Hogy elmenjek esténként ablaka alá
és a szendergő álmok idején halk nótával fűjjam
tele a holdsugártól acélkék éjszakát.
És nagy volt az én örömem.

Már készen volt a furulyám, mikor meghallottam,
hogy Ő az ablakból másnak lengeti hosszú selymes
sálját.
És minden kedvem elveszett.
A furulyát a patakba hajítottam, melyet az ezüstös habok
messzire elsodortak és velük elúszott az én
örömem is.

A patak partján és távolabb nyitottak sok virágok
s tőlük üde és illatos volt a levegő.
Odamentem és letéptem a fiatal virágokat
és mind beleszórtam a patak vizébe. És tőlük
a patak vize is üde és illatos lett.

A virágok elúsztak. Már az utolsó is eltűnt és akkor
ijedten kaptam szívemhez és utánuk iramodtam,
de nem értem be őket. A kegyetlen habok messzire
elsodorták és velük elúszott az én víg kedvem is.

Azóta sokszor elmegyek arra a helyre és a patak
vizébe mindig sok, sok, illatos virágokat szórok
és nem tudom megmagyarázni magamnak, hogy
miért teszem.

1914. február 8.

MEGYEK AZ ÉJBEN

Elmegyek az éjben egy sötét ablakot nézni,
szép kedvesem ablakát.
A teli-ibolyás rét illata
langyos szél fuvalmán száll, mint kósza lelkem,
s remegve űz kedvesem felé.
S én megyek az éjben egy sötét ablakot nézni.

Az emberek elcsendesedtek.
Minden jámbor lélek aludni tért.
Az erdőszélen piros lángú tüzek gyúltak.
Az ör botjára támaszkodva,
maga elé méláz...
A rétről sűrűn csap fel a virágok illata –
S én kedvesem nevét suttogva –
megyek halkán az éjben
nézni egy sötét ablakot.

És sokszor megyek.
Majdnem minden éjszaka.
Valami titokzatos erő viszen.
Pedig az égvilágán semmit sem látok.
Csak azt a fényes csíkot az ablak üvegjén,
melyet a sarki villanylámpa vet reá.
Mindig csak azt látom
és mégis megyek,
megyek az éjben azt a sötét ablakot nézni.
Félreteszek minden fontolgotást:
„Hiába mész, szegény bolond, úgy sem látsz
semmit s javadra nem válik”.
Megyek, mert ott a kedvesem lakik.

1914. február 26.

A REMÉNY FELÉ

– Remény hol van?
– Kikötöttem egy messze folyó partján.
De mért nézel oly csodálkozva reám?
Letörtem a fűz gallyait es saruimról
letörültem a port.
Nincs már semmi kilátás.
Borul az ég és sötétül a látóhatár.
De mért remegsz és minek nézel oly erőlködve?
Az alkony homályba verte és a partok vonala
elmosódott.
Tudom, hogy egy kis hazugság boldoggá tenne
és felvidulna setét homlokod, de mit ér?
Tudom, hogy kegyetlenség az igazságot kimondani,
de te mondád, hogy ekképpen cselekedjem.
De mért mered tekinteted annyira bele?
És mért mindig abba az irányba?
Nehéz a csend setétje és fojtogató szél
kapott lábra.
Könnyed pedig mért nem törlöd le?
Nézz körül, mindenfelőlről orgona-
virágok integetnek.
Új ébredés van, nagyszerű Kezdet.
És te mégis csak a sötétet nézed,
s azt a távoli rongyot a folyó partján.
Nézz körül, örömtüzek gyúlnak mindenfelé
s lélekszakadva áldozati éneket
mondanak az emberek, és amerre menetük
elhúzódik, mindenütt csak Élet lobog föl,
és az Élet dicsősége magasztaltatik.
De annak a csúf setétnek minden
leheletnyi része mérges tör, mely megtámadja
a szívet és megbontja az észet.
Ó, ne nézz, ne nézz arra!

1914. március.

A JÖVŐ DALA

Hirdessétek az élet örömét,
mert nagy szomorúság vagy a világon.
Vigasztaljátok a lelkeket
és adjatok sok örömet!
Örömet, örömet hirdessetek, tiszta örömet,
mert ez egymagában is mindent jelent.
Az öröm fölfakad az arcon –
tavasz mosolyaként játszik.
Az ajkaknak szélén a boldogság
csodálatos derűje ömlik el.
Az öröm meglátszik a szemben,
kiül az arc vonásaira.
Az öröm mindenütt meglátszik, ahol van.
Az örömet nem lehet elfojtani,
kirí a fogak fehérségéből,
mint láthatatlan tűz.
Az öröm nem ismer börtönt.
Szabadon csapong ég és föld között.
Legyőz minden zsarnokságot,
mely bilincsbe kényszerítene
és magasztosan hirdeti az élet boldogságát.
Az öröm mindenható.
Az öröm a megtestesült szabadság maga.
Egy század katonaság nem képes
a legparányibb örömet visszafojtani.
Az öröm a legnagyobb jótevő
és a világ legdrágább kincse,
mely örökké él és soha meg nem hal.
Észak pólusától a Louisideáig
mindenütt megvan az öröm.
Köszöttek bár mázsás köveket reá
és dobjátok az óceán mélységébe,
onnan is fölszakad az öröm
és végig a habok tetején,
mint szférák zenéje, versenyre kél
az éj ezer csillagával,
hogy fölcattanjon a jövő leghatalmasabb dala
és mámorosan hirdesse az élet boldogságát.

Oly nagy szomorúság vagyon most a világon.
Vigasztaljátok a lelkeket
és hirdessétek az élet örömét!

1914. április 6.

LÁTOD? LÁTOD?

Tavasze van és a fák rügye fakadozik.
Halk sóhajjal játszik a szél.
Látod? Látod?

Bolygótűz az ég aljában.
S ifjú szerelmesek találkoznak
a Szamos partján.
Látod? Látod?

Hogy szövődik egybe a lelkük.
Hogy kérnek csengő dalt az éjszakától.
Látod? Látod?

Dalt, amely kiverje halk pengéssel,
mit csókjaik el nem tudnak beszélni.
Látod? Látod?

Mily epedő szempár néz át a sötéten
és hogy várja, hogy meghozza az éj,
amire vár.
Látod? Látod?

Sorjában gyúlnak ki az éjjeli tüzek
az út szélén.
S fáradt munkásarcok ülik körül.
Látod? Látod?

Szemük határát megszabja a sötét
s fejük alatt durva kő a párna
és holnap mégis vígan folytatják az út javítását.
Látod? Látod?

Mi minden van körülted.
Kóbor kuvasz oldalog el a kerítés mellett.
És hallod-e, a csendet,
amely átsuhan a parki fák felett?
És észreveszed-e mind,
mit az éj szárnya takar?
Ki a kapuban vár és csak néz
és senkire nem vár
és semmit nem akar.
És aki mindenre vár, mindent akar
és mégsem kap semmit.
Aki ott úgy szalad
és mégis elmarad.
Mind, mind észreveszed-e?
És megérted-e a vágyak szavát,
melyek oly gyakran szállnak a sötétben,
mint a Szamoson a habok–
mert azok mind feléd igyekeznek,
hogy rendre fejtegeds fel előttük
azok titkait
és hogy elmondd,
két szív egymással mint találkozik.
Látod? Látod?

Suhanó neszüket viszi a sötét.
Mint élet árnya esik a víz tükrére.
Körülted vannak, látod, látod, barátom,
és te mégis kiállsz az ajtódba
és elborult arccal várod,
hogy a néma éj fenségében jöjjenek azok.
Pedig hívogató szavadtól
riadtan menekülnek.
Látod? Látod?

1914. április 6.

Ne búsulj, Bartalis.
 Hosszú hajad szemedre mért húzod?
 Könnyeid akarod elrejtteni talán?
 Kár, kár keseregni.
 Jegyezd jól meg ez ígét!
 Vagy az idő gyors tűnése bántana,
 hogy te munkád eredményét nem látnád?
 Ne bánd, ne bánd:
 „lesz még ünnep e világon”!
 Lesz. Egyszer, ne félj!
 Nem kell azért búnak eresztened
 az amúgy is szomorú fejed.
 És hogy semmit nem műveltél,
 hogy semmiről számot adni nem tudsz –
 az nem igaz.
 Ki tudná fejből megmondani kívüled,
 csaknem gépiesen:
 Százötvennégyezer huszonnyolc, hogy 4312.
 És hogy a főtér sarkán álló rikkancs
 öt perc alatt kilencvenhétyszer kiáltja:
 Esti Lap.
 Ki számlálgatja a habcsobbanást
 a Szamos partján, ha leszáll az éj sötétje
 és ki hallgatja a rügyek fakadását,
 ha eljön az éjfél ideje,
 mikor kitárod ajtódat,
 Istenednek és kedvesednek nevét sóhajtod
 a néma éjszakába minden áldott nap.
 S áldozol nekik tiszta szűz lélekkel, bár
 mindkettő elhagyott, megcsalt.
 Mondd, ki teszi ezt még meg kívüled?
 Ki olyan bolond a mai világban?
 S ki tudja megmondani, hogy a Szamos hídja
 éppen olyan hosszú, hogy átmenet el lehet
 énekelni egyszer: A templomba vasárnap sem mentem ...
 És kinek jön mindig ajakára e dal, valahányszor
 e hídra lép, ha nem neked.
 És míg a habok száz, meg száz változatban,

addig ki lenne az, aki csak egyhangon, monotonan
dudorássza el katonás lépteire, ha nem te?
Ne búsulj tehát.
Sok dologról tudsz számot adni,
ha majd kérdőre vonnak.
Ne félj, vigasztalódj!
Nincs több olyan bolond ember, mint te –
s keseregni pedig – kár, kár.

1914. április 8.

KÜLÖNÖS AZ ÉJ

Különös az éj, mert varázsa megfogta a lelkem.
A parkból a nyárfák kérgének illatát hozza a szél,
és hallatszik a rendőr sípjának hangja.
Becsapódott a nagy vaskapu a kertem előtt,
és villám tornyának tetején
mezörrent a hétágú csillag.
Hangok búgnak végig az éjben,
de amelyeknek értelmét felfogni nem tudom.
Csak sejtem –
hogy egy megszakadni készülő szív sóhaja talán,
mely az éj végtelenségében
keresi vigaszát.
Vagy – két szétűzött galamb
párját kereső bűgása, keserű epekedése,
hogy egymásra nem találhatnak.
Erős vágyakozásuk megostromolja szívem,
epekedő szerelmük minden kínja átvonaglik rajta.
Fejem lehajtom és lassan elgondolkozom...
A szél a hajamba kapaszkodik,
és a frissen kihajtott rügyek illatát leheli
lehajtott fejemre.
A toronytetőn zörren a hétágú csillag,
és a sötétben hangok búgnak végig,
de amelyekről immár biztosan meg tudom
állapítani –
hogy két szétűzött galamb párját kereső bűgása az,
amint sírva keresik egymást
a fák ágai között, (mert soha
egymásra nem találhatnak),
hogy szívem vágyai repülnek bús suhogással
az éj szárnyán,
hogy tőle feleletet kérjenek, (de soha
nem találhatnak reá).

1914. április 10.

ARANYCSATOS CIPŐCSKE

Milyen szívtelenek az emberek.
A cselédleány finom, aranycsatos cipőcskéjét húzta fel
s úgy ment végig az esti korzón.
A nagy ívlámpák pazar fényében
büszkén járt-kelt,
folyton azt lesve, ki veszi már észre.
Pici lábacskaát és a csat villogását
ki bámulja meg.
Milyen boldog lett volna, ha csak egy
szem tekintete éri, vagy hacsak egy
röpke megjegyzés kel nyomában.
Hogy pirult volna el arca,
hogyan remegett volna,
míg a bámuló szem éles tekintete
előtt halad.
És emlékeznék évek múltával reá,
hogyan valaki hogyan megbámulta piciny cipőcskéjét,
amelyen a csat úgy fénylett, mint az arany...
Lelkébe vésné a szavakat, amint hallotta.
És cipőjét, ha ronggyá szakadt,
emlékébe tenné el
és a csatot megcsókolná, amely egykor
úgy fénylett, mint az arany.
Milyen szívtelenek az emberek.
A sok közül senki egy pillantásra nem méltatta,
senki meg nem szólta, pedig mily
kis fáradsággal lehetett volna
egy teremtményt boldoggá tenni.
Egy pillantás elegendő lett volna, hogy piciny
cipőcskéjét ereklyeként mutogassa
és színes meséket fűzzön a csathoz,
amely egykor úgy fénylett, mint az arany.

1914. április 14.

PÁRBESZÉD

Mit mondasz? – hogy nincs gondolatod kívülem
és porbaomolva fetrengnél lábam előtt?

Azt mondom.

Mit mondasz? – hogy virágot hajt a puszta föld,
ha szememnek tekintete éri
és hogy megmozdul az erdő
és a fák meghajolnak és engem dicsőítnék?

Azt mondom.

Mit mondasz? – hogy vágyó sóhaj bűg át
lombjaik között,
ha engem nem láthatnak és hogy az emberek
virágot dobálnak utam elé, hogy piciny lábam
kegyetlenül összetiporja?
És azt mondd, hogy boldogok a virágok is,
mert piros szandál-cipőcskémről halálukkal
csókolták le a port?

Igen, azt mondom.

Mit mondasz? – hogy a madarak zavarodva állnak
meg előttem és megbűvölt hallgatásba vesz daluk,
mert szemem rájuk szögeztem?
És hogy az erdő vadonjában
a gyöngyvirágok is megszégyenülnek
és pirulva rejtik el fejük a part zöld mohájába,
ha hosszú hajam illatát hátára kapja a szél.
És hogy minden megszégyenül
és imádattal omlik le előmbe?

Oh, ne, ne mondj ilyeneket, kérlek!
Hogy te is csak makogva tudsz hódolni előttem
és nincs szó, mely vágyaid méltóképpen kifejezze.

Igen, azt mondom.

Azt mondd, hogy remegsz az éjben járni?
Szelíd, barna, tavaszi éjszakák meleg homálya
magnöveli a lelked.
Dús illatától megrészegülten és magasztosan
dicső éneket zengesz.
És azt mondd, hogy mégis remegve járod az
ilyen éjszakákat, mert minden illatban
és hangban csak én jövök el
és az éjszaka szent némaságában is csak
én jövök el
és mindig csak én jövök el.
És hogy akkor lelked megalázkodva hull
a. magasból a porba,
mint a szárnyonlőtt sas
és hogy nem tudsz szólani hanggal,
miként a letépett virág nem beszél.

Igen. Azt mondom. Ajkam néma, mint a virág
harmatos kelyhe.

Azt mondd, hogy akkor fejed lehajtod és
nem tudod kinyögni: „Királynőm, ne hagyj el” –
de azután folyton csak engem keresel?

Úgy van. Úgy van, te ifjú leány, te szép királynő.
Együgyű vagyok, ha rám tekintesz.
Szemem lesütöm és nem tudom kinyögni:
„Királynőm, nem tudok élni nélküled” –
Bocsáss meg nékem!

1914. április 27.

REGGEL

Oh, reggel, köszöntlek!
De mért babonázod meg lelke,
mint a román asszony,
hogy szép, ifjú lányát szeressem?
Mért ejtesz rabul,
hisz anélkül is szeretlek?
Mért jössz előmbe dal- és virágszekéren,
hogy elkáprázzék a szemem
és ne tudjam, hogy szívem dobogását
csitítgassam-e, vagy ajkamra
tegyem ujjam és hallgatva
roskadjak le előtted?
Mintha minden lomb integetne
és megmozdulnának
a mezőknek füvei.
Mintha minden virág kibomlana
és folya az illat –
Úgy tetszik, mintha kezek nyúlnának ki
az ágak közül
és csak téged tisztelnének
és csak neked bókólnának.
Úgy tetszik, mintha nyelve támadna
minden porszemnek
és olyan új, sohanemhallott hangon
szólni kezdenének, hogy megáll
gondolkozásomnak folyása az ámulattól
és hideg zsibbadás fut végig tagjaimban,
mert minden csak téged dicsér
és minden csak neked áldoz.
Feltartóztatlanul minden
csak eléd siet, hogy elsőnek hódoljon,
csak én állok némán, mozdulatlan.
Feltartóztatlanul minden
csak ünnepet hirdet:
Csak én nem tudom ajkam szóra elhatározni.
Mert minden nyelv olyan nagyszerű
és minden igéjük olyan új.
Mert minden nyelv olyan szédületesen-szép

és minden szavuk olyan vadboroszlán-illat.
Mert minden nyelv annyira
túlszárnyaló és annyira hatalmas,
hogy csak elveszni és beletörpülni
tudok hangjuk árnyékába.
Mért indítsam tehát szólásra nyelvem?
És olyan kísértetiesen megdöbbentők,
hogy csak szent némasággal roskadjak le
előttük
és hideg kezemmel megrészegült lelkem
mámorát takargassam.

1914. május 1.

ELJÖN Ő

Eljön ő.
Fehér-ködös utakon gyakorta eljön Ő.

Eljön Ő.
És Erdők vezekelnek és csupasz térdét csókolják.

Eljön Ő.
És lelkemnek nyugta nincs. Eltemetett Temetők
sírnak fel és Mezők borulnak fekete gyászba.

Eljön Ő.
Idők végtelen ködén előnéz Ő.
És nincs erőm, hogy egy zöld gallyat letépjek áldozatul.

Eljön Ő.
Tövises úton, mezítláb mindegyre eljön Ő.

Eljön Ő.
És nem tudom, mitévő legyek. Csodálatom
elragadja Gondolatom szekerét, ha egyszerűen,
mezítláb, mint Ember jön el Ő.

Eljön Ő
a hír szárnyán és a fénytől elkáprázik a szemem
és megbódul a lelkem.

Eljön Ő.
Erdők nyögésében, Levelek álmában eljön Ő.

Eljön Ő,

hogy megbocsásson Nekik, mert számonkérésére
feleletet adni nem tudnak.

Ostor helyett üdvözlettel jön el Ő azok közé,
kik megtagadták, körükből kizárták és ezzel
fölmagasztalva, lekicsinyelték.

Eljön Ő.
Mert az emberek ezen tettéért nem tudnak eleget
vezekelni az Erdők és eleget zokogni az árvák.

Eljön Ő.
Én pedig hiába keresem a megértést, nem találok,
mint egy szomorú kutya arculatában a szenvedés okát.

De eljön Ő.
Szelíden, mosolyogva és magyarázatot nem kér.

Eljön Ő.
S hiába szól a dicséret és tetteinek magasztalása, ha
úgy hirdetik, nem ember, hanem istennek Fia tette azt.
Hiába beszélnek akkor, még sem hiszem el, hogy nagy
cselekedet volt és Neki megtennie nehéz lett volna.

De eljön Ő
a fényes káprázat, a hatalmas illúzió.

És újra eljön Ő.
De én arcom eltakarom, esténként, ha fájó
nyögésben
Erdők vezekelnek.
S Erdők vezeklése, ha kopár útszélen egy szegény
éhes zsidó fiút kísér, amint álmodozva megy:
Nincsen szükségem semmi beszédre s mégis belátom:
Ha ez istenné tud lenni, az a legnagyobb tett.

Eljön Ő.

Csak tövises úton, mezítláb, mint Ember jön el Ő.

És nekem mindig csak úgy jön el Ő.

És újra, meg újra csak úgy jön el Ő.

Mert akkor csodálatomban nem tudom, mitévő legyek.

Illatos, tavaszi fűbe temetem arcom

és sajnálom magamtól a füvek illatát,

mert egyedül csak Ő érdemli meg. Dicsőség Neki!

1914. május 12.

NEVETŐ FIÚCSKA HAJÓJA
(Kosztolányi Dezsőnek)

Hadd lássuk, te nevető fiúcska, mit tudsz?
Kieveztél a nagy vizekre, de csónakod
már kezdet-kezdetén megfeneklett.
Hiába sírtál magadba, némán zokogva,
senki sem hallotta, senki sem ismert.
Itt biztos a halál, nincsen menekvés,
merő hazugság minden más feltevés.
S a hatalmas senki, a vakmerő Hajós –
más ismerős híján – füvektől, fáktól
sírva búcsúzott.
De az isten, kihez végső percben fordult,
megsegítette. Egy nagy embert küldött segítségére.
És kibomlott újra a táj. Megmámorosult a levegő.
És minden piciny virág haranggá változva, szakadatlanul
hirdette az első diadalt.
Most nem tudom tovább.
Csak az a nagy ember leszállt a Hajóshoz
és megigazítva merészen meglökte,
hogy fényesen száguldjon által a vizeken.
Most nem tudom tovább.
Csak talán kiderült, hogy az a hatalmas senki
nem tudott evezni.
A nagy lökéstől a csónak iránytvesztve, féloldalt
egy nagy ívben nekiment a partnak.
De már mindegy!
Azért csak tombolva-tombolt a táj
és százsorta mámorosabb lett a levegő.
Minden piciny virág pedig haranggá változva
szakadatlanul ezerszeresen jobban hirdette
széles e világon a ritka diadalt.
Mert egyszer, a végső percben egy Ember szállott le
a nevető fiúcska hajójához.

1914. május 23.

DE KÜLÖNBEN CSEND VAN

Te, bolondos fiúcska, miért nem alszol? Te?
Mindenki oly édesen pihen.
Csak te zavartad meg reggeli álmod.

Te, bolondos fiúcska, hát mit akarsz?
Élvezni a reggelt?...
Eredj aludni!
Nincs még semmi látnivaló,
minden aluszik még.

Csak egy csodálatos szekér indult el
derékig tűzben a hegy tetején –
De különben csend van, nyugalom van még.

Csak az a különös szekér
– én nem tudom –
de mintha csupa virágon menne
és olyan valami mozgásféle is
támadna nyomában.
De különben csend van.

Csak a bokrok népesültek be
és a levelek széle fénylett meg.
Na, meg aztán – én ugyan nem értem –
de mintha mámoros versenybe
kezdenének a madarak,
vagy minden madár
19-féle nyelven szólalna meg.
De különben csend van. Nagy nyugalom.

Csak az a babonás rigó a víz partján
– én nem tudhatom –
de mintha egy kicsit

megrészegült volna a napsugártól.
De különben csend van. Határozottan csend van.

Csak egy-egy éberszemű gazda kocog el
csengős lovával a kertek alatt.
Csak egy-egy csapat virágáros-leány
siet ki kosarával a piacra. –
De különben csend van s minden aluszik még.

Csak valami vadboroszlán-féle erős illat
kapott lábra,
mert a reggeli szél üde ajakával csókdomos
s az bódítgatja az emberek fejét
és – én föl nem foghatom –
de mintha megmozdulnának a fák,
mint virágos karok a dal szárnyán,
levegőben, vízen, úton,
mindenütt csak kacagó
virág-máglyák gyúlnának.
Harangok kondulnak meg
és harsonák szólalnak meg
minden dobásnyira.
Az embereknek ezek hallatára
mintha kiszállna
az erő inaikból, mert megbűvölten,
mozdulatlan állnak
– én nem tudom –
de mintha térdre roskadnának.
De különben csend van. Határozottan csend van.

Csak a hattyúk kezdtek valami
furcsa játékba a tavon
és a vízi madaraknak mehetett
fejükbe az illat,
mert olyan bizsegő és izgatott a daluk.
És – én föl nem érhetem ésszel,
de mintha meglopták volna a természet
minden színét,
olyan pazar-csillogó a tolluk.

De különben csend van.
Határozottan csend van.

Csak úgy tesz minden, mintha élne.
Csak úgy tesz minden, mintha szállna,
szállva-szállna, szállna.
Csak úgy tesz minden, mintha örökre
magába akarna bolondítani.
Én nem tudom, miféle időszak van –
de mintha minden vágya, szólna,
várva-vágya, vágya.
Én nem tudom, miféle időszak van –
csak olyan szép minden,
olyan végtelenül elragadó
és olyan mámoros. –
De különben csend van.
Határozottan csend van.
És te, bolondos fiúcska, mégsem
akarsz aludni.
Pedig ezeket leszámítva –
hidd el, hogy csend van.
Határozottan csend van.

1914. május 25.

RENDŐR LENNI

A vásárból kisgyermek jönnék
abroncskarikát hajtva.
A sátor előtt falusi paraszt borotvára alkuszik.
A kosárárusnő kosarait rendez az út szélén,
míg a férje rám bámul.
A vásárból meleg zsidongás moraja száll
és a délutáni szél meglebegteti a sátrak
ponyváit.
Megkondul a toronyóra és megüti a hármat.
Egy alacsony ház nyitott ablakán
a gramofon szól,
amott pedig három jókedvű ivó reggel óta
vásott kuplékat énekel.
De a vásári zaj elnyom minden kirívó zenét.
Csak meleg bágyadtság úszik,
mint széles, lomha uszály
a fülledt, szagos vásártér felett.
Az izgatott hangulat közepett csak a rendőr áll
nyugodt méltósággal az út közepén.
Némán elrévedez a vásártér rajzó tolongásán.
Csak az érkező kocsik zavarják nyugalmát,
amelyeket felemelt kézzel
csendesebb járásra int.
Nekem borzasztóan tetszik ez a néma szemlélődés.
Valami különös izgalom fut végig hátam közepén
egy ilyen élet látásán.
Hangtalan, sóvár, elfojtott vágyakozással élni
az út közepén –
órákig nem megy ki e gondolat fejemből –
és rendőr szeretnék lenni.

1914. június 1.

ÉGI RÓZSÁK UTÁN...

Egy szép májusi éjszakán az égből lehajlott
a mindenható Költészet aranyrúdja
és vállamat érintette.
A megnyilatkozott égről a Múza hatalmas
rózsákat dobált a földre, hogy azokat
fölszedve, bokrétába kötözzessem.
Hogy azok után meghajolna előttem
minden Tér és Idő
és kitárná valóját a mindent izgató Misztikum.
Leendne pedig egy különös új világ első alapköve.
A merő fénytől azonban elborult szemem világa.
Most vakon megyek, sírva keresek az égi rózsák
után, mely nekem adatott osztályrészül,
hogy összeszedjem.
Csak lassan, félve botorkálok,
sírva-síratva a drága rózsákat –
az ösztönöm vezet.

1914. június 1.

JÖJJEK...

Jöjjetek, jöjjetek, ti új emberek
merész tusát vívni!
Csak előre lankadatlanul ismeretlen földekre.

Jöjjetek, jöjjetek diadalt-ülő várakozással,
csak erdő lenget egy ágat:
Áldozathozásra elegendő.

Kéz nyúl az égből –
a múlt volt, hogy legyen –
ismeretlen tájak felé el –
oh, oltárra vezeklőn boruljatok.

De Tér, Idő kereke nem áll,
mint lejárt napóra.
Tüsketépetten immár ne tétovázzatok!
Tovább!

A Holnap bontja szárnyát. Üdvözölni
jön az isteni izgalom ismeretlen Erdő
lombja-rázásában.

Siessetek! Hogy jöjjön az Egy, a Várt!
Észrevétlenül, gyorsan-suhanón
munkadiadalát hirdetni.
Gyorsan!
Mert az ifjú már agg s nem érti a Jövő szelét.
De jönnek – ők!
Álljatok félre!
Bölcsőben újabb s különb emberek rengnek!

1914. június 2.

EGY KÜLÖNÖS RITKA-FEHÉR KUTYA

Kinek osztatott ki a szerep, hogy megfűja
az új világ harsonáját?
Pihenésre hajtám le fejem és e gondolat
közben mélyen elszenderedék.
De az éj csendjében előjövének az emberek
és ajtóm előtt hangos beszédbe kezdtek.
A lány júniusi éjszaka hívogatása
be-beszökkent álmomba.
Nyugtalan, megzavart álom-tudattal eszméltem fel
és a nyitott ajtón át a barna éj hűvös szelének
illata borzolta meg hajam.
Öntudatlanul, álom-vonta gyorsasággal
siettem ki ajtómba, de az éjszakában
a Csend szent borzadályát láttam.
Pár pillanatig mozdulatlan álltam – az álom
gondolata gyötört, mikor ím, a homályba borult
lépcsőkön apró léptek zuhanását vettem.
– Ő jön, az álom ígérete száll, hogy beváltsa szavát.
Egy különös, ritka-fehér kutya tűnt ki a homályból,
amint egyenesen félém tart.
Én örömmámorban ujjongtam fel. De veszttemre,
mert e szokatlan hangtól ő megijedve
hanyatt-homlok elrohant.
Azóta hiába keresem – nyoma veszett.
Pedig olyan különös, olyan ígéretül-küldött-vágyott volt.
Olyan volt, mint egy zömöktestű, hosszú
fehérgyapjas birka.

1914. június 2.

ÍM, ÉN BESZÉLTEM

Fiam, fiam, vádad alaptalan.
Csak a természet rendje szerint, lassan.
Ím, megsuhogtatom barna szárnyam
és a jázminbokrok nehéz illatán dalt fakasztok.
Dalt, amely túltesz minden dalok dalán
s merész ívben szállva-szállok minden erdők erdején
keresztül, hogy valahol csak megállok,
ünnepre gyűljenek össze és dalom hallatára
elálmélkodjanak nagyon.

Mert a dal a szív hangja és a szív a dalé.
Az idő pedig szerepét, ha eljátszá, újból elül kezdé.
De a dal útja a végtelen, mert a dal
a szív hangja és a szív a vágyak örök országútja.
Az én dalom túlél minden dalon
és az én szemem tekintete túllát
minden szem tekintetén.

Az én dalom túlharsog minden nappali zajt
és elnyom minden más éneket.
Az én dalom kell hogy dal legyen,
mert a sejtelmek dala és a szív húrjainak rezgése.

Nem tudom, hogy mi lesz és nem bánom,
ha akármi történik.
De az én dalom kell hogy dal legyen,
mert a szív húrjain játszom.

Leszáll a sötét és megvonaglik egy szív.
Leszáll a sötét és felzokog egy álom.
Elindul egy aranymáglya és elrebben egy álom.
Elindul egy aranymáglya és egy barna nyak
elvesz szem elől.

Ím, én beszéltem, ím, te beszéltél.
Ím, én vesztettem, te vesztettél.
Ím, én megállok és csak sírok.
Ím, te megállsz és csak sírsz.

1914. június 3.

KERESTELEK

Kerestelek az éjszakában.
Kerestelek az erdő hangjában.
Kerestelek fehér jázmin-erdő lombjarázásában.
Kerestelek iszalaggal befutott ösvényeken.
Kerestelek elsurranó álom-ösvényeken.
Kerestelek egy lehajló virágban.
Kerestelek integető ágban.
Kerestelek és mindenütt megtalálalak.
Kerestelek és sehol se találalak.

1914. június 5.

VÉGÁLLOMÁS FELÉ

Szívem csendesülj el az előtt, aki
mindenkinél előbb való.
És ajkam némulj el, mert nagy az Úr.
Mozgunk a földön, mint szomorú vándorok.
Egyiknek nyomában virág nő, másiknak égő zsarátnok.
Romlandó a mi alkotásunk, csak te vagy bölcs, Uram,
Ifjú fejem előtt felködlik az Élet határa,
és vonagló szívem megdermed. Számlálva
vannak lépteink, ahányat odáig teszünk.
Szent Teremtőm! mi rövid az út, ami innen van
és mi végtelen, ami azontúl terjed.
Mindennél porszemnyibb az ember, mert
vágjai magasröptűek.
Elrohanunk az Élet-úton. Percnyi késedelem
nélkül érkezünk meg a végállomásra.
Elenyészik nyomunk és időnk sincs, hogy
visszapillantjunk a megfutott útra.
Szent Teremtőm! Oly rövid az élet, hogyha
egyebet sem, csak jót cselekednénk, akkor is
egy szempillantás alatt elrebben!
Nem érdemes ezt a maroknyi életet mások
elkeserítésével és elszomorításával eltölteni.

1914. június 12.

AKI NEM JÖN MEG SOHA

Már a jázminbokor is elvirágzott és mégsem jött
meg az én szép szerelmesem.
De el is fog virágozni rendre, tudom, minden virág
és mégsem jön meg Ő.
Szomorúbb a szívem, mint ahogy az arcom mutatja,
mert én mindig csak őreá várok.
És mégsem jön meg Ő, nem örvendeztet meg jövetelével.
Éber szemekkel figyelem a néma éjszakát,
amelynek sötétjén átleng a hosszú haj,
de csak a képzelet játszik csalóka játékot.
Ébren virrad meg az éjszaka és elkövetkezik
a szürke, közönséges nappal
és mégsem jön meg Ő.
Leszáll a sötét és újból nézhetem a sötéten átlengő
haját és mégsem jön meg Ő.
Összezokog a szívem és mégsem jön meg Ő.
El is virágzik rendre – most már tudom, minden
virág és mégsem jön meg Ő.

És ki is fakad újra, de még akkor sem jön meg Ő.
Lassan elsurranak az esztendők. Tűnik az élet...
És te szomorú barátom örökké csak várhatod, mindig
csak várhatod – de mégsem, mégsem –
sohasem jön meg Ő...

1914. június 12.

ARANYVIOLÁKAT IMÁDKOZOM

Miképpen imádkozzam hozzád, Uram,
hogy meghallgatást nyerjek?
Valami különös, furcsa-új imádságot szeretnék.
Valami mély, siránkozó hangot egy hárfából.
Aranyszavakba foglaltan aranyviolákat
egy júliusi kert öléből.
Azt: aranyviolákat, egy szív ködös, éjféli
vergődésének bús imádságát.
Azt: aranyviolákat, egy léleknek
az Egyedüliség sápadt csendjében való keresését.
Azt imádkozom hozzád, Uram, amit még
senki sem imádkozott.
És arra kérlek, amire még senki sem kért.
Egy lélek bomlik ki előtted,
feltakart rejtekében ott van minden
gyarlóság, mi csak embernek megadatott.
Mindég törtem a fejem, hogy megtaláljak
egy illő imádságot, de nem volt meg az a szerencsém.
Ne ítéld el, ha most aranyviolákat imádkozom.
Ma aranyviolákat. Holnap kitépett szívekből
készített pörköltöt.
Holnapután csak a füstöt, mit kipöfönt
az Élet kohója.
S azután – majd magamat húzom fel egy fára.
Ma még szépen összekulcsolom kezem.
Bohó-ártatlanul, mint kis gyermek.
S gügyögő szájjal kezdek bele az aranyimádságba.
Roppant egyszerűen, szépen, tisztán
sorolom el az aranyviolákat.
Rendre – ahogy következnek.
Édes Istenkém, hallgass meg.
Most kezdem.

1914. július 11.

NAPTÁR

Régi, kopottas naptárom veszem elő,
egy százesztendős jövőmondót.
Avult sárga levelek és
piros betűk között motozok.
Elkárhozott levendula és zsálya levelek,
mindenike egy-egy bús imádság –
egy összekulcsolt kéz – istenem, egy összekulcsolt kéz.
Piros és fekete komor számtenger,
egy bűnbánó arc fölőbéd hajlik.
Vezeklő dervisként járom útaid.
a kusza sorok közt.
Mi a szív és mi a szerelem? Regél
a mély örvényről egy sötét árnyék,
mely megnő óriásnyira naplenyugtakor.
Mi a szív és mi a szerelem, ha nem
aranyhárfa egy ködös erdőben, mely elnémul
mire rejtekét fölleltük?
Mi a szív és mi a szerelem, ha nem örök
keresés a tűnő dal után, fájdalom,
remény és nyugtalanság porbahulló rózsaszárnyain?
Kettőnek kell eljátszani egy dalt az Élet hangszerén.
Hol van az én pajtásom, akivel együtt játszhatok?
Kettősdileg ülnek a nagy hangszernél – istenem,
mennyi diszharmónia, mennyi félbemaradt dal.
Mi a szív és mi a szerelem? Fekete kővel,
fekete éjszakában, fekete templomablakon
való behajtás.
Milyen szomorú, istenem, milyen szomorú.

1914. július 16.

Ó, BE CSEND VAN

Barna legény. Te szegény, te szép.
Dús hajad egy leány álma.
Elvesztettem az eszem s szemem könnyet
hullat, mint estalkonyatkor az ég.
Ó, miféle babona űzi tekintetem utánad?
Végigkísérlek a fason, míg az utolsó fa
lehajló ága el nem takar.
Valóban – szívem összeremeg és
könnyet sírok az éjfélbe.

Te szép halovány kedvesem.
Arcod, mint egy fiatal istené...
Oly ifjú vagy.
Mondd, miféle dal virraszt éjjelenként ágyam felett?
Ha az estalkonyi szellő lecsókolja az éber szemeket,
ki hívja szívem oly kitartón édes szavakkal?
Hallgatag, titkos vágy édessége lobog bennem.
Mondd, a te lelked gyújtotta fel?

Ó, be csend van, szomorú csend.
Várlak, hogy besuhanj mély hallgatásomba.
Csóktalan, szűzajkú, szomorú kicsikém.
Nem jössz? Hát mért nem jössz? A halk
szunnyadású éjszakában miféle síró vágy után
keresel folyton?
Mért nem tudod, hogy végképp megzavarodott
az eszem? Sírhatok már és kacaghatok. Nem baj.
Oly halovány volt arcod, mint egy bús istené,
ifjú, büszke voltál...
De mért nem tudod?

Holdas éjszakában
ablakom rostélyán lelked egy sápadt dala játszik.
De mért nem tudod?

1914. július 19.

PIROS DAL

Ne szűnj meg sírni.
Egy olyan komédia az élet,
amelyben mindennél több a szomorúság.
Lényünk szenvedésre és mosolygó
fájdalomra lett alkotva az Úrtól.
Tudod te ezt, szívem, ugy-e tudod?
Rég megismerted a halvány gráciájú,
ezüsfodros hajú öregistent.
Szegényke, te? Fáradt, betegarcú
szomorúcska, te? Mosolyogj egyet.
Vedd elő tükröd s abba mosolyogj egyet.
Csald meg az életet.
Hívó lelkecske vagy, higgyél a tükör
túlsó világának csodálatos misztériumában.
Higgyél – rózsacsőrű madarak északi,
magas dala az.
Hívogat új igéket, merőben új igéket.
Vagy menj el az emberek közé és mondd
meg nekik, szívedben kincseket hordasz –
Ó, szegényke, te, szegény, szomorú bolondka,
nem tudsz te csalni, nem.
Téged csalt meg e csillogó üvegdarab.
Szenvedj szépen, meghatón, mint egy 16 éves
lány, mint egy halovány, szomorú katona
az őrtüzeknél.
Oly nagy ez idegen világ s oly zavarosak előtted
az emberek tettei.
Ezenkívül senkid sincs, semmid sincs.
Szenvedés kísér végig az Élet-úton,
mint robogó kocsit az árnyék.

1914. július 22.

KIRÁLYOK

Hátratett kézzel botorkáltam hazafelé.
Arra járóban valék,
hogy alkudozzam egy asszony becsületére.
Az állomásról a tolató kocsik összecsapódása
hallszik.
A gyáros elküldte fuvarosát értünk.
Miféle mezőkön visz át
robogó vonatunk?
A hómezők beláthatatlan fehérsége
összeolvadt az éggel.
Egy járőrbe küldött lovas és gyalogos
sematikusan, szegletesen áttetszik a ködön.
Primitív gyermekrajz-félének látszik.
A magaslat teteje felé tartanak –
mintha égbe mennének.
Az ég sárgulni kezd fent.
A sárga színben mintha hideg rejlene.
Ez a sárga nagyon hideg, oly különös.
A szegény katonáim vizelete is sárgán,
lyukacsosan, nagy széttaposott szivacszerűen
látszik a hóban.
Mefagytak a szivacsroncsok.
Vajon melyik ember vizelte?
Mindeniknek más és más az alakja.
Mennyi kép, mennyi sárga rajz, folt,
mennyi halovány, rekedtes, köhögő katona.
Olyan mélyen, fölszakadóan köhögő katona.
Ó, ti szép, fázó beteg katonák!
Büszke, húgyozó királyok!
Kezemben a fegyver, kardom markolatját
simogatom. Kész vagyok ölni.
Fázom.
Végig a mezőben csak egyedül állok.
Egyedül vagyok büszke, a legifjabb,
a leggyengébb, legszomorúbb, legtörékenyebb –
látszatra.
Lesrófolódik az ember igénye.
Órákig kéjelgek a gondolatban,

hogy egy szoba padlóján esne a legremekebb,
legédesebb álom.

1915. február 5.

VÉGIGKÓSZÁLTAM

Végigkószáltam az utcákat. Üresek, szomorúak voltak.
Szakadatlanul hull a hó. Arcom vidám. Holnap?
A Holnap?...
De istenem, mi az élet?
Utazásban vagyok a Halál felé, hogy felismerjem
azt Teremtőm! te jó vagy, én tudom.
Piros az élet, de a futórózsák elhullatták virágjukat
az ősszel. Tavasszal vajon felkúsznak-e annak
a háznak tetejére?
Jöjjetek el, emberek, majd ősszel hozzám: megfejteti
az életetek titkát. Sírjatok akkor vagy kacagjatok.
Háború után egy francia ágyúcsövekből akar készíteni
csatornát, hogy levezesse a sok könnyet.
Az embereket leöntik mésszel, meszes lesz a pofájuk.
Fehéren hajt ki az emberiség. A gyermekek megöszülnek,
mint az erdők feje.
A fák hegyét megütötte a dér. Szebbek az asszonyok,
kiknek férje a háborúban van.
Az utcán kikiabálják a rikkancsok, hogy az Életnek
csapodár a szeretője.
Az Élettel konkurenciába lépett a Halál.
Kinek van kirakósabb boltja?
Magammal viszek három, vasat, hogy Cháronnak
adjam borralalóul, miért átszállít a vízen.
Aranyos kardbojtom rákötöm az evezőlapátra.
Meg kellene írnom a kérvényt Ábrahám kebelébe
való kedvezményes bejutásért.

1915. február 6.

HOMÁLYOSAK ÉRZÉSEIM

Homályosak érzéseim. Itt ülök az asztal szegletén
keresztbe rakott lábakkal, fejem – egy nyakban élesen
legörbülő fejjel. A kályha melege homlokomba csap.
Erős, sugárzó tűzése valami kimondhatatlan állapotba hoz.
A tavaly – Ó, a tavaly ködös, rideg februáriusi estéken
ugyanígy ringatott édes álomba a mindenható melegség.
Éjfél tájban felriadtam, bágyadtan és álmos szemekkel
lustán kezdtem tovább írni lelkem történetét. És írtam
szavakat, síró, keserves, küszködő vágyak szavait
egész reggelig.
És most – Teremtőm, mi különbség?
Kétrént vagy háromrént hajolva alszom, mélyen, nehéz
álomban, mint fáradt állat.
Öt napig még ágyban talán – s azután?
Ne sajnáljátok az álmat tőlem. Szeressétek meg
nehéz küszködő álmom.

1915. február 10.

KÉSŐ ÉJJEL

Késő éjjel felébredek, lopva mászom asztalomhoz,
hogy leírjam nektek. Könyörögve, vihákoló,
nyöszörgő sírással, hogy megkérjelek titeket.
Szeressetek engem.

Ó, hová lett a katona belőlem, aki büszkén beszél,
parancsol és délcegen jár?

Nincs ruha rajtam, csak a sapka van a fejemen. Elhajítom.
Hajam borzas, rendetlen, aláhull halovány, betegszínű
arcomra. Szemem beesett, nagy, kitágult, de szép, különös,
mélázó, aki most látná, bele tudna szeretni.

Ó, ez vagyok én, ez az igazi kép, ez a nyöszörgő koldus,
aki már nem tud parancsolni. Csak bámul bele
hosszan a lámpa fényébe, mint egy sápadt folt a levegőből.

Ezek az arcvonások, a mély, sötét szemgödör, egy barna
lány gondolatára már sírásra húzódó ajk. Ó, istenem,
hová lett a nappali büszke, szép fiatal arc, a
vidám nevető szájacská vérpiros ajkaival?

Hová lett a kicsi katona, ki végigmegy a korzón és
főlényes bókokat, kedves megjegyzéseket tesz a
lányoknak?

Ez a vén, sokat mutató arc: ez én vagyok. Most
könyörögve vezeklek le nektek.

A csend olyan nagy. Borzalmas hatása van.
Sokáig nem merek írni, hogy tollam sercegése ne
zavarja fel. A szomszéd szobából áthallatszik
egy vézna zsidó gyermek rekedt köhögése.

Illúziót sohasem gyilkoltam. Most megöltem
a legszebbet. Az éjszaka néma – – –

1915. február 12.

VARJAK

Én szeretem az istent
s mégis elmegyek ölni. Leölöm.
Egy melegszerű, szép, idegen katonát
fogok leölni, mint a disznót nálunk.
Meghal a szép, idegen lélek.
Meleg, párolgó vér szagja száll a levegőben.
A varjak kikezdi a szép halott hasát.
A szívét szaggatják ki.
Egy asszony sírva borul a templompadra.
A szívről lelóg a húscsapat.
(Ó, rémes! a megaludt vér.)
Egyik varjú el akar repülni vele.
Kiejti csőréből.
A szív megvonaglik –
összerándul, mintha élne.
A látvány különössége megfagyasztja a vért
ereimben.
Összeborzongok.
A varjak rászállnak.
Jóllakottan, undorító telhetetlenséggel,
lanyha farkbillegtetéssel
ugrándoznak rajta.
Tele a szájuk dögvésszel,
párázatuk a halál csírájával,
undorító, rekedt hangjukban ott van
a dögnék, a rothadt, foszlásnak indult
dögnék a képzelet.
S e dögvészes állatok rászállnak,
rápiszkolnak a szép, idegen halott szívére.
Istenem! – Egy szobában lehull
a fénykép a falról.
Az ajtó magától kinyílik.
Az asszony ujjáról lecsúszik a karikagyűrű.
A szerelem szava meghalt.

Az erdők kivirágoztak,
de nincs aki letépje a virágokat

és kedvesének hajába tűzze.
A madarak ismét nótába kezdtek, de nincs aki
versenyt daloljon velük.
A dáliák magasabbra nőnek, de nincs aki
megsimogassa tekintetével.
Meglesznek a lányok, szekérszámra
hordják a virágot,
de nem lesz aki remegő dalt énekeljen fülükbe.
Eljön április,
az orgonák nyílni kezdenek, de nem lesz,
aki édes nótával ajakán,
alattuk virrassza át az
éjszakát.
Meglesz a sok komoly, hideg ember
és nem jön vissza közjük a halvány-szép, ifjú
katona.
A halált szenvedésre akarja felcserélni,
de nincs, aki alkuba bocsátkozzék vele.

A megsemmisülés? — — — —

Kinek kössek sírjára hóvirágból koszorút? — —

— — — — — — — —

1915. február 18.

SÍRNAK A KATONÁK

Összébb húzom a köpenyt vállamon.
Kint annyi szomorú katona ázik, fázik.
Puskára támaszkodva hideg őszi éjben
annyian sírnak – nem is sejtik.

Felénk megyek. Egy, kettő!...
A sötétben is katonásan lépek.
Megszoktam, mint sok mindent
e hosszú év alatt.
Vér úgy folyt, mint patak.

Őrség! Készültség!
Ma minden ember puskával jár.
Ma minden ember kint él, vadász.
Maga elé néz, árkokat ás.

Összébb húzom a köpenyt vállamon.
Szorosan a szívem köré csavarom.
Vad őszi szélben épp úgy sírnak a katonák,
mint akkor egy tetőn – Uzsoknál.

1915. szeptember 16.

ŐSZI BÁNAT

Őszi bánat, csendes, szelíd virág.
Úgy körülölelted szívem.
Kicsiny királyok. Minden virágod,
mintha mosolyogna nekem.

Az ősz, a szív: véres két árny.
Sokat jártam az emberek között,
ifjú vagyok, csendes imám.

Nem is hiszitek – de hát kinek,
kihez beszélek?
Dús a hajam és puha, mint a selyem,
puha, lágy, lágy, lágy.

Szép hang ez, amit megütöttem. Szép.
Csendes október, mély, mint a folyam s a harang.

Megérinteném a szívnek egy húrját.
De fáj, fáj. S a vad zivatarban
eldurvult a kezem. Nem kén' most
írnom. Rajt' még a vér s a sár.

1915. október 23.

SZEGÉNY, SZEGÉNY SZÍVEM

Minek rohansz, Idő? ne szégyeníts meg.
Nap után telik nap.
S a sok víg álom, mely gyötri lelkemet,
csak szép álom marad.
Minek rohansz, Idő? ne szégyeníts meg.

Minek futsz, Idő, aranyló homokba?
hogy úgy kocogjak szomorún nyomodba,
mint szegény vándor a lovas nyomán.
Minek futsz, Idő, aranyló homokba?

Hová tűnsz, Árnyék az idő nyomán?
hogy be nem érlek.
Sírva megyek völgy-hegy ölén.
Magányom sír lépésed neszén –
mert be nem ériek.
Hová tűnsz, Árnyék az idő nyomán?

Merre futsz, Szívem, remegő ködökbe?
Szegény, szegény Szívem,
hogy vészes partfokon együgyűn
meghalj és elpihenj.
Szívem, szegény Szívem.

1917. október 2.

EGÉSZEN KICSI, APRÓKA MIHÁLY

Október, mély kút.
Dúshangolású szőke hárfa.
Valami szív, magányos, árva, reszketi fényed.
Október, szőke hárfa.

S mint kicsiny király, úgy sír,
egészen kicsi, apróka Mihály,
ki sajnálja és már jóelőre fél,
hogy lehull e héten tömérdek levél,
annyi írás, arany írás, zöld írás;
veres írás – – – –

egészen kicsi, apróka Mihály

ír kis levélkét arany tollal,
remegve, furcsa édes hatalommal
írja a szót –
hogy nem tud szívet, csak fájót,
hogy e széles,
roppant világban alig van mécses,
mely zord éjjelekből kivezetné őtet,
aranyos ajtókon nincsenek kilincsek,
hova benyithatnánk s puha, meleg ágyba
bele nem feketünk
s a gyermekszobából a játék is eltűnt.

De járt a Dunánál és a híd karjáról
aranyat gyűjtött ő a habok hajáról
s piciny zsebecskéit megrakta levéllel,
mert ha eljön a csúf éjjel, ezek... ezek,
aszfaltra peregnek, mint az aranypénzek,
mint az aranyérmek – – –

mint kicsiny király,

ki érzi és jóelőre tudja,
hogy a szívnek bánat a lakója,

a többi csak átmenet, vendég,
s gyötrő kérdés mindég a „miért?”

ír a kicsi, apróka Mihály

kis kezében aranytollal,
remegve, furcsa édes hatalommal
írja a szót,
október, mély Olt,
dúshangolású szőke hárfá.
Valami szív, magányos, árva, reszketi fényed,
október, szőke hárfá.

1917. október 4.

KARLSBADI LEVELEK

Csak a Parkstrasséban zöldek az akácok.

*

A tegnapi esővel hullottak le az utolsó levelek a Teplbe.

*

A vízcseppek, mint gyöngyszemek, felfűzve reszketnek a drótokon.

*

Az este korán oltottam el a lámpám.

*

Így kelnek a kis tudósítások – Neked.

Ma olyan szomorú voltam; míg átjöttem a parkon,
úgy sírt bennem a szív, és édes volt a könny, mint
a virág kelyhében levő méz.

Tiszta az én szívem, mint a rózsaszirmon lévő
reggeli harmat, tiszta vagyok én testemben, mint a
fürödöző fehér hattyú s arcom telje fehér-csillogóbb
amannál is, mert ragyogó könnyeimben fürödözik.

Ujjaimon rózsaszínűre reszelem a körmöt és
fényesre dörzsölöm, hogy tüköre lehessen a
soroknak, melyeket Neked írok, hogy benne
tetszelegessenek a betűk és az jól essen nekik.

Minden áldott reggel a te neved kimondásával
szentelem fel szájam az aznapi beszédre, a Te drága
neved tökéletesíti ajkaim mozgását, teszi szelídebbé
és finomítja a nyelv hajlását, amely már úgy
hajol, mint rózsató a szélben – Feléd.

Nem tudom, hogy mivel köszöntselek, ha

lefekszem, vagy ha ébredek, hogy az szebb legyen és jobbat fejezzen ki, mint az előzőnap. Én nem tudom, drága nevedhez milyen jelzőt illesszek, vagy a jelzőhöz milyen főnevet.

Én nem tudom már, mikor van reggel és mikor van éjjel – én nem tudom, mikor nem vagy velem.

Én ma egyszerűen mondtam ki neved, a teljes neved, mint a régi székely balladákban, vagy az oroszoknál szokás. Én nem tudom, mikor vonsz sejtésvalóddal közelebb szívedhez, akkor-e, ha egyszerűen mondom ki teljes neved, mint a bús székely balladákban, vagy ha azt mondom, hogy: szegény galambka, vagy: kedves drága. Én nem tudom, mikor jobb ez neked és mikor bűg szebben a szó füledben; én nem tudom, a te kis rózsafülecskéd mikor örvend jobban, a te hajszálaid melyik hívásnak engednek utat füledhez örömesb. Én nem tudom, mi voltam és mi leszek számodra.

Most ének vagyok minden tiszta reggelen,
szent hódolat minden tiszta napon.

Most fohász vagyok, egy bűgő, dús orgonafürt,
amely esővel telt és égi gyönggyel ékes.

Most láb vagyok, csupán csak két láb,
mely elődbe kúsz és letérdel.

Most kar vagyok, csupán csak két kar,
mely átölel téged.

Most szív vagyok, egy nagy mély szív,
hogy meghaljak érted.

Most kiszagosítom hajam rezedailleslással a reggelben, mint a virágok és a fák a hajnalban vagy az alantjáró fellegekben. Elrendezem hajam fürtjeit neved bokrétájában. Most kipirosítom pirosuló piros szívem, most kipirosítom pirosuló rózsavérem, most piros vagyok az ifjúságtól és a boldogságtól, most veled pirosan a Mindenségbe

belerohanok – meghalok.

Kicsi kedves, írom a kis sorokat, a kicsi kedves tudósításokat.

Egy madárka a teraszra repült, ablakom elé, aztán félénken tovább szállott az akácágra – tudod.

A túlszenge ág édes terhe alatt meghajlott s a levelek összeborultak a háta felett és megcsókdosták tollait és esővizet harmatoztak reá, a kis madárka tovább elrepült – tudod.

A délután megálltam a Tepl partján, Mühlbrunn-Kolonádé végében, a Tepl mindig csak foly, a vizek mindig mennek, mennek, a Tepl mindig csak szakad bele az Égerbe, Éjbe; mindig csak egyesülnek, a Tepl mindig csak szakad bele az Égerbe, Éjbe – tudod.

Szobámban van két kép. Egyik ágyam felett: *Mme de Brun: Selbstbildnis mit Tochter*, a másik: *Van Dyck: Enfants de Charles I.*, a nagy kutyával, ez a dívány felett. Különösen az előbbit nézem sokat – tudod.

Szobámba – ahogy írok – behallatszik egy kocsi robogása – tudod.

Az estben úgy állnak magányosan a házak, mint sakk-figurák – tudod.

Néha kigyúl egy ablak, a jobbfelőli a harmadik emeleten, a középső a második emeleten és balszélen kettő az első emeleten, a többi sötéten marad s ez így nagyon szép, fönny a hegyekben – tudod.

Így bolyongok magamban.

S olyankor megzendül lelkemben lelked, szívemben szíved.

S mikor megrezdül lelkemben lelked, akkor megzendül tőle a fák ága, minden vessző úgy cseng, mintha gyémántrúd volna.

S mikor megmozdul szívemben szíved, akkor meghal a zaj a parkban és csak szívem foly, ömlik, mint vontatott, messze dal végig az Időben – tudod.

Akkor meghal a zaj a parkban és csak szívem ömlik át az időben, mint egy csodás mély folyam,

mint egy harang.

Ím, halld:

Van meleg ágyam és pici párnám, egészen formás, mint egy cukor-párna, melyet arcomhoz szorítok.

Van szekrényem, egészen nagy, hogy magam is beleférek s fehér cserépkályhám. Van tükröm és porcelán mosdóm.

Van zöld, bolyhos takaróm, mely éjjel betakar nyakig, amíg alszom.

Van függönyöm, mellyel este ablakom elfödözöm, van fehér-porcelánernyős lámpám.

Van fehérrelakkolt szárnyas ajtóm rézkilincsel s van kulcsom hozzá. Nyithatok és zárhatok.

Van csengőm.

Szívem egy nagy csengő s én hozzád csengetek minden percben.

Van ösvény a Stadtparkban, mely teljesen levéllel van borítva s melyet mindennap megteszek.

Van öreg kivilágított óra a városházán, amely belebong az éjbe.

Vannak örökké folyó kutak s kőlépcsőkre
csörrenő pici-siető források.

Vannak házak: „Freundlicher Gruss” és paloták „Von –”
van titkos mély-mély erő, mely a magasba von.

Ismerek egy utat, mely csupa kőlépcső
a parkból az útra fel.

Ismerek egy ösvényt, mely csupa zöld salugáter
a hegyre fel.

Ismerek sok-sok siklót s bársonyos liftet,
mely tornyokba visz fel.

Ismerem a felhőket, melyek felőletek jönnek,
mert mindig rám mosolyognak.

Ismerem a galambokat – szívem galambjait,
mert turbékolással ébrednek magas-állványos
dúcban.

Ismerem az áldást, mely nyomodban kél,
mert benne fürödözik lelkem.

Ó, szomorú szertartást megyek tartani a lelkemért,
együtt megyek a zarándokoló vizekkel és az égben
járó madarakkal.

Otthon a vetések most sarjadznak, bokrosodnak
a hegyoldali széles dűlőkben.

Otthon tornácunkon pirosan ölelkezik
a vadszőlő-szár.

Otthon falum mellett foly a mély Olt.
Csűrünkben merengve hallgat a szénásodor.
Kertünkben szelíden állnak a szőke
kukorica górék és a szalmakazlak.
Kertünk lábán másodszer virít az öreg bodza.
A szomszéd kertjében mindegyre csörren
a szarka.
A sárga tök vájására előjönnek
a veresbegyű bincsek és késői cinkék,
az öreg berbence fákon
zöld harkály kopog.

Otthon a körtefa alatt most búvik az
őszi kikerics.

Otthon a föld most tüzdeli tele ruháját
halvány ametiszt tűvel,
most gyújtja ki a föld a sok
halvány kikerics-gyertyát.

Meghalt már szívemnek édes akarása. Meghalt
szavamnak víg lendülése. Csak még bánatom
édessége csurog, mint kaptárból a méz.

Foly a bánat szívemből kicsordultan s mint kis.
gyermeknek első szendergés után a nyál
kicsurran félve és reszketve világol egy tiszta
szűz cseppben. Sikamlós buggyanása: puha meleg
kéz, bársonyos szárny. Cukorsíp, mely elomlik,
miközben fájó hangot ad, hogy édességgel telik
meg a száj.

Így furcsál velem pici tündér-ujjad, miközben szívem
mindig mélyebb hangba kap.

Elfolyok az időben lassú matatással s szívem
szomorú verésében benne csendülsz Te, mint
halk őszi virág s bánatomban benne halódik
a világ.

Asztalomon kis apró virágkák penészednek –
szelíd őszi bánat kopik a csendben. Halvány
szirmocskáik az elmúlásban kaparásznak, mint
megannyi ujjak. Ha rájuk nézek, elkondult bánatuk
őrző tisztaságában reszket a szívem.

Sírok az időben, hol arasznyira tőlem, kopnak a
virágok, a szentmártoni bóbiska s a vitéz tyúkhúr.
Én sírok a bogyók között. Könnyeimben megfürödnek
a fehér bóbiskák, mint apró hattyúk. Kiöntött szívemnek
reszkető áradása fehér kezedre, bús árja-sodrása
marja a világpártot s bűgő panaszom lendíti előre a
világhajót.

Sírok az időben – édes, búsakodó magamba-fájtan
s ragyog Krisztus-tested; fojtva kiroppan nehéz kínom,
hegyes tüskével homokozva utam. Arcomra
báránykezeggel a szenvedő Krisztust te fested.

Járásom tétova a gyöngyös porond-úton s ha elfakult
bánatokra lépek, kicsordul szívem, mint egy rezgő-bús
mágia, mint egy isten. Szerelmed hoz-e üdvösséget?

Kesergő napom szállása. Éjbe havazódom időnap előtt.
Sötét fűrtimet előnti bánat-tej s szirtes, szikes arcom
pusztasága dermedten tolulva fel. Fejem Gauguin-festett
fej.

Én sírok az időben. Szűz Máriával a szűzek között.
Csókom fohásza fénylik az égben s homlokom koronájától
megváltódik az ég.

Áldozok templomomban, drága kedves.
Szomorú vagyok, mint Ruth.

Sarlóm nyisszenése az aratók között nem süt gömbölyű
kenyeret.
Szíved köré hordom össze kincsem: pogányságom benned
imádkozik, vérem tehozzád tér. Engedd, lássalak!
Szomorú vagyok, mint Ruth.

Megtérek tebenned: oldozz fel bűneim alul.
Lehullok lábaid elé: emelj fel engem.
Cipőcskéd nyomát hagyd a porban: én megcsókolom.
Indulj el: én követlek.
Ints: s én megyek veled.

Mély kútamban forrik éltem bora: téged hív.
Kádamban erjed a must, dülőimbe éltem magvait
boronálom, hegyoldalaimon kiáll a gránit.

Kis fűvészkerted ösvényeit, ahol jársz: szememmel
simogatom.
Karcú rózsafáid, akikhez érsz: szememmel dédelgetem.

Kaszálóimon pendül a kasza. Komócsin füveim között érik
a mezei eper. Én nem szedem le.
Szomorú vagyok, mint Ruth.

Bányáimban nyitva a tárna – de panaszom
mélysége árad. Bús aranyaim felváltódván: szerényen
csillogtatják fényük. Bohó-jó kedvem nem sarkantyúz
merész tettekre.

Megnyugszom bokrok árnyán s ha csalit zörren és
bokor-ág megpattan, én mindig sírni fogok. Vágyam

édes keserősége ébred, sarkallva utánad szívem.
Űzi kegyetlen játékait kifogyhatatlan.
Szomorú vagyok, mint Ruth.

Eljött az idő, hogy szívemmel írom bugyborékoló
boldogságom: a panaszt. Panasz lett az én
mézes táplálékom: a kifogyhatatlan kaptár. Szegény
bolond szolgád könnyhullatással eszi falatját.

Eljött az idő, hogy nem nyugszom magamban,
kitör a lélek árja, söpörvén maga előtt gátját. Züllötten
csavargok a kutyavakkanásos utcák zugjain, felgyűrve
köpenyem gallérját. Nyelem a bánat vizét szaporán.

Rajtam már nem segítenek jóvérű pajtásim ifjú mókái,
hogy kedvre aranyozzanak. Szájam csöppnyi
elmosolyodására
dúlva fúlik el szívem a panaszba, a bánatba.

Már *Te* ragyogsz. Állsz égi seregek közepett
lelkem trónusán. Búsulhatok és örülhetek! Ki
reám néz: meztelen testednek vakít ragyogása.
Kint tombol a szélvész.

És úgy lépek halálom kínját éve, csendes, hópihéző
falusi utcákon s évődő apró házak zajgása közepett
az éjjeli csendben, kutyakorbáccsal csattogtatok meg nem
szűnő hittel. Verem a lelkem szomorú hangját.

Verem a lelkem szomorú ablakját öklömmel, mint durva
útonjáró, ha bent ég a ház. Gyehenna-tüzem pokola
marcangol s fekete füstje egy tiszta havadit bekormol,
zizzen a sás.

Pilláid koromja. S vérző szívemre fested keresztem. Ott mázol rózsás kis ujjad. Mázolod nagy szenvedésem.

Az Égben, a Kozmoszban horizont-üllőkön gubbasztalak sötét vágy-madarak, hogy felébredve rikácsoló kotkodácsolással a világba lekiáltsanak.

Én vagyok!... és ültetem a Szerelem kertjét. Amit akarok, elfoly az időben. Én vagyok és szavamnak karja kiterül, mint egy tiszta, szűz ág.

Öklözöm a kétség dűvadjait, mint izomba csavarodott birkózó, s lihegve állok puszta közepett. Éj jege zajlik hófúvásos partokon. A dermesztő lég sikít.

Szemem rebbenése felfeszül a Csendben s kiégett pilláim gyűrődött hamván bánkódón gyújtom fel képed. Ó, vad kutyák mérges marakodásán nyugszik el szívem.

Kicsiny immár e ház, hogy elférjen benne teli lelkem panasz. Halványan eloldalgok a szérú mellett s ha szél fú a deszkás lyukon át, mellemre csap, mint december hidege. Viszem a szomorúság kertjét magamban.

Hordom a szomorúság sűrűjét magamban. A házból ki végig a gangon. S ha kakas szól s jégcsap cseppen az eszterhéjon, én meg nem állok. Nem szünök meg e munkában soha.

Ím, így lettem szépséged jármásokra, ki bánat-jászolra jár. S szomorú itatások idején sírva bög – elhagyott szegény.

Ím, így lettem Krisztus-tested csókos fohásza.
Felfohászkozott magas ég a magas mennyeiben. Meglóbált
lábam utol nem ér. Rám nehezedett az ég.

Árva a panasz is, ha nem te hallod.
Nélküled a szív fájása nem teljes.
Völgy-hegy ölen szívet hiába keres,
melyben enyhülést higgyen s szűz ablakot,

melyben láthatni, mint tükörben a szent
boldogságot
hattyúszépen s bibor estékben fürösztöni fűrtim
s hamvas reggelben.

Meghajtott fejem törésén, mint árnyék,
elfut a szívem zaja s nem érint a fény.

Felszáradt könnyimből, ha por lesz és kereng
az éterben, feltámadva már nem hull
szívemre,
régi bánatok már nem cirogatják arcomat sem.

Érted nyílt virágok idegenek saját szívemnek.
Ám kereslek mégis föld bércén,
s tág határban utánad járok, hogy halállal
meg ne haljak:
Bolygó szűz álmom.
Hattyú-tested, ha már Időben nem lobog,
mint fárosz a tengerparton,
mutatni utat maradj itt ember-bozótban,
s én idegen vad városok karján csendben nyugszom el,
ha benne Te csendülsz, mint arany pohár.
Békés szívemire vehetem a világ szomorú, örök pihegését.

1927. november–december

ÉBREDÉS

Fölkeltem, bár nincs, amibe aranyos kedvvel fogjak,
mint régi örömök idején, mikor víg dallal telt a nap,
Se bátorságom nincsen, hogy most olyan hegyekre
másszak, amelyeknek fején csillog az örök hó.
Naponta csatangolok kőfaltól csupasz utcákon,
ahol sok a sár és lucsok. És a fűszeres bolt előtt,
ahonnan kifénylenek a fehér felírástos fiókok.
Elmúlt gyermekkarom. Szent tüzek nem vadítanak
viharosan az Élet merész neki-szárnyalásában.
Inkább jámborságban telik az élet.
Dicsért, lehiggadt szavammal úgy múlok ki,
mint egy ökör.

1918. február 14.

KEDVESEMHEZ

Már elült a zaj.
Sötét horizontba kékült az ég.
A mézgásodni kezdő faágak közt suhant a szél,
apró üllőikre a tyúkok is aludni tértek.

Halkan kimondom neved: jöjj drága kedves,
fektesd karomra fehér tested. Az est nagyon hosszú.
Ám, viola szemed sugara nélkül az éjszaka még hosszabb.

Már mindenütt elült a zaj.
Sötét horizontba kékült az ég.
A mézgásodni kezdő fák hegye közt suhant a szél.
Apró üllőikre a tyúkok is aludni tértek.

1918. február 17.

FEBRUÁR VÉGÉN

Olvad a hó, a mező barnul,
mosolyg az arcom.
Egy vékonyka derű átfut az ajkon.
Olvad a hó, a mező barnul

A felfutó földeken szétszakadt a lepel
s örökös, sóvár szívembe mar a fény.
A martokból indulnak kis apró erecskék,
csürögve vékony csőrükkel, mint sárga pipék.

Ismét új tavasz jön.
Ó, Ember, az évek sorakoznak,
ne késlekedj. Tűnik a perc, a nap.
A te órád is lejár.

Elmúlik a tél s nem lesz hóhányás,
víg lapátolással.
Se aranyos ródlizás a hegyoldalon
a kacagó nimfák szánkáján.

Elmúlik! És új gyönyörök kútját ássuk.
Jön a szőke kora-tavasz
és jön a fákat rügyezettető április.

De szomorú szívünkkel ássuk az idő kútját.
És mind mélyebbre ásunk, ásunk.
Az Idő örök, fájdalmas méhéből
nem hozzuk ki az örök embert.

1918. február

VERS A HORIZONTRA

Ki
a
szavakkal
marakodik,
Én vagyok
a különös versek költője
világ csudáló álma
26,
félszeg,
állati
Tűz!

Én!

Egész
lelkemnek
béna
Maradisága.
Én:
a szomorúságba,
kiáltó
vad
kontraszt
az Univerzumban.
Emberek! Föld! Világ! Isten!
– meghalok.

1919. január

NINCSTELENEK DALA

A fák az alkonyba görbéskednek,
Halló!?
Mi vagyunk a Nincstelének,
sötét sírók földanya csecsein.

A városban kétesen elhálók,
zug tenyészhelyeken, a folyósókon.
(Féreg!)
A szalmazsák szívűek közt.
A szalmazsák szívűek közt.

Ciszternás keservünkkel
most ölni, ölni!
A féligvörösek: hidegek, sárgák.
Piros ensemble-illúziók!
Piros ensemble-illúziók!

Ős állat nyüszkődéssel
fel, fel!
Még egy isteni rugaszkodás –
s mosogatólé párából égi riviérára,
mosogatólé párából égi riviérára.

1919. március 8.

EGYSZER?...

Egyszer e vajúdó sötét világ költészete messze
leng-e, mint a mesebeli aranyalmafa?
Egy kamaszos, ifjú vihorászás lesz-e?
Tiszta egészséges örömködő dana?
Századok árnyában, mi halvány, finom, szomorú
lelkünk kódében napfényes, bővérű, buja emberek
fognak-e paráználkodni?
Eljönnek-e ős, primitív ösztöneikkel, hogy megtartsák
durva nászéjszakáikat, mely egyszerű, természetes,
primitíven-szép és nagy és emberi lesz,
monumentális, mint az egyiptomi gúlák?
Ó, boldog vihorászás!
A pihent emberi agyak felvetődnek
a mélységből, a homályból: a lelkek nagy szabadulása
ez.
Egyszerre sok fulladó felbukkan a víz színére.
Szívhatja a tiszta levegőt, a fényt, a napot.
Egy időre nem lesz oly dús aratása a szomorúságnak.
A kétség, töprengés, szomorú küzdés helyébe
verőfényes, tiszta, daloló élet lép.
Az emberiség eddig szomorkodott.
Az emberiség ezentúl víg lesz.
Piroszozsgás, jólélő és jólöltözködő emberek
társadalma jön.
Mindenkin látszani fog, hogy eleget evett,
nincsen gondja, nem törődik semmivel.
Vasárnapi színezet borítja be az öreg földet.

1919. március

Ó, SZOMORÚ ÉJ

Ó, szomorú éj.
Az óra üt, éjféltre jár.
A csillagok kialudtak.
A hold elbújt fekete paplanjai mögé.
Csak bánatom él,
szomorúságom virraszt.
Két bús szemem világol,
lobog, mint fáklya a világ felett.
Csillagtestvéreim magamra hagytak.
Árván bolyongok magamban.
Felhők zajognak.
Vad szél üt.
Dühödt hullámok cikáznak.
Hová menjek?
Siket, fájó univerzumban,
vad csillagtereken
bolygok hazátlanul,
mint egy bús-bús,
nagyon elveszett Nap.

1919. december 10.

IMA

Uram, segíts!
E kísértet-időben hozzád imádkozom.
Hajótörött vagyok – segíts!
Úttalan járok emberbozótban.
Éjszaka van.
Kietlen sötétség borult a földekre.
Ne hagyj el, Uram!

Én az emberiség zarándoka. Úgy járok
a földön, mint garabonciás.
Sírok és kacagok.
Egyik kezemben virág, másikban halál.
Fekete koporsón táncolok.
Nótám gyermek-gügyögés és gilotin dal.
Rózsát lobogtatok a szélben és a temetőbe dobom.
Fekete vagyok, mint a föld és rémes, mint egy
kirabolt istálló.

Légy velem, Uram!
Te utolsó és egyetlen összetevője minden emberin
felülinek.
Te örök áradó tengerek malma, ki mindent leőrölsz,

Nap és hold keresnek.
Bús csillagom bolyong az árva mindenségben.
Üdvözöllek és áldlak!
E kísértet-időben a soha el nem érhető végtelenben
feléd repesek, mint egy nagy,
fekete, szomorú madár.

1920.

MIÉRT VAGYOK BÚS?

Miért vagyok bús, ha nappalok füllesztő csendjén,
a városoktól távol, ülök kosályi magányomban,
az Élet hajnalpartján – miért vagyok bús?

A nagy népnymoroktól távol,
erős, egészséges, duhaj parasztok tenyészete között,
alsó, halhatatlan, boldog mítoszok látomásainál –
miért vagyok bús?
idők csattogásában,
bús, vad, nehéz virradat-várásban,
falucsendjében – miért vagyok bús?

Miért vagyok bús – kedvesem – ha te is két, nagy,
gyászoló szemed fekete-bánatos csengettyűit
rám csendíted az éjszakában – halkán szívemhez érve;
mikor keblemből, mint pompás, nagy véres virág,
örökre kibomlik szívem –
miért vagyok bús?...

1920. augusztus 20.

ÚJ ÉLET JÖVETELE

Gyermek!
Reszketek!
Szemem csodás világosságba bámul.
Karom kinyúl és ölel.
Kiáltom: isten!

Idők fátyola bomlik.
Véres és zavaros világ öröm hallelujára ébred.
Egy kiszakadni készülő férfi kebel vad, primitív,
nehéz sóhaja kiált.
Megint csak: isten!

Most minden összeomlik, összeolvad e névvé: isten!
Vad bánatok hiába jöttök, én már nem pusztulok el.
Mikor már por leszek a földben, egy új és szép
világban ott lesz az én *gondolat-rajvezetőm*.
Világ bércein hű tábori őröt ül apja országa előtt.
Ha éj jön és sötét fellegek ijednek le,
ha havas eső űz és elpusztítással fenyeget,
az én kis *őrszemem* bátran kitart.

Nekem már nem lesz pusztulásom.
Ha élet dala meghal és síró szelek
furulyáznak csontjaimon át,
én meg nem halok soha.

1920. november 24.

ÓDA EGY ÚJSZÜLÖTTHÖZ

Megállok előtted, újszülött,
ki az én testi és lelki erőimnek műve vagy,
egy pillanatnyi munkám,
akárcsak egy költeményem,
melyet az éjfél lázában alkotok.

Megállok előtted és leborulón csodállak.
Teremtettelek!
egy gondolatom életre támadt.
Nézem a szemed,
mélyet kinyitottál
és a vad világ zúrós látomásai
zavarognak.
Hallom a szájad, amely forradalmat kiált.
Mefogom a kezed
és megmutatom az élet szépségeit
a vizek mélysége fölött.
Bejárom veled az eget, földet, csillagokat,
melyek mindenike szép
és az emberek számára
adódott.
Minden a tied.
Amerre jársz,
az utak elfeküsznek lábad előtt.
A hajók bűgva szállítanak.
A vasutak robogva visznek.
A városok megnyitják kapuikat
és kényelmes termék állnak rendelkezésedre.
Mindenütt otthont találsz, ahová lépsz.
Jövő gyermeke!
Kezembe veszek.
Bús, ledolgozott, ványadt karom ölel.
Arcom sápadt.
Szememben az Emberiség
könnyei lobognak.
Akarom a Jót!
Kigyújtom az égen az új világ keresztjét.

Feléd tartom szívem.
Menj! Eredj!
A jövő világít –

fekete, véres kereszteden,
(mit tőlem még örökbe viszel)
az élet feltámadt, nevető rózsái fakadnak.

1920

TÉLI, SZERELMES VERS

Hó van. És én szeretlek.
Szomorú almafák között járok.
A cseresznyefák mintha rólad
gondolkoznának.
Szép ragyogó homlokod simogatom: Édes!
Szárnyat növesztesz álmaidnak.
Már túljárom a végtelent.
Egy bús költő akarása kiált.

— — — varjak szálltak a fákra.
Fekete madárraj lepte el a kertet.
A hó alól szedegetnek.
Milyen éhesek, milyen szomorúak,
és milyen szomorú a világ.

Neked adom a fellegek színét.
Ha vérvörös télalkonyba suhan a nap,
én-lelkem bíbor csókjait küldi: Kedves!
Hajad lengesd az éjszakába.
Két szemed sugarát küldjed utánam,
a vad hajszában megáll a bolyongó költő.

Vándor. Az álom röpül, mint aranylovas.
Hiába nézek, gondolok, búsulok, teszek.
Hiába vetek, aratok –
Az élet megáll. Az álom röpül, mint aranylovas.
Vágy-paripám halkán lehorkan bíbor fellegek özönében.
Elmúlok! az örök szomorú földön,
amely bölcsőm és sírom, koporsóm.

1921. október 28

ÚJ HIT, ÚJ REMÉNYSÉG

Új hit, új reménység zászlója lobog.
Eredj el, két lábam, túske, erdő közé.
– Hátha elfáradok?
Fáradj el két lábam.

Új hit, új reménység zászlója lobog.
Eredj el, két karom, harcra, viadalra.
– Hátha leszakadok?
Szakadj le, két karom.

Új hit, új reménység zászlója lobog.
Eredj el, két szemem, messze vándorútra.
– Hátha eltévedek?
Tévedj el, két szemem.

Új hit, új reménység zászlója lobog.
Eredj el, bús szívem, döntő győzelemre.
– Hátha elpusztulok?
Pusztulj el, bús szívem, döntő győzelemben.

1921.

HOLDSUGÁR

A holdsugárba vagyok szerelmes.
De később megbánom.
Ilyen hozzám mégsem illik
és keresek más szerelem-tárgyat.

A virágot szeretem, a kertet,
a bort, a muzsikát.
De ebbe is hamar beleunok.
Szeretem a csöndes éjszakát.

Szeretem a csöndes éjszakát,
a néma tengert, a vad hegyet.
Kedvesem mély csillagszemét,
amely virraszt álmain felett.

Szeretem a csillagokat,
kik lejönnek égi fénnyel
bújni paplanyom alá.

1922. február 19.

HAJH, RÓZSAFA

Hajh, rózsafa.
Kis kertembe hova nőttél?
Hova nőttél, hova lettél?
Hajh, rózsafa.

Hajh, rózsafa.
Be bús virág nő az ágon.
Elszáradtál tövis-ágyon.
Hajh, rózsafa.

Hajh, rózsafa.
Nagyra nőttél, illatoztál.
Legényeknek szemet szúrtál.
Hajh, rózsafa.

Hajh, rózsafa.
Letört ágod hova hajtod?
Síró ágod hova hajtod?
Hajh, rózsafa.

1922.

TÁRSÁK

Most hó borította a mezőket.
Ekéim hazatértek a földekről.
Vége az ősznek,
szántásnak, vetésnek.
Az élet-magvak bevetve.
Elhullottak a puha ölekbe.
Biztosítva már a jövő évi termés.
A zsenge vetés kinő.
A búza pirosuló feje megéri.
Kalász kalászra halmozódik.
Ha isten keze óvja, lesz víg, boldog aratás.

Most vége szakadt a munkának.
Ekéim hazatértek.
Megjöttek ezek a csendes, segítő társak.
Ezek a szelíd-fekete, néma vakondokok.
Pihenni tértek.
Bekerülnek a félszerbe,
hogymás-szezonú,
munkáló társaknak
adjanak helyet.

Előkerül a szán
s az erdőből fejsze.
Kezdődik a métervágatás.
Kezdődik az erdőrejárás
és fahordás.
Kezdődik a víg csengős,
elunthatatlan kedves kocogás
a téli úton.

1922

KERESLEK

Kereslek, isten, a földben, a virágban, a fákban
és mindenütt megtalállak.
Ez az én istenkereső időm.

Kereslek a fényes tavaszban,
az erdők virágos feje int: itt vagy.
Kereslek az esőben, a szomjas
vetések susogják: jelen vagy.
Kereslek a fűben: érzek, tapogatlak.
Ez az én boldog istentaláló időm.

A hegy azt riogja: Ím, megtaláltad te az Uradat.
A vizek azt harsogják: Nem vagyok többé árva.
Most már nyugodtan hajthatom szemem álomra.
Eljött az én istenem.
Érzem szívem melegét, érzem hátam borzongását.
Hallom a fellegek suhanását.
Nem vagyok többé egyedül.
Reggel köszöntenek a virágok: Ember-társam!
Este köszöntenek elfáradt állatok: Élet-sorsosom?

S ha az emberek köszönés nélkül haladnak el
mellettem,
már az sem baj.
Ha káromolnak: akkor sem haragszom.
Mert én megtaláltam az én istenemet.
Ó, halleluja! Halleluja!

1923. március 5.

VÁNDOR CSILLAG

Vándor csillag.
Vándor madár.
Messze, messze vándorolok.

Zúgó vizen.
Búvó erdőn.
Sóhajtás kél bús szívemből.

Őszi szelek.
Őszi tarló.
Elfáradtan merre menjek?

Hulló könnycsepp.
Hulló harmat.
Két szememből folynak, folynak.

Nincsen falu.
Nincsen város.
Ahol csendben megpihenjek.

1923. június 20.

UJJAIMBÓL LILIOMOK NŐNEK

Ó, duzzadó, áradó, bő tennivágyás!
Ó, isteni erő, Tavasz, dús humusz!
Etetem az állataim és kurjongatok.
Ó, falusi költő, pogány isten, Ovidius!

Virágba borulva állnak a fáim.
Szól a cinege, döngnek a méhek.
Mellem kifeszítem, szénát tépek.
Nyújtok állatoknak világeleséget.

S mit kapok tőlük cserébe?
Tápláló édes tejet...
S fia-borjúm is lesz mához egy évre,
s csillag nő fejére.
Pár évek múlva nagy lesz
és túllát majd rajtam.
Allah hiába növeszti nagyra szakállam.

Virágba borulva állnak a fáim.
E dús virágok közt
virágba borulok én is.
Ujjaimból liliumok nőnek.
Vállamat borítják százszorszépek.

A szemem két alvadt szomorú rózsa.
Homlokomat borostyán koszorúzza.
És két csodás virágszárnyam nő,
mellyel magasba röpködök.
Az égből kacagnak az angyalok
s én örülök.

Majd házam, hazám, kertem fölé szálllok.
Megismernek állatok, virágok.

Énekem a magasból csodálva hallják
zord századok s bús erdélyi álmok.

1923. június 20.

A FALU RÁMFEKÜDT

A falu rámfeküdt.
Én nyögök.
Hol vannak az erdők?

A falu rámfeküdt.
Búsan, felnyögve
sír a kukoricatenger.
A rekedt klopotya szól.
Fehérlilás könnyeket hullajt
a krumpli.

A falu rámfeküdt.
Bezírozta az álmokat.
Fut, fut az idő.
Rohan a szörny.
Nyomába nem érek.

A falu rámfeküdt.
Dühösen, véresen állok
a lét pólusán,
míg áttöröm a korlátot.

1923. július 6.

NE BÁNTSATOK

Ne bántsatok.
Bartalis falun él
és kenyeret keres.
Kaszál, kapál, fűr, farag.

Csillagokat néz
és holdat vár.
S egy tölgyfatönkөн ülvе
esténként
szerelmes partnerével
várat épít magasat, magasat.

S mint selymes fű a kasza nyomán,
a munkahajszа után esténként
úgy esem én is el.
De reggelre kelve újra támadok
és vígra stimmolom hegedűm.

Kaszacsengés!
Kapapengés!
Víg aratási dal!
Fűrj! Pitypalatty!
Engem csak a párom segít.
Ó, meddig élsz még így, barátom?

Búza, árpa leszakad.
Susogjatok szőke kukoricaszárak.
Harsogj, boldog kukoricaerdő.
Ingj, hajladozz...
Facsard kunkor bajuszod
a bajusztalan költő előtt.

Csöved letépem

és zsákba teszem.
Vörös-sárga, millió, meg millió
kedves szemed megörölöm.
Lesz liszt belőled...
Majd csöpp kis konyhában
párolgó, meleg puliszka
az asztalon.

Ne bántsatok!
Bartalis falun él
és kenyeret keres.
Kapál, kaszál, fűr, farag.

1923. július 10.

HOLD-JÁTÉK

A hold rám köszön.
Én visszaköszönök.
S ezzel mulatunk.

Ő az égen.
Én a földön.
Úzzük egymás játékait kedvesen.

Néha a lombok közé zuhan
és úgy kukucskál.
Én a függöny mögé menekülök
s onnan kacérkodom.

És jól esik ez a játék.
Én a síró földön.
Ő a síró égen.
Könnyek között – játszunk.

1923. július 15.

HALLOM A SZENVEDÉST

Oly néma e perc.
A csillagok lehasaltak égő szemeikkel,
mint fénylő komondorok.
Lámpám ég.
Kihallgatok az éjszakába.
A hold némán süt.
A kukoricák szelíden susognak.
Oly szomorú vagyok.
Az égre nézek.
S mint tükörben, látom a nyomorult Emberiséget.
A föld nyög.
Hallom a szenvedést.
Hallom a nagy szomorúságot.
Hallom a világ halálrakészülődését.
Hallom a hörgést...
Hallom a szózatot, a felsőbb hívást.
Ki hív?
A népek csendes énekével megyek az éjben.

1923. július 17.

CSENDESEN ÜLŐK

Csendesen ülök ablakomnál és elmerengve
nézem a holdat.
A fák hallgatagon állnak a nagy kertben
és én gondolkozom:
„Beh, jó volna, ha most megjönne kedvesem,
aki Désre ment.”
Fehér ruhában, kipirult arccal – látom,
ahogy távozott,
Két szeme ragyogott, mint két szerelmes csillag.
Rámhajolt és megcsókolt.
„Beh, jó volna, ha most egyszerre betoppanna
és mondaná:
„Itt vagyok, Édes. Hamarább jöttem,
mintsem gondoltam.”
Én nyakába ugranék és megcsókolnám.
A sok kis csomagot kiszedném kezéből
és mondanám:
„Ülj le ide, szerelmes drága Párom
és egy kicsit beszéljünk.”
Ő leülne –
és egész éjszakát ébren álmodnók át.

1923. július 19.

A FALUSI GAZDÁLKODÁSBAN

Eljöttem ide, virágaid közé, a magányba,
hogy megismerjelek, isten.
Itt jobban érzem hatalmad, jóságod,
haragod, szíved.
Eljöttem a falusi emberekhez, hogy a falusi emberekkel
egyféleképpen szóljak hozzád:
„Adj esőt.” „Adj jó időt.” „Adj áldást.”
Ó, Uram, itt egyszerűbben, tisztábban cseng neved.

Itt szebben szól a fohász:
„Istenem segíts!” „Uram légy velem!”
„Adj szerencsét állataimhoz.”
„Őrizz meg tűztől, veszedelemtől.”
„Segíts, hogy csúrt építsek és betakarodjak.”
„Segíts, hogy a mennyországba jussak.”
Ó, Uram,
itt egyszerűbben, tisztábban, magasztosabban
cseng neved.

1923. július 19.

HA A KOSÁLYI FÁK

Ha a kosályi fák megrezdülnek,
tudom, szívem lehelete rezzenti meg.
Ha az éj dala leszáll
és a bokrokban szerelmesen
szól a fülemüle – tudom,
az én túláradó szívem varázsa
kelti életre.
Oly boldog vagyok.
A bölcsőben alszik kicsikém.
A szekrénynél feleségem foglalatoskodik.
S én betűket rakok egyre-másra.
Ki tudja megmondani, hogy mit írok
és mit érzek?
Ki tudja megmondani,
hogy mit ver a szívem?
Súlyos, vörös csaták hajnalán,
hogy mit gondolok?
Meddig viszi e fáradt nap?
Hol ér egyszer minden véget,
és hol kezdődik ismét újra?
A bölcsőben alszik kicsikém.
Kint suhognak a fák.
Szívem dalol.
Ó, öröm!
Öröm!
Feltámadás!

1923. július 19.

HÉT MADÁR

Nem kérdezlek, hét határ.
Hová szállt a hét madár?
Hová ment a kedvesem?

Hová ment a kedvesem.
Hétcsillagos szekeren,
dérütötte reggelen.

Nem kérdezlek, hét határ.
Ne felelj te, hét madár.
Mindent tudok, mindent már.

1923. július 28.

A MAGÁNYBAN

Elindultam a beteg világból
és egy kis faluba érkeztem.
Ezt a falut úgy hívják, hogy Alsókosály.
El akartam bújni
világ panaszától.
El akartam aludni
Kedvesem ölében,
Rózsafám tövében.

De előjöttek a madarak
és lett tavasz
és virágoztak a fák
és felöltözött a föld
és sírtak az erdők
és az én nyugalmam is odalett.
S most itt állok,
éberebben, mint a sajgó nagy világban.
Hallom a föld dobogó szívét.
Zúgó meteorok vágnak át fölettem.
Jajong az emberiség.
Világkatasztrófát dübörög az ég.

Esténként, ha csend van
s halvány hold-szellő leng,
végtelen kukoricatengerek hulláma
hozza a jajt.
Örökké beszélő, susogó, sárga száraz
szállítják a rémisztő üzenetet:
Beteg a világ!

Vörhenyes bokrok gyúlnak most az éjszakában
s halódó csillag pislákol ég bölcsőjében.
Őszi, szomorú koszorúk sírnak összetörve.
Mikor lesz Hajnal?
Mikor lesz Reggel?

Ó, kedvesem, boruljunk le és imádkozzunk.

1923. szeptember 17.

PORONDHORDÁS

Valami bús teherrel rendelt ki engem
az élet, a föld.
De helytállok.
Olyan legény vagyok, hogy szántogassam
a föld szívét.

Ma porondot hordtam.
Lapátom alatt – patak ölében – megcsillantak
a kvarc szemek.
A martról víz fölé hajolt a szeder.
S himbálta a szél.
Lelkem száz csodával teli.
Száz megrokkant bús álom mesél.
S ha indul a kis tehénszekér,
otthon a porondot a disznóól előtt lerakom.

Feleségem kaput nyit.
Gyermekem a szekérre csimpaszkodik.
Én egyiknek csókokat dobálok
vidáman,
a másoknak a haját simogatom.

Mért ne volna élet az ilyen élet?
És az ilyen élet is szép?
Áldó, dús, gazdag csodák
virágzanak kezemből,
míg a nehéz munkába beleizzadok.

Valami bús teherrel rendelt ki engem
az élet, a föld.
De helytállok.
Olyan legény vagyok, hogy szántogassam
a föld szívét.

1923. október 26

SZŐLŐŐRZÉS

Egy olyan dalt füttyörészek, melyet mindenki tud.
Egy odvas csűr árnyékában állok.
A holdsugár megrezzen kalapomon
és én vasvillával vállamon
indulok szőlőt őrizni.
Egy káposztás táblán haladok keresztül.
Árnyékom olyan, mint egy ördögé.
Csak hű kutyám van velem.
A hegyek teteje felé tartok, melyek
homlokán lobog őrtüzem.
Hű vincellér társak rakják a rőzsét
és én a tűz mellett leheveredek.
Vasvillám felszúrom a fekete földbe.
Olyan ez, mint egy vigyázó kiáltás.
Hosszú nyele felnyúl a karók fölé
és a csillagokra mutat.
A hold rászáll, mint egy fényes,
puha madárka
és megvilágítja a szőlőt.
Járok a szőlő-ösvényeken fel és le:
teljes fényben.
Én vagyok az éjek pásztora
és az egész világ álmára vigyázok.
Állok a világ felett,
mint egy feltűzött vasvilla
és a világ borát őrizem.
Ha ez elvesz, minden kihal
a földön.
Ha ez ellobog,
csönd borul a világra.
Őrzöm a bort, hogy a tolvajok
el ne lopják
és a madarak meg ne csipkedjék.
Őrzöm a néma éjben odaadással,
míg a hajnalpír meg nem csillan
és fel nem ragyog a nap.

1923. október 29.

AZ ERDÉLYI ORSZÁGÚTON

Ma!
Holnap!
Tegnap!
Összefogom a hegyek eredőjét
és a világ tudomást szerez
a bús székely fiúról.
A föld hátát kovácsolom.
És a lelkeket sirattatom.
Megríkatom a fákat.
Hegedűt tákolok halvány fűszálakból.
Kikericcsel hamvazom fel kalapom.
Ezüst vonót pödöríték szálló ökörnnyálból.
Aranynótát játszom
kukoricaszár muzsikán.
Napraforgó tányérja
pengő réztányérom.
Világszép kedves, ne félj!
Meghódítom a világot.
Karodon gyermekem.
Sokáig nézem ezt az új csodát.
Lelkem gyönyörűséggel telik meg.
Féltő apai szomorúság borul rám
a véres időből.
Fájó dac virágozik ki
két elvesző karomból.
És elindulok,
mint bús senki fia –
világgyőzelmet nyerni
az erdélyi országúton.

1923. október 29.

SZÁNTÁS

Két kis tehénnel szántok.
Az őszi nap süt –
Méltóságosan lépegetek a barázdában.
Kezemben hosszúcsapójú ostor.

Olyan vagyok, mint egy falusi legény.
Víg, duhaj, ős a dalom.
Nem halok meg soha.

A falun én vagyok az első.
Elsőnek ballagok a széles mezőre.
S ha kész a szántás,
a földbe szavak-fantáziáját vetem el.

A levegőbe szórom
színes vágyaim.
És azok elrepülnek a végtelenbe.
De holnap, ha nagy útra kelek,
viszontlelem emberi szívekben.

1923. november 10.

FALUN LAKOM

Falun lakom barna feleséggel.
Van egy mosolygó barackvirágom.
Gazdálkodom.
Métereket váगतok az erdőn és lehordatom.
Tehénszekeret veszek
s avval járok Désre.

Mint virágvasárnapi menet,
Úgy megyünk mi ketten:
én és feleségem.
Kezemben az ostorral csattogtatok: Hé!
A szekér dőcög.
Az emberek rám mosolyognak:
Ni, a költő!

Telve vagyunk szebbnél-szebb egészséges
tervekkel.
Forgatjuk elménkben,
hogyan kibővítsük a tyúkászatot.
Pulykákat és pávákat veszünk.
Bolgármódra kertészkedünk.

Rózsafákat nevelünk.
Istállót építünk és teheneket tartunk:
tejgazdaságot nyitunk.
Takarmányunk van.
Csak még egy jó cselédről kell
gondoskodnunk, aki hűséges
és ellátja az állatokat.

Így élünk majd 4–5 évig,
míg felnő a Csöppség.
Ekkor a városba, költözködünk.
Ott iskoláztatni fogjuk

kis Bogárkánkat.
Én tanári állást vállalok, vagy
esetleg valamely lapnak szerkesztője leszek.
Tolsztojt fogom olvasni
és az embereknek
a boldogságról fogok prédikálni.

Közben majd megjelentetem összes verseim.
Híres ember leszek.
Nagyon fognak ismerni és szeretni.
Egyszerre kalapot emel előttem a vén Duna.

1923.

VÁRLAK

Éjfél van és én még nem alszom.
Hallgatom a csendes éjjeli zajt.
A mező piheg.
Fáradt csillagok bóbiskálnak.
A hold lezuhant a kertek mögé.
Várlak, hogy jöjj.
Várlak, hogy egyszer besuhanj.
Hold-lábaid nesztelen röptét lesem
a bokorközön.
Szellőlengésed fehér szárnyalását.
Várlak, hogy itt légy,
hogy eljöjj és megörvendeztess.
Várom a lombzajt.
Várom a harmatcseppek
piciny csengetését.
Várom az apró füvek suttogását.
Várlak Téged!...
... Szívem ősz mély dobbanását
várom a csendes éjben.

1923.

ŐSZI ÖRÖM

Borulj a vállamra, Ősz
és jer, sírjunk örömünkben.
A szomorú költőnek is van öröme...
Mikor te arany pénzeket hullatsz a fákról,
én könnyem sírom a földre.
A boldog isten úgy lát minket,
úgy néz két szemével –
szomorú-édes testvérem.

Az emberek úgy hiszik, hogy arany-fájdalom
a hegedünk.
De örömünk is van, Kicsi Komám.
Jer, boruljunk egymásra
és sírjunk örömünkben.

Valaki elküldte a tündéreket rózsaszín-országból
és az fájdalom-muzsikákra örömhúrokat ajzott.
Hiába csörögnek le most az arany pénzek:
én boldog vagyok.

Hóharmatos mezőkön magas, szent hegyekre mászok,
hogy senki se legyen nálamnál magasabb.
A halálban úgyszólván én vagyok az erős.
Az örök, legyőzhetetlen...
Jer, Ősz, aranyozd be talpam alját
és szálljunk aranyszárnyakon, játékosan
a – Feltámadásba.

1923.

SZÁLLJ SZÍVEMRE

Te szállj szívemre, égi erő,
hogy ne legyek többé egyedül.
A nagy, szent küzdelemben
legyen a szívem bátor.

Mert nagy küzdelmet vettem magamra.
És a harcban elbuknom nem szabad.
Győznöm kell mindhalálig,
győznöm életen és halálon.

Egy teljes élet és egy teljes ember.
Ezer hit és ezer remény
tör most szívszakadva a magasba.

Nincs út más
és se megállás és se visszatérés.
Zöld reményerdők integetnek
a messzi távolból s hószínű csúcsok.

És arra megyek fellelparipán.
Bús csillagösvényen arra szálllok.
Ott vannak az örök életek.
Örök szívek és Napok.

1923.

ITT VAGYOK A BÚ ÁGYÁBAN

Itt vagyok a bú ágyában fekvve,
mert ez a világ olyan szomorú.
Oly elhagyott minden új csillag
és olyan töretlen minden Krisztus-út.

Itt vagyok a bú ágyába vetve.
A föld alattam sötét, fekete.
Eljött a világéjszaka
és a világhajnal alig csillan.

Az erdők üvöltének.
Bömböl a hegytorok.
Szívem vadul ver.
Fejemben összetörnek a gondolatok.

Kivetem még egyszer reménység szívem.
Kivetem újból az éjszakába.
Csapkodjon, dúljon a vihar.
Törjön, zúzzon a gyalázat.
Reggelre vagy elpusztulok,
vagy megmaradok dicsőre, nagyra.

1924. január 25.

OTT LENT

Ott lent a föld porában születtem,
de magasan szárnyal a dalom.
Virág virágra nyílik a helyen,
ahol az én bölcsőm ringott.

Apám a Bartalis-nemzetség
első sarja, ki aranyat dobott
a felszínre.
Ki aranynak engem dobott
a mélyből –
aranynak vagy átoknak.

Testvéreim lent virítanak a
virágos réteken,
mint égő pipacs,
vagy kemény margaréta.
A természet szabad ölen élnek.
S az áldott nap tüzeit
szeretettel rám sugározzák.

Anyám a föld mélyébe költözött,
mélyre, ameddig gyökerem
eresztem.
S mint halvány virág fekszik
a föld alatt vigyázó őrszemnek.

Mint halvány virág óvja túlvilág kezével
gyökérszálaim csendesen,
amelyből világfává nőök ki.

Csak néha megcsendíti ágaim
valami mélyből jött bús sóhaj.
Tudom, anyám lelke repked körültem

megszabni bús életutam.

Tudom, anyám lelke vezet,
hogy virágról-virágra szálljak.
Csak mikor a bú karjába annyiszor
térek –
fájhat a szíve – szegénynek.

1924. február 10.

HANYATT FEKSZEM

Hanyatt fekszem a méregzöld pázsiton.
Oly csend van.
Csak a kukoricák susognak lágyan.
Félrehajítom kalapom.
Hús esti szél játszik hajammal.
Azt hiszem, kezed simogat.
Azt hiszem, mély csillag-szemed
sugára érint.
Azt hiszem, szerető szíved féltése dobban.

Kelnek fejemben a gondolatok.
Vad trópusi zajjal csörtetnek át
a kukoricatáblán.
Hová mennek?
Hová szálltok, árva gondolatok?
Szemem utánuk küldöm
a mérhetetlen távolba.
Vándorcsillagok járnak-kelnek.
A néma estben vándor fényvilágok
bujókálnak.

Kialvó fényük lesem az éjszakában.
Szívem szomorú jelzéseit – a csillagoknak.
... Ha én most némán itt maradnék,
kiterülve a szántóföld szélén –
Az ős földben halk pettyenéssel hullik
a paszulyvirág.
És reggelre, mint buja óriáskígyó,
reám kúszna a tök.

1924. augusztus 5.

CSAK CSEND KELL AZ ŰRBEN

Borulj el, sötét lángolás.
Szavak, fussatok!
Emésztődjete el, sűrű nehéz képek.
Vessz el, ország-világfáltás.
Szívem, minek borulsz rá Emberre – Csillagra?
Csukódj be, lelkem,
Minek nőssz nagy fává sötét erdő fölé?
Világsóhaj, mit érsz?
Honfibú, mit hozol?
Legistenibb érzésem
– ős, bús, nagy megrázkódtatásom –
menj el.
Álom, mese, valóság,
pusztulj előlem.
Nem kell több Megváltók kínja,
éjszakák halvány mécsvilága.
Nem kell több harag,
sötét villámlás, véráldozó vihar,
Akarat, Tett, Gondolat.
Csak csend kell,
csak csend kell,
nagy fájó, tragikus csend kell az Űrben.

1924. november 26.

HIDEG CSILLAG, FUSS INNEN

Hideg csillag, fuss innen.
Sorsom tudom.
Nyomorult leszek.
Míg élek – befalazott.

Hideg csillag, fuss innen.
Szűz, tiszta, téli-friss szóim
nem tapinttok mai lelkekbe?

Üde gyöngyvirágok,
erdei-édes, szomorú patakok,
hogya-hogya nem értek emberi szívekbe?

Élek a világ egy kis falujában
majdnem elfeledve.
A csillagokig érek
és méhészettel foglalkozom.
Fejem súrolja az eget
és szegény fiú vagyok.

Annyi kincsem van, mint más száznak
és csak a madarakkal beszélgetek.
Bűbájos szegény országnak vagyok a fia
és nevem nem repül túl a határon.

Erdők mögött fát hasítok.
Nagy máglyát rakok szívemből.
Bús vérem áldozom mindennap –
szomorú faluban.

Hideg csillag, fuss innen,
fuss vagy maradj,

tűnj és ragyogj.
Sorsom tudom.
Nyomorult leszek.
Bujdosó királyfi
szomorú faluban.

1924. november 27.

KOSÁLY

Ma boldogító nyugalom vesz körül.
Családi ház, gyümölcsöskert, szőlő.
Egy kocsi s ló, két kajsza fejőstehén.
Folyik a gazdálkodás.
Az ős, mély, kedves földművelés
Kosályban.
Két gyenge kar.
Feltört tenyér.
A magunk kezdése s cselekvése.
Maholnap a gyermek is segít.
És a csillagok is dalolnak.
És a barázdák is beszélnek
a szomorú-bús költő otthonáról,
e drága szent helyről,
hol a nyugalom világbölcsévé lett,
szent keresztés vitézévé
a szilaj, vad, bolyongó költő.

1924. december 15.

VOLT – LESZ

Ma nincs dalomnak fájóbb akkordja,
csak amit a hajad köré fűzök,
bús asszony.

Késő, megtört dal: fekete álom:

„Volt” – egyszer, ezeresztendő előtt egy Bartalis.

„Volt”. És szeme fénylett és dala kacagott.

Egy-két virágot fakasztott.

De eltűnt.

Eltűnt. Elmerült, mint a fellegek.

Most hiába hív ajkad – bús asszony,

két szemed hiába keres.

Elnyelt a sötét. A föld valahol takar engem.

Ott bujábban fog kihajtani a rög.

Halmom felett kövérebb lesz a vetés.

Várj! Idők ormán már kész az új mese:

„Lesz”! – Ezeresztendő múlva egy Bartalis.

1924.

AZ ŐSI HÁZBAN

Isten. Teremtőm. Atya.
Ezerféleképp próbálom. Forгатom.

Nagy a magányom.

Érzem jelenléted e régi házban,
mint levendula s zsálya-illatot,
mit bús szívemre szívok.

Betöltöd a füstös gerendák közét.
E ház suttogás és ima helye volt,
a szent istenfélelemé.

Írva vagyon:

„Itt élt és halt Lászlóffy Miklós,
ki e lakot építé Kosályon.”

A nagy ős.

„Szerette az istent.”

Majd utána egy táblabíró következett:
Murát Sándor.

Ki visszajött egy komor élet álmával
az ősokhöz
meghalni.

Pár bús évet élt itt.

Járkált a temetőben ibolyát szedni.

Mint bús fáklya kilobbant;

„sokat imádkozott.”

Utána Bartalis János következett.

(Halvány csillag élete párja.)

Költősors... Bús vihar... Kálvária...

S az ősi házban szép szent virág nyílott.

S most nem tudom –

ha én elmegyek, utánam ki jő,

a sorban ki következik?

A nagy világégés kivetett ide,

a nagy vihar elsodort ide, mint

falevelet.

S én megakadtam e régi hajlékban,

ez istendicsérő szikla árbocon.

És most próbálom, ezerféleképp próbálom.

Forгатom.

„Isten.” „Teremtő.” „Atya.”

1925. november 27.

VOLT EGY BARTALIS-FA...

Volt egy Bartalis-fa szomorú ága.
Kihajtott az útra.
Hiába hajlott ki.

Virágot fakasztott.
Ország-világ rózsák virítottak rajta.
Hiába, virítottak.

Gyökere futott le
a fájó nagy földbe.
Hiába futott le.

Valaki ölelte.
Könnyezve ölelte.
Hiába ölelte.

Volt egy Bartalis-fa szomorú ága.
Kihajlott az útra.
Egy kicsiny ház felett.
Egy bús ország felett.
Kihajlott az útra.

1926. január 14.

ÖLELŐ CSILLAGOK

Nagy fájó két szem.
Két bús csillag.
Sötét erdőből rám ragyogtok.

A lélek bús erdejéből.
Könny- és titokfák mögül,
a szerelem és féltés padkájáról.

És sírva nézlek, ölelve.
Örök éjszakámban ölelő,
szent csillagok.

1926. április.

ISTEN! ISTEN!

Isten! Isten!
Csak a Te neved él!
Szomorúságomban kiáltok.
Elhagyott nagy bússágomban sóhajtok.
Isten! Isten!

Ó, meg kell halni.
El kell veszni.
Nincs e világon siker, győzelem.
Csak pusztulás és romlás van.
Isten! Isten!

Mért ég akkor lelkemben csillag?
Hitem lángja világra mért lobog?
Jaj!... elemészt nagy belső tűz.
... Beföd halálígérő fekete árnyék.

1926. június 14.

KÖSZÖNÉS ISTENNEK

Istenem – köszönöm a mai estét.
Itt ültem asztalomnál,
a csöndes szobában, magányosan.
Kint ragyogott a hold
és rám néztek a csillagok.
Ekkor eszembe jutottál.
... Valami csodás volt.
Szívem úgy dobogott,
hogy én, kis szolgád
reád gondolhatok.
Itt, e bús falusi magányban ülve
Veled lehetek a nagy végtelenben.
Vagy sétálva az almafák között
reggelenként –
vagy napközben menve mezei utakon
fűvirágot fosztva ujjaim között:
neved emlegethetem.
Ó, istenem,
fűharmatos a cipőm
s a telt búzafejek elém bólogatnak a mezőn.
Én párat tépdések belőlük.
Oly boldog vagyok,
hogy imába borul a lelkem,
amint neved suttogom áhítat-csendesen:
Édes istenem!

1926. július 19.

ÜZENET

Kedvesem, halvány-szép kedvesem.
Ki ott maradtál a kicsi faluban.
Ma éjjel e százcsodájú városból
 reád gondolok.
Milyenek is az ajkaid? – örök-vérpirosak?
Milyen ízű a csókod?
Hát az ölelésed?
Mit csinálsz most?
Rózsákat dobálnék az éjszakába,
hogy fehér ágyacskádba hulljanak,
mint május hajnalokon,
hogy Te illatukkal ébredj –
úgy szeretném.

Bolyongok a csúnya aszfalton.
A hold itt is úgy ragyog, mint Kosályban.
Bujdokol a ház-sorok között.
De nem ketten nézzük.
Csak egyedül futok a lázas éjszakában.
Szívritmusom hallod-e?
Hát lelkem dalát?
Suttogó szavam imáját?
Vidd el, ó, hold,
ó, vidd el,
szerelmem szent dalát,
a kosályi kicsi házban alvónak,
 az örök Kedvesnek,
Hadd érezze rá gondoló csókom
 ma éjjel is.

1926. szeptember 25.

SZENT MIHÁLY

Szent Mihály: álmodlak.
Sápadt és szomorú
halovány vitéz.
Látlak, jössz a szőlők felől.
Aranyló kukoricatenger körülted,
pirosló bokrok, égő kecskerágók.
Álomlegenda a patak mentén.
Szeled megérint.
Miféle szél ez?
Szívem fáj – ősz van.
Már vágják a kukoricaszárat.
A tököt rakásba gyűjtik.
Minden színes álomba borul.
Csak az ég szürke felettünk.
Vadgalamb-szürkék a fellegek.
Olyanok, mint egy lány szeme,
kit megláttam egy tavaszon.

1926.

BÖLCSESSÉG

Édes istenem – éjjel van.
Bámulom a csillagokat.
A tornácon ülök, a virágok között.
Úgy képzelem magam,
mint bölcs öreget,
ki látja már a dolgok megett
a sok semmit.
S mégis olvassa a csillagok ezreit,
a sok hiábavalót,
amiért emésztő kínban ég.
Pedig – inkább egy pipa kellene
s egy üveg kapjoni
s szépen el-elborozgatni.
S nem ez az őrült rohanás,
buta lángolás, szent kín,
mik a szívet úgysem gyógyítják.
Hanem valami csendesség,
őszifényszerűség, megnyugvás kellene
– de hol van az?

1926.

ŐSZ, MILYEN SZÉP VAGY...

Ősz, milyen szép vagy, csodaszép.
És én milyen szomorú vagyok.
Mintha én hervadnék,
én múltam el –
Sárga fa!
Arany napsugár!
De sok bánat vagyon szívemben.
De szeretnék eltűnni,
meghalni
őszülő erdőben.

Isten!
Örök kegyelemben segíts meg.
Nincs panaszom, csak a nagy
kiegyenlítődés felé sietek,
a nagy *feloldódás* réve felé.
... Ha egy csillag elnyelne,
magával ragadna.
Vagy betemetne magába ez a
nagy, bús
őszi avar.

1926.

Ó, OLY MINDEGY...

Isten: tied minden gondolatom.
Lehullok te elébed.
Ne hagyj el.
Alaktalan időben futok.
Hová érek?
Messze van-e még a temető,
a mindent elfedő?
Az apácai virágos dombon?
Vagy egy világdombon?
Ó, oly mindegy,
(az élet futó fergeteg)
hogyan hol érünk egyszer majd véget.
Apám hajlik-e síromra,
vagy egy nemzet borul rám zokogva?
Ó, oly mindegy.
Egy kis patak csobog-e fülembe,
vagy nagy világár mormol szüntelen.
Szomorú szívem többé föl nem támad,
bús szívem győzelmi szóra föl nem gyúl.

1926.

EGYEDÜL

Milyen üres a szoba. Kislányom bent
a városon
óvodába, jár.
S én csak magam vagyok
egy félszeg este.
Beteg lámpa mellett
gunnyasztok halványan.
Tűnődöm futó életemről.
Rohanó időfergeteg hányt-vetett
városról-városra.
Vitézi ruhába bújtam.
Csillagban fénylettem
szomorú szívvel,
míg szemem könnyezett.
Világvárosokban jártam.
Sok lélekár sodort magával:
Isten. Beteg krisztuskodás.
Nemzet-világmegváltás.
Minden.
Halál felé hullás...
S aztán – egy végső, véres
fellobbanásnál
elszakadt a szál.
Mint mikor egy csillag kialszik
és sötét lesz.

Azután már erdők következtek.
Hegyek.
Hús bérci patakok.
Falu.
S annyi szénailatú és erdőzúgású szó.
Kukoricatenger és boldog szerelem.
És gyermek és asszony és öröm.
És építés és alkotás
és munkás dolgos napok:
Élet.
És virág, virág, virág.
És csengő kacagás.

S most itt vagyok az üres szobában
egyedül.
Ülök egy kis asztalnál
és hallgatózom.
A szél rohan az ablak alatt,
veszettül csapja a havat.
Én éberem figyelek a vad fergetegben,
mintha az édes, virágkacajt hallanám:
„Apám”!
És boldogan visszafelelem:
„Drágám!”

1926.

CSEND-ÓRA LÁTOGATÓJA

Magányomba beleszólsz.
A csend-órán némán megjelensz.
Falevél-cipőben halkán bekocogsz.
Ismerlek, Kedves.
Szemed dió-nagy és ajkad csókot int.
Jársz-kelsz, teszel-veszel körültem.
Suhansz és tűnsz, mint holdsugár.
Sohse fáradsz...
Sötét arcomra fénykezed ráteszed,
... aztán elszállsz.
Itt hagysz helyedbe tavaszi rózsát
és hajad illatát.
Ismerlek, Kedves.
Kísérsz és tűnsz.
Bujkálsz és elmaradsz.
... Majd jössz glóriás arcoddal győzőn,
mint örök nap az örök időkben.

1926.

NAPLÓ

Mai napom is száraz volt, mint a többi.
Egyhangú.
Pedig voltam Désen – kocsival.
Elmentem a moziba.
Szép álmképeket láttam.
Ezer Csillag remegett-ragyogott,
mint a szívem.
Temetőt és mennyországot láttam
s úgy elábrándoztam rajtuk, mint egy
gyermek.
Kis lányom ki is kérdezett: „Mi az, apa?”
Délben anyósomnál ebédeltem.
Délután a fényképészhez mentem.
Két felvételt csináltattam
és sokat beszélgettem.
Már a lámpák is kigyúltak, mikor
indultam haza.
Este kártyáztunk
a szomszéd lányéknál.
Filkót és disznót játszottunk.
Csak tizenegykor jöttünk haza.
Most álmos és szomorú vagyok.
Ülök az asztalnál és gondolkozom.
Mint magányos fáklya lobogok.
Sötéten és sírva beleremegek az éjszakába.
Árván ülök a nagy éjszakában.
Egy szív dobban-e értem?
Rámnéznek-e a csillagok?
Álmodom-e a boldogságról?
Kitisztul-e vad. komor égbolt?
Ránevet-e a világra nagy, meleg,
átölelő végtelen szeretet?

1927.

„NAPMADARA”

Lásd, hova jutottunk,
„Napmadara”.
Halál kerülget.
Sötét, fekete halál-raj borít be.
Minden gondolatunk tavasz aranyozta.
Hóvirágból volt a koszorúnk.
Ámde, hova lett?
Elrémülve, megrettenve állunk.
Mennykőcsapottan, zűrzavarban.
Azt se tudjuk,
hol ver a szívünk.
Hogy élünk-e?
Csák azt tudjuk,
kilendült alólunk föld, tér, idő
és minden szilárd, fogható – – –
– – – –
és hogy mindjárt elveszünk, meghalunk:
„Napmadara”.

1927.

KI VAGY?

Ki vagy?... Nem tudom.
Csak rólad álmodom.
Hűvös mezőben.
Havas erdőn, fent.
Kísér titok-szemed.
A hold bolyong.
Csengnek a kerti ágak.
Gyémánt csilingelés szól a fák
közül.
Virág beszéd... Havasi patakhang
hozza dallamát.
Mély árokból süvölt az erdő.
Ki vagy?... Vad szamóca illat...
Betöltöd lelkem.
Összekuszált értelme életnek-halálnak.
Lelkemben tavaszláng fakad.
És futok messze, kísérteties éjszakába.

1927.

KATICABOGÁRKA?...

De fáj a kert a rózsá
s kicsi kezéd,
mely ott motozott.
Az ablak, a rács
s a szó, mely elrepült.
Virágot téptél
és kacagtál.
Fehéren villant fogsorod.
Azt mondtad: rózsá.
Mért nem mondtad inkább,
hogy éj vagy szív,
vagy isten vagy szerelem? –
vagy éppen –
hogy hétpettyes katicabogárka?...

1927.

EZER KÉRDÉS KÖZÖTT

Úgy fáj ezer kérdés között.
Irtózatos fogak átharapnak.
Vergődöm, mint lekötözött
szárnyú madár.
Véresre verem magam szikla falán.

Mindig kezdeni.
Mindig Új.
Sohsem látott utak.
Sohsem hallott szavak.
Szívemben mély kutak nyílnak.

A kétségbeesés koporsója nyílik.
Tűzcsapja egy rideg fantomnak.
Egy szörny minden régít elnyel.
Homlokomról lehamvad egy csillag.
És indulni kell –
minden este –
Új csillag után – sötét erdőbe.

1928. január 11.

MOST ÚJBÓL...

Összeszedtem minden szomorú virágot
és letörtem minden bánat-ágot.
Összegereblyéltem a föld hátát
és rakásba gyűjtöttem, hogy ne legyen
a földön több szomorúság.
De a rakás szétfolyt.
Visszafolyt az emberek szívébe.
Most újból tele a föld szenvedőkkel,
síró anyákkal
és szeretőkkel...

1928. január 11.

AZ ÉN HŐSEIM

Hősök: az én hőseim.
Nem állítom glédába.
Cifra rendekbe nem sorakoztatom.
Csak a szívemben látom.

Hősök: az én hőseim.
Micsoda hadsereg?...
Az első katonák.

Születnek, halnak –
Legyőzhetetlen had.
Örök harcosok.

A föld vívói.
A mezők bajnokai.
Az Isten napszámosai.

Asszony s gyermeknépség –
És szelid állatok.
Küzdők. Egysorsúak.

Mennek végtelenül.
Szent rajongók.
Önkéntes rabszolgák.

Minden évben hisznek.
Most már jobban lesz tán.
Őrült optimisták.

A kapa jár.
A kasza húzódik.

Előre lendül a sarló

A Búza.
A Széna,
két fő takarmány.

Már gigászi magasságban áll
Maguk fölé emelt
két néma fogalom.

A Búza. A Széna.
Az ember és az állat.
Az Én és a Más.

S a napok és az évek
s bús századok nem változtatják.
Életmódjuk nem könnyül.

Maradnak a régik.
Ősök, örökök.
Búsak és vígak.

Nagyok. – Hallgatók –
mint az idők és az Isten.

AH, KI MONDJA MEG?

Éjjeli zápor. Utánna kikandikálnak a csillagok.
Kocsin megyek a friss tócsákon. A kerekek nyomot
hagynak a sárban. Aki utánam jönne, végig
kísérhetne útamon. Követhetne. Mint a csillagok...

Ah, hogy érzik a bodza illata. Nyújtózkodnak a
cseresznyeágak. Lélegzik a fű. Ah, arasznyit nőtt
a lucerna – május van. Éjjel virágba csendül
minden almafa.

Reggel kinyitom ablakom. Szívembe szúr a sok
virág. A megmosdott hegyek zölden kacagnak. A
napfényben hallelujáznak. Csak a szívek – ah,
a szívek, melyek magukba fogadják, nem változnak.
Szorongó érzések el nem múlnak.

Mikép? Hogyan? Meddig? – Ki mondja meg?
Hova torkolnak a láthatatlan sugarak?
Sas-suhogás hova emel? Merre viszik lázálmainkat
fekete szárnyak? Május van – ah! Ki mondja meg?

KAPÁLÁSKOR

Mezők! – Ó, füves mezők.
Szárközépig érő vetés.
A kukorica két sziklevelű.
Komoly fejét most dugja a halvány paszuly.

Mindjárt ki kell állni.
Lobogó ingekkel benépesül a határ.

Nem kérdezem,
mit hoz a rádió.
Az örök nap süt
és millió sugár üzen.

Törekszik millió élet,
millió fűszál és bogár.
Az Ember áll
és szétnéz milliók birodalmán.

A Föld énekel.
Fent és alant szállnak láthatatlan dalok.
Jönnek isteni intések.
Menni vaj' merre kell?

Menni –
örök utak felé.
Hol ég és föld összeér.
Szivemben írott Parancs van.
Uram, vaj' hogy töltsen bé?

MINDEN MEZŐKNEK FIAI

Minden mezőknek fiai
végig a világon
látlak!
Az én kicsi Erdélyemből,
amely olyan, mint egy virágos kert.

Horizontok
meg nem köthetik szemem repülését,
hogy én hozzátok ne szálljak,
Duna völgyében lakó testvérek.

Fent és alant.
Északon és délen.
Mindenütt látlak.
Egyformán dolgozó bajtársak.

A Pó partján.
A Szajna völgyében.
A Németalföld vizeinél.

Mindegy – kukoricát kapáltok,
tulipántot neveltek,
vagy narancsfák földjét puhítjátok.

Homlokotok körül ott van a glória.
A Nap dícsfénye arcotokon.
Csupasz melletek égi rendjelekkel tele.

Csörgetitek, mint aranypénzeket.
Sebhelyeket a munka harcából,
melyeket egy Csoda bevált.

Az én népem, szegényen várja
a Beteljesülést,
tört keresztfa tövében,
félve és meggyötörve.

Mint szent csapat.
Vak rajongók.
A Napba küldik dalaikat.

Az Isten lábaihoz,
Ki kegyelmes
és megváltja szíveinket.

FELFELÉ

Sarjadzó vetés, halvány fűszál:
szeretlek! –
Primitív, ősgondolat.
Fekete földművelés.
Két kis tehénnel szántok.
Aratok, kapálok...

Ó, nyári záporok,
ősz viharok,
Vad tavaszi fagyok!
Vigyétek, vigyétek most dalaim
messze a világba.
És szórjátok szét,
szórjátok szét az emberi földeken,
hogy megérjen munkátok gazdag aratásra.
Egyszer, majd, – később –
úgyis megyek,
megyek majd felfelé az erdélyi úton.
Csendesen, mosolyogva, bölcsen
Vidáman elmémben
a fellegek felé.
s szivemben
egy picike, utolsó dallal – –

Akkor majd,
akkor majd
úgysem lesz semmi mellettem,
sem alattam, sem felettem
Csak a végtelen ég az örök csillagokkal.

MINDJÁRT HAZA ÉREK

Itt is éltem, mondom majd.
Hegyek között, mint ősparaszt.
Volt lovam és szekerem
És víg tavaszi dalom.

Itt is éltem, lucernák közt.
És sétáltam a harmatos gyepen.
De rég volt – elgondolom
S de fáradt voltam, Istenem.

Kapa s kaszahúzáskor –
vagyha sárga tököt gyűjtöttünk
a kukorica közül.
Bágyadt szeptemberi napon
s aranyrakásba hordtuk a szántóföldön.

Az alma piroslott a kertben.
Ragyogott a tömérdek ranett.
A csűr mellett sorban állott a takarmány.
A pajtából kikérődött a bámész állat-fej.

Itt is éltem, mondom majd.
Őszi sarak, nyári záporok
hóviharok ha dúltak, ott mentem
valahol –
Távolból láttam egy házat, halvány mécsvilágot
S azt mondtam: mindjárt hazaérek.

MÉHEK KÖZÖTT

Nagy méhészek
ezerévekkel ezelőtt
virágos bárkákon vándoroltak veletek.

Gyékény kasotokkal
leúsztattak a vizeken
– hogy zümmögő rajaitok
koszorukba hordják a mézet
a füves partokról.

Szédületes arányokban kinyílt a táj:
lapályos térségek, erdős hegyláncok –
s csodavirágok ontották a mézet.

Én, gyenge utód,
kis kertemben, a gyümölcsfák között
lakom veletek.
Apró kaptárokba,
színesre mázolt
deszkaházakba helyeztelek.
És üveglapok mögül figyellek.

Kicsi lányom: kicsi társam.
Kézenfogva visz reggelenként,
hogyan magyarázzak.
Benézzen egy „Boconádiba”.
Vagy lássa –
mint hulló gyermek-álmot,
a függő aranyláncot
az – „országosban”.

Kérdi:
Melyik viszi a virágport?

Melyik a vize?
Hol van a királyné?
Hogy épül a sejt?

Különös szép világ: örök virágok között élni.
Százezer béresem van.
Reggel ki költi fel?
Ingyen napszámosok.
Az embereket nem igazom le.
Egy jó év: ha nem jön az aszály –
Ti vihettek a – Rivierára.

Nagy, égi szárny lehet millió hártyszárnyból.
Sötétség nélküli lélekragyogás.
Pénz, amelyhez nem tapad könnyes zsarolás,
Csak illatos, boldog virágáldás.

És így lehetek majd gazdag.
Lelkem tiszta és nemes.
Eszembe juthat: Istenem,
a Föld, a Virág, a Rét –
– míg nyögök világkeresztek alatt.

1928

AZ ÖRÖK VÁROSBAN

Egy hűvös reggelen
az örök városba
egyszerre csak elértem.
Kis batyuval, ezer csodára várón
ott álltam a Termini pályaudvar közepén
zúgva és remegve,
– a sokaság között.
A hotel-portások kiabáltak:
Albergo... ez, Pension... az.
És én álmodva elmentem
az első szembejöttel.
A kis gépkocsi vitt...
A hotelben nevem beírták.
Bartalis: Kosály.
Két különös név bekerült egy idegen
könyvbe.
... Jóformán meg sem mosdottam
és már rohantam egy konflissal
a városon át,
hogyan lássam a néma *Pietát*
s *Michelangelot* a csodás templomban.
Mily szép volt!
Mily nagy és hatalmas!
Mily félelmes és megijesztő!
Aznapra semmi nem kellett más.
Végigcsavarogtam a *Corso Umbertot*
s meguzsonnáztam a *Monte Pincion*
s fáradtan értem haza,
gyötrődve és betegen.
Leverve a nagy érzések által.
Zúgott bennem a nagy orkán.
Dúlt a szent vihar.
És nem aludtam egész éjszaka,
amíg Róma felett újból pirosodott
az ég.

1928.

RÉT-KASZÁLÁS

A rétek kaszálása most folyik. Olyan, mintha
virágtengert kaszálnának. Derékig járok
a fütengerben. Hányféle virág van?...
Piros fecskeszegfű. Fehérbokrétás margaréta.
Aranysárga boglárka. Rezgőfű ...
Nem ismerem a virágneveket. És ez talán sohse
fájt jobban, mint most.
Nem tudom néven szólítani ezt a sok kicsi piros-kék,
sárga-bibor csillagsodát, ami a fű között ragyog.
Annyi kék finom hírharangot...
Mögöttem már haladnak a kaszások. Rendbe hull ez az
élő-szép virágszőnyeg. Futnom kellene előre és
leülnöm még közöttük. Hallom a kaszafenést...
Valami átsuhan a virágok között. Virágszívecskék
megdobbanak. Mi rezg át sejtelmesen? Mi remeg?
Mit éreznek halotthalványan? A halál szelét?...
Látom – pillangók cikáznak át a rét fölött. Sokfélék,
sokszínűek. És végigcsókdossák maguk a virágokon
cikkcakkban. Mintha súgnának valamit nekik. Szerelmet,
titkot, boldogságot? Sietve mondják el az üzenetet,
mint az emberek, száj fülhöz hajolva és azzal
tovább rohannak.
Tovább rohannak, mert – sietni kell. Futni előre.
Az idő szárnyal. Föltúntek már mögöttünk a
kaszások. Rendbe hull életünk virágos napja is.
Ember! – nézz a szívedbe, gyorsan. Ha arra vagy
elhivatva, hogy másokért küzdj, harcolj – csak
szaporán! Az útról le nem térhetsz.
Ha sorsod mást jelöl: csináljad! Kötözz sebeket,
enyhíts fájdalmakat. Simogass, csókolj, szeress!
Vagy vigyed kereszted az emberek sokasága között.
Nincs perc elveszíteni való.
Már hallom a kaszafenést. Mögöttünk közeledően
hullnak a rendek. És mi állunk
földbegyökerezetten?

1928.

RÁSÜT ÉS MEGHAL

Csodaszép, enyhe délután.
Az égen felhők.
A hegy bíboros, lilás alkonyatban,
a kert bokáig avarban.
Sétálok fel-le.
Végig gondolom:
Ez a szerelem csupa szenvedés.
De mi az igazi szerelem?
Egyiknél minden.
Élet-halál kérdése.
Vad, tipró szenvedés.
És mi a másiknál?...
a másiknál?..
Csak enyhe napsugár.
Rásüt az emberre.
Rásüt és meghal.

1928. október.

BÚZA, SZÉNA-ORSZÁGBAN

Búza, széna-országban
millió ember egy verejtékcsepről álmodik.
Esik, szakad, nehéz föld-harcban áll – –

és a millió ember közül egy én vagyok.

Az isteni kenyér – –
fájdalomszülte katonái – –
Felmart, sóseres homlokunk lángol – –
Az égő láva – –
hegy-arcunkon lefoly – –
s pusztára von dermedt eső.

Kezünk sajog.
Lelkünkön az Erő lett úrrá.
Millió Rög
a bús Göröngy – –

és fent énekelnek a csillagok.

A porszem lent
mélyen dalol.
Imába kezd fáradt atom.
S vad kórus némán halkul
A föld sebe halkan gyógyul.

TÉTOVA SOROK

1

Halálosan és fájdalmasan egyedül vagyok.
Rákönyökölök íróasztalomra.
Homlokomnál kétfelől a könyvek sorfala.
Könyvek sorfala között sóhajtok.
Testvéreim között testvértelenül állok.
Egy pillanatig olyan magányosságot érzek,
hogy azt hiszem, meg kell örülni.
Nem gondolkozom. Csak a fejem veszi körül olyan
sűrű levegő, mintha az ős-teremtés korában
volnék. Sistereg, zúg-búg a káosz.
Nem látok. Nincs semmi. Némán kérdezem:
„Mért magányos csillag között a csillag?”

2

A fáradtság meglegyezi az embert.
A sok szavak elhervadnak vagy csillogó
tündér-gyermekké változnak
és elrohannak. Még látom
távozó, színes futásuk. De már elnyeli
öket a köd.
Mindjárt eltűnnek.
Ki marad vissza belőlük?
Egy palotába futnak: álomvárba.
A kapu becsukódik.
Már az utolsó is beszárnyalt.
Nincs szó.
Szavak nélkül üres a világ.

3

Álmodom... És olyan boldog vagyok,
mikor álmodom. Reggel
lehunytt szemmel gondolok álmaidra.

Este nyitott ablak mellett dolgozom. Fejemre
ráárad az üde levegő.

A kertben susognak a fák. Az égből felém
ragyognak a csillagok. Holdtalan, sötétvirágú
az éj.

Oly boldog vagyok. Kihajlok az ablakon.
Csöndes a falu. Távolból halkan zúg a Szamos.
Bámulom a csillagokat. Rágondolok életemre.
Kicsi leányomra. A virágokra és Kedvesemre.

1928.

Ó, HALÁL

Ó, halál! – mindenki tud rólad.
Két vigyori szemed mindenki ismeri.
Te viszel el mindent tőlünk.
Szépet, jót és kedvest.
Gyermeknek az anyját,
Anyának a gyermekét.
Elhordasz öreget, fiatal s fakadó
csecsbimbót.
Hova rakod?
Miféle nagy csűrbe hordod learatott
búzavetésed?
Mindennap aratsz-kaszálsz,
virágot, rózsát...
Rózsa-ágyon hálsz – ha egyáltalán hálsz.
De nem alszol.
Irtod az erdőt.
S mögötted sorakoznak millió keresztek...

1928.

LOBOG ÉS – ELÉG

Mi voltam és mi leszek?
Kérdem e sötét éjen.
Ki felel riadt szívem verésére?
Ki mondja meg, honnan jöttem én?

Honnan jöttem és hova megyek?
Egy út elindul és hol ér véget?
Az Olt partján kigyúlt egy pici fény
és sírva lobog csillagokig.

Mi voltam és mi leszek?
Egy sötét éjben lobogó fáklya.
Meggyújtottam a szívemet.
Most lobog és – elég.

1928.

MA ESTE...

— — — Minden úgy maradt,
félszegen, csonkán.
Félsorok, félszavak, roncs gondolatok.
Szavak golgotája.
Lélek-halál.
Valaki eljött
és kivitte lelkemből
az élő vért,
az élő életet,
a szóló szót.
Eltüntette, kioperálta szívemből
a nyíló virágot,
a daloló madárt.
Csak a hangtalanságot hagyta meg bennem.
A hangtalanságot és a szomorúságot.
A hangtalanságot és a puszta mezőt.
A hangtalanságot és az elfáradt, néma
temetőt.

1928.

ESTI ÜDESÉG

Esti üdeség még rámszáll,
Oly szörnyű a harc az életért.
Kínzó napok tusáját nem
enyhíti-feledteti gyöngé éhbér.

Most látlak:
feketálló erdő: kukorica.
Lidérclobogású sárga tűz: árpa.
Az éjben, parányi csillagfényben
határ fölött.
látlak: kigyúló, millió napraforgó-lámpa.

A lelkeknek világítottok,
hogy fényeteknél hazataláljak.
Ott... millió csendes társam nyugszik.
Nem tudom: élők, vagy halottak?

1929

NAGY MUNKÁK FOLYNAK

Nagy munkák folynak.
A föld hátát gyúrnák, alakítják.
Ekékkel hasgatják.
Két kis tehén húzza-vonja
a fekete barázdát,
az élet örök, fekete barázdáját.
És az ember beveti.
Maggal, virággal, sóhajjal.
Es a föld kitermeli, az elhintett magokat.
És lesz nagy mag-, virág- és sóhajtenger.
És az ember lekaszálja a nagy tengereket.
Évről-évre kaszálja-birkózik velük,
vágja a rendet –
míg egyszer megvénül,
ősz lesz a haja
s az utolsó virágnál ő is
elesik.

1929.

NEM ÉREK HOZZÁTOK...

Nem vettem észre magam
és nem láttalak meg titeket.
A nagy csodát kutattam eddig:
Hol a megváltó élet-hit?

A magasba néztem,
hol ég, föld összeér.
És nem, nem kérdeztem:
a vak hajsza mit ér?

De most megbűvölte szemem.
Most látom a vérző tömeget.
A bús föld nyögését hallgatom.
És halkán a mezőkre lépek.

Most látom véres ágyát a földnek.
Most hallom:
a vetések nőnek, nőnek.
Most hallom:
a szél búsán sivít.
Imádkozik, imádkozik.

Most holt-csendben
nagy birodalomba
ím bevonulok.
S kín, élet s virág közt
csak nehezen megyek.
Csillagokat könnyen átallépek.
De hozzátok sohse, sohse érek.

1929.

MOST MINDENEM ODAADTAM

A láz elvisz.
Nyújtom kezem, föld-testvérem
És kérdem:
„Melyik terén a világmezőnek
élsz, nyugszol és lepihensz?”

Csillogó vért – –
nyomorcondrák – –
A föld szívét jeltelen futod.
Mégis:
mire Út végére érsz,
könny-csillaggal tele aggatod.

Most láthatatlan koronával megkoronázlak.
Napbarnított arcodat magamhoz szorítom.
Én eleget vándoroltam.
Most mindenem odaadom.
Most mindenem odaadtam.

MÍG MEGHALLJA FÁJÓ MESSZESÉG

A nap száll és én kesergek.
Fagyott mezőkre sötétség lehavaz.
Nincs láthatár... de itt állok
Komor en-világgal –
S mint kicsi barázda
a nagy világba eljutok.
Erdélyi hegy... rög...
Most fölötted szállok.
A bús ugart töröm.
... S ha fáradt igában
estére megtér az ökröm,
míg fa-pajtában
jászolhoz kötöm:
millió kis testvér-fáklya
lobog mellettem.
Világítja köröm.

Régen nem hittem,
hogy majdan az én kezemben is
az ekeszarva vessen lángot.
S nyögő, küzködő mezők közt,
fekete garancson szedjek hírvirágot.

Nem hittem,
hogy egyszer a föld,
a föld legyen tényleges táplálóm.
S abból süssem meg kenyerem,
mit magam vettem mostoha napon.
Hogy milliók sóhaja legyen kórusom.
Mezők dala: vér és verejték.
S ami híven kiverje: zengő cimbalom,
– míg meghallja fájó messzeség.

A RÖGÖK KÖZÖTT...

Sok kín és küzködés
mind e völgyhöz köt.
Nem mehetek el az Í g é r e t földjére.
Itt kell maradnom, a rögök között.

és munkálkodnom az emberi tevékenység
legalsó fokán,
munkálkodnom évszámra
jókedvvel... a milliók között.

Sok munkát a föld mind beitta.
De látható jelt érte nem adott.
Látható jelt, mely örök időkre szóljon
és megjelölje ezt a délutánt.

Csak napi értékeket adott.
Hullámzó búzát az eke nyomán.
Vagy buja kukorica-erdőt,
különleges erdélyi tengert
a hegyek alján...

A beleölt energiát megkoszoruzta,
a sok fáradságot ím, visszafizette.
Csak azt nem kérdezte:
a föld melyik páriája vetette.

Az ős földnek mindegy,
melyik léleknek fénye vet reá világot.
Egyformán kihajt és kizöldül,
ha meleg szeretettel öntözik.

NÉGY FEKETE LÓ

Fekete barázdád mind felissza
lázaim, álmaim.
Szent, megtörtetett testem, mint Krisztusé.
Mezők glóriája homlokomon.

Sebhelyek kezemen.
Ömlik vérem.
Folyik könnyem.

Vidd el fekete barázda,
sóhaj-árbócaim.
omló könnyeimet
vidd el most Te –

Egyszer mindenünket
négy fekete ló viszi el.

ELVETTETETT...

A Mag elvettetett.
Örök titkod – Föld,
melyiket hozod életre.

A nagy Sötétbe
mi le nem érünk.
Csak Te dolgozol ott – szüntelen Erő.

A szunnyadó csirát felkelted-e?
Szárnyaló, ős gondolatokat –
Torony-merészeket.

Az alvó Homályból kikelted.
Az alaktalan, ormótlan anyagot
megtöltöd isteni sugárzással.

Hol a lélekszárny –
mely le nem törik, úntalan?
A feljebb vívő sodródás?

A legmagasabb partokig –
hol a Teremtés és a Halál nagy körei futnak
minden értelmet bezáróan.

1929.

ESŐS-BORÚS SZEPTEMBERI ÉJ

Esős-borús szeptemberi éj.
Oly nyugtalan vagyok.
Szél úzi a felhőket.
Erdők közül kikandikál egy csillag

Szívem fáj!...
Kosályi hegyek.
Tán meghalok. Oly furcsa bolond lobbott
vet lelke.
A néma éjben avar-párnára hajlok.
Őszi-beteg virágok!...
Halvány-bús arcom halott levelek
csókolják.

1929.

KIVIRÁGZIK

Mi ez a süket csend?
Az éj nem felel.
Hiába kérdezek.
Virágtalan a mosoly.

Pedig a szenvedés él.
A Jóság virraszt.
Az emberek fájdalom-arcáról
a láz eljön.
A kórterem betegei küldik
sóhajukat, remegésük, bajaikat.
Hallom – jönnek a kopogó, szálas esőcseppek,
mint könnyek...
És én kelek ágyamból
és az ablakhoz sietek.
Látom – rohannak az égen a felhők,
mint gyászszalagok a világ arcáról
és intenek szívem után.

És én megyek. Indulok
gondolkodás nélkül utánuk
a Szenvedés úton.
És utamon – a szívem után
kivirágzik a mosoly.

1929.

A GYÖKÉR NEM HAL MEG...

1.

Hóttalan február. Megfagyott garancsok.
Járkállok a határon.
Kopár minden.
Vetés nem látszik, fűszál nem látszik, piros, rozsdás
csonttáfagyott földön.
Milyen kopár, milyen kopár, milyen fagyott.

S mégis – Istenem, élet fog itt nőni, élet fog itt
lenni, mihelyt eljön az idő.
A semmiből előteremnek a gabona-fürendek.
Micsoda rendek.
Milyen áldott, virágos fürendek.
Milyen gazdagok, milyen csodások.

Nem hal meg itt a gyökér, a gyenge fűgyökér, a lelke
mélyéig megfagyott gyökér –
hanem újra hajt, újra támad, örökké újra föltámad.
Csak az én lelkem? Csak az én lelkem? – Istenem? – –

2.

Ott... imába mélyedve a kertben a fák között
egy ember – Istenem,
megfagyott rögökön,
tavasztalan földön.
Ott... imába mélyedve a kertben egy ember – Istenem.

Lassan bandukol, a kerítésig megy.
Néhány szál drót a kerítés s túlhan látszik a határ, a mező.
Mintha egész életem akadályát jelentené e pár szál
néma drót.

Át kellene lépnem és... könnyen átléphetném
s kint bolyonghatnék
a végtelen mezőn
a végtelen mezőn.

Mező, mező: de szeretlek.
Föld, mostoha föld: de nagyon szeretlek.

3.

Sokáig nem gyújtok lámpát. Ügy fáj, ha bezár
a sötétség. Egy kis
kivilágított skatulyában magam maradok
a mérhetetlen éj közepén.
Egy kis fénybogár... és köröskörül
röpköd a sötét.

De így egybefolyok, egy vagyok a feketülő világgal.
A szobában alig tudom a tárgyak vonalát.
De szemem kirepül az ablakon.
Látom a barna üvegen a hegyek félelmes, nyugtalan
hajlatát,
amint lassan leesnek és elolvadnak, mint egy tengerben,
mindent elnyelő, sötét tengerben.

Még látom – mind közelebb – a kerteket, a fákat,
a szelid boglyákat, a juhos aklokat és az embereket.
Még látom a megcsillanó mezőket – fehér köd
borong mindenütt.
Köd és némaság.
Senki nem jár
csak szivünkben Jézus lépte cseng.

4.

Dél felé melegszik, a fagyott göröngyök teteje kienged,
a méhek ismét kirepülnek.
Ó, áldott napos február!
Ó, Istenem –

Érzem, jön már valami. Lelkemben a fojtó köd mozdul
az áporodott téli levegő takarodik.
(Indul!)
Ó, a munka ideje itt?... a drága alkotásé? – –

Tele vagyok belső reszketéssel. Mint a hárfa, zsongok.
Nagy Ember-hárfa –
melyre a világ s az egész tavasz; az egész, közeledő tavasz
láza van felrakva
Mégis szegény vagyok – szegény – világ nagy szegénye.

5.

Mindennapnak a ruhája és a lelke, amit leírok.
A mai nap ruhátalan.
Mezőruhákért erdőbe elszaladtam,
de fényes szórongyokat nem találtam.
Csak szívem vérezte meg kegyetlen túskeág.
... Most meztelenül állnak a sorok,
magukmivoltában
a félszeg, törött gondolatok –
mint ahogy én is
törött-meztelen állok előtted:
Ó, Istenem! Világ!

EGY KERESZT ALATT... MILLIÓKKAL

1

„Hol keressem magam és hol találjak Téged? Itt fekszem a magas fűben és az égre nézek. Most jöttem el munkahelyemtől. Sarlóm a kérébe csaptam. Ki teremtett engem és miképpen kerültem ide? Mi hajtott ez ősz foglalkozáshoz?... Csupa virág közt arattunk egész nap... Kék harangvirágok nyíltak... A búza telt fejei koszorúsan, pirosan égtek...

Most itt heverek. Két karom fejem alatt átfonva. Talán fölösleges dolgokon töprengek? Odébbról ide hallszik az aratók beszédje és munkájuk tiszta, egyenletes, halk suhogása. Ők nem töprengnek. Nem keresnek hiábavaló célokat. Nem fürkésznek értelmetlen összefüggéseket. Csak a búzatáblát látják maguk előtt, melyet estére le kell vágniok.”

2

„Az egész földön... ahol nyár van... megfeszített munka folyik. Az egész világon, mindenki, a félholt is kint a mezőn. Ki parancsolja ki ezt a nagy hadsereget? Miféle erő szállja meg s véteti magára e végtelen világ-tömeggel az emberfeletti erő kifejtés iramát? Honnan jön az erő?... És hova tér vissza a lankadás perceiben?”

3

„A végtelen, a mérhetetlen tömegű föld ad erőt. Az sugározza ki magából, hogy azt a kicsiny föld-darabocskát, mely a mérhetetlen tömegű földből a mienk, megdolgozhatjuk. Verejtek! Fáradtság! Küzdelem!”

Örök a föld és örök a küzdelem.
Minden évben visszatérő. Mikor eljön az ideje,
újból itt van, megjelen.
Szántani kell! Kapálni kell! Aratni kell!”

4

„... Mi ez, én istenem? Fizikai és lelki lázadásban
vagyok. Testem iszonyodik, lelkem irtózik ez
öröknehéz munkától. Gályarabnak érzem magam.
Égő napsütésben odaláncolva lenni ehhez a nagy
gályához, amely a Föld és el nem távozhatni onnan.
Pirosra sül a bőröm.
A verejtékesepp egyre gördül.
Ég – perzsel – szúr a fájdalom karomban.
Karomban?..
A lelkemben érzek sajnást.”

5

„Millió testvérem különösebb lelki-zavar nélkül végzi
munkáját. Csak én vagyok lelki nyomorodásban.
Nagy összefüggéseket keresek: Isten, Természet, Halál.
Mégsem jutok tovább. Nem tudok többet.
A hegyre azt mondom: hegy.
Az erdőre: erdő.
A csillagra: csillag.”

6

„Futnak a rádió-hullámok felettünk. Búzaöldjeink.
rozsföldjeink, rétjeink felett. Az élet küldi-önti ki
magából a végtelenbe. És az ember-testvérek felfogják.
Hova lesznek a fel nem fogott hullámok?
Elnyelik hegy-erdő-tenger-testvérek.
A búzaföldek suhogását, az érett kalászkok zizegését

mi viszi? Ki fogja fel? Az élet igazi szavát ki hallja? A mindennapi-kenyér halk, dallamos, csöndes szavát, melyet az azúrba zúg – halljátok-e? Hát a fáradó milliókét?...

A virágos föld gályarabjai énekelnek. Lomhán megy a nagy gálya: a Föld és viszi leláncolt kedveseit: a milliókat. Se tér, se idő nincs. Se meghatározható nézetek. Csak a végtelen, mérhetetlen csillagzengés és zümmögés a föld-gályán, melyre az Úr csillagjai visszafelelnek... Halljátok-e?..."

7

„Kicsiny vagyok. Parány. Eloszló porszem. Egy csepp a tengerben, millió testvér közt. El vagyunk szóródva a földeken. Síkságon, réten, hegyek között, folyók völgyein. És nincs közöttünk látható jel, hívó szózat, összekötő kapocs (– hacsak nem a Természet). Mintha külön csillagzaton dolgoznánk. Mindenki magának. Kapzsin, féltőn, marakodón. Mindig harcra készen. Nem félve senkitől. Mintha sohse volna Halál, Sötétség, Elmúlás. ... Mégis, miről ismerjük meg egymást? Honnan tudjuk: egy földnek vagyunk katonái? Egy hadseregbe tartozunk? Egy kereszt alatt roskadunk?..."

1930.

VASÁRNAP REGGEL

Vasárnap reggel, tiszta, fénylő nap,
Désről idehallatszanak
a harangzúgások.
Csak egyedül vagyok.
Leányom elengedtem virággal a városba.
A feleségem ott főz a konyhában.
Én a kertben sétálok.
Nincs semmi homály, titok.
Nincs semmi sötét előttem.
Felettem a fénylő ég mindensége.
Szívemben a béke.
Betölt teljesen,
mint szép őszi mezőt
a harangzúgás.
Kell-e ennél több?
Kell-e ennél más,
ha sajátomnak mondhatom
a nagyot, a legtöbbet?...
Itt rovom a lépteket
végig a kertben.
A halál is jöhetne,
learathatna élttem teljében,
mint ért búzakalászt.
Mi történhetne?
Semmi se lenne...
A fűszálról is csak társai
tudják meg,
hogyan lehullt a halál ölébe,
A zord kőszikla zuhanását is
csak a közeli hegyek
visszhangozzák –
sötét-fájdalmasan.

1930.

ARANYGYÜMÖLCSÖS KOSÁLY

Aranygyümölcsös Kosály!
Megjöttél sárguló terheddel,
koszorúsan állsz.
Csak most voltál rügyező ág,
csupasz fa, reménykedő ígélet
és már itt állsz megrakodva,
királyi pompában, beteljesedve,
cézári győztesen –
Kosály, kosályi kert!

Kosályi kert!
Látom nemesen csillogó ékköveid
a lombok közt.
Látom függő briliánsaid, az aranykörtéket,
látom a pazar szilvafonatokat,
mint gyöngyfüzéreket.
Látom a nagy birsalmákat és birskörtéket.
Látom a kerten túl a távoli határt,
a beért mezőket,
a kéklő hegyoldalakat,
az enyhe-zöld szőlődombokat.

Látom a zizegő zabvetéseket,
a zúgó kukoricásokat és a keréknagyságú
napraforgókat
a vetések szélén.
Látom a learatott búzát,
az aranyló tarlót, a keresztekkel
megrakott földeket.
Csak most volt minden zsendülő vetés,
szárbaszökkenő hajtás,
kicsi, támogatásra szoruló palánta.
Hallom a szél finom citeráját
a zabfejeken.
Látom az egész felöltözött,
megáldott és gazdag határt.

Csak én állok szegényen,
üresen e nagy gazdagság közepett.
Csak én nem tudom, mit csináltam,
amíg a gyenge vetésből
gazdag kalangya,
az egy-szem kukoricából
karvastagságú cső,
a finom virágból mézédese alma lett.
A búza, amin áttapostam, többre volt képes,
a fa, melyet viharok cibáltak,
nagyobbat alkotott.
(Engem milyen viharok téptek?)
A katángkóró az út szélén,
amelyen átgázolt száz szekér s állat,
lám – kéken virít.
Minden megalkotta a maga művét.
Minden.
A fű is, a fa is, a katángkóró is,
a palánta is.

Csak én állok tétován, üres kézzel.
Csak én, az ember, csak én, csak én

1930.

KIHAGYOTT PERCEKBEN...

Lankadtan, újra elborulnak sötét erőim.
Kihagynak szent lobogásim,
melyek az örület éjébe visznek.
Egy röpke perc... Elpusztul minden...
Hol van fényes koronám? – kérdem.
Porban gurul... A büszke fej lehanyatlik.
Immár sirfák nőnek... nőnek...
és a pusztaságon zeng... zeng... az enyészet.

Hol vagytok most magamhozölelt milliók,
nehéz földtestvéreim?
Föld-párnára lehajtom fejem.
Búzakalász-tövösen heverészek.
Véres leszek...
A nap lement... és a sötétség fantomjai
előre nyúlnak hideg kezükkel szívemért.

Ős népek!
Nagy, föltámasztó erőtökkel jőjjetek most újra értem
Kizökkent útamról
vezessetek vissza birodalmotokba.
Gigászi öleléssel
tartsatok karotokban örökre... megkötözve.

A lélek huncut!
Lám, hegy-vastag láncokkal
hiába nyugóztatok.
Kiszökik napbarnított körötökből,
hogy egészségtelen világban kóboroljon.

Pedig ez nekem nem kell.
Minek a céltalan bolyongás?
a mérhetetlen messzeség,

nagy csillag-kialvás,
kőbevezett erőtlén partokon?

Még Isten sem kell.
Csak itt maradok.
... Ezen a könnyáztatott, föltámasztó, véres
szomorú földön.

MEZŐ: SOKHÚRÚ, SOKVIRÁGÚ HÁRFA

Mező: sokhúrú, sokvirágú hárfa.
Játszom rajtad.
Engedd elénekelnem a halhatatlant.
Kivernem a milliók dalát.
A földön milliók küzködnek, véreznek,
mélyen, legalul, alant,
míg fent a magasban, a csodák történnek.

Elnyúlok most ujjammal völgy-hegy húrodon
végtelen virág közt...
Csacska kezemmel... nehéz földpúpokon.
... és megborzong lényed.

Felsír mind a húrokon és ébred,
mit ez az év költ fel,
mely századok terhét viseli.

A népek nagy koszorujába,
elérkezem szenvedő fajtámmal,
elfűződöm millió virággal,
milliók dalával.

Megyek virágos málhával, föld-nehéz sírással.

EMBER HARCA INDUL

a virágokkal van dolgom
és a mezei terményekkel
a réttel és a szántófölddel,
az aratással és a kapálással.

kaszanyél!
gereblye!
vasvilla!

munkás!
béres!
felelős!

de mért vagyunk együtt mindig az Istennel?
Ki hálózza be a napsütést?
motorbúgás hova emel kék levegőben?
szomszéd szemünk magához köti
elszakíthatatlan láncokkal a – Föld.

nincs szabadulás.
Isten – vagy állatkép formában
nagy szárnyas szörny jön.
a félelmes Munka mitoszi árnya int.

sötétség lesz.
árnyék esik a földre.
az erdők leborulnak.
vad csend komorul
s a Munka zsoldjában Ember harca indul.

FÖLD A PÁRNÁM...

Lefekszem.
Föld a párnám.
Fájdalom a takaróm
Jójj szememre, álom.

A világ szemére már leszállt az álom.
Az emberiség kőarca mosolyog
Az én szívemre nem jött el nyugalom.

Lefekszem.
Föld a párnám.
Fájdalom a takaróm.
Jójj szememre, álom.

MEGSZÁLLOTTAN DOLGOZTUNK

Nincs megfeneklés.
A végtelen van felettünk
és szívünkben a gáttalan, fájó zuhanás.
Csillog, mint a nap.
Feltartóztatni nem lehet
Halál-mesgyékre, tört szívekre elvezet.

Lélekhomályba.
Virágos vesztőhelyre.
A mezőn sorban állnak a keresztek
Búza-keresztek.
Mi raktuk éjjel és nappal.
Fontuk tüzes sugárból és égő láng-nyelvekből,
melyek hasonlatosak
a pünkösdi lélek-nyelvekhez.

Megszállottan dolgoztunk.
Kévébe kötöttük
ölünk kiömlő piros tüzét
Búsan álmodunk.
Dalolva megyünk a – gyehennára.

A Búza: lángostor.
A Pipacs: vércseppek.
A Búzavirág: kéikkel fecskendez.

A Sarló kezünkben: Istenítélet.
Félhold alakjában ragyog.
Mint a szentek fején a glória.

MEZŐ! NE HAGYD EL VÁNDOROD

Fecskefüre vér hullott.
Mező! ne hagyd el vándorod.
Virrasztok álmaid fölött.
A kétség-éjben nagy,
nyugodt szívedre borulok.

Mező! ne hagyd el vándorod,
Im, álomtalanul itt vagyok.
Robottörte nap után
Lángkorbácsolta testem nem pihen.
A lélek rabigáján
millió társamra gondolok.

Vasból font izmunk megszakadt.
Szertezüllöttek kévénk.
Im, mindenünk megakadt.
Lelki csűrjeink odorja némán ásít.
Nincs kincs a napok bús verésében.
Farkas ette, eb hurcolta szükös javunk.
Gond felélte, könny elette maradékunk.

Rakás nélkül, asztag nélkül
mult mezőink most így állnak,
némán állnak –
madár szárnyalt –
tova szárnyalt –
Fecskefüre vér lehullott.
Mező! ne hagyd el vándorod.

VÉSZES, DÜHÖDT GAZDÁLKODÁS

Vészes, dühödt gazdálkodás.
Sehogysen megy.
Búza nincs.
A kukorica elfogyott.
A szénás karók üresen állnak
Kevés a föld – Úristen!
s ami van, az sem terem.

A borjú hitvány.
Elesszük előle a tejet.
De a tehéntől sem várhatunk sokat:
vén és gyalázatos.

Szitkozva, rugdalva járok közöttük
Egy csaptatóval majdnem agyonütöm.

Ám, a tehén nem hibás.
Máshol van itt a baj, Úristen.
Ránkfeküdt a cudar nagy élet.

Hiába dolgozom-kínlódom,
semmi láttatja nincs.
Mintha tengerbe dobnám marékkal az erőm,
sötét, ismeretlen éjbe süllyedne napom.
Gondolatom elviszi fekete madár.
Átkozva járok.
Kivetkőzve emberi formámból.
Durva, kegyetlen vagyok társamhoz.
A nyomoruság elvakít – –

Pedig nagy, vérző kegyetlen szivem kellene
darabokra hasogatnom.

AZ EKE HARCOSA

Ekének a harcosa vagyok,
a kicsiny, földettúró, ugarthasító ekének,
a törött, béna szerszámnak,
a Mindenség hátán ketten vagyunk –
ős, örök lények –
a felkelő nap fényében az eke szarvát fogom,
vöröslő tűzzel állok a himnuszos légben,
előttem a mezők illatos szőnyegje,
a rögöket vérrel és könnyel öntöztem,
a föld hamujába magam s fajom sorsát
elkevertem,
a porló anyaföldben én is elvegyülök.
Időtlen csillagok!
bámulhattok,
ha lehullok a
Mindenség nem lesz sötétebb
nálam nélkül,
– odaadtam fényem
túlélő egeknek.

1930.

NEM LÁTSZANAK

Fáradt tél... Halódva jön az este.
Kis falunkba beoson.
Jön kékes-szürkén,
Behúzódom zugolyomba.
Fekete leplek elfednek.
A sötét rám csavarodik.
Félelmetes erővel jön az árny
és mindent elföd,
bemázol, elvakít.
Gyászfátyollal eltakarja szíveinket.
... Már alig látszanak a havas fák
a ragyogó kertben,
a csüngő jégcsapok az ereszen
és az esti csillag az égen.

1930.

EGY TÉLI NAP

Nagy hideg volt.
Az ég kék volt és fehér.
A nap nehezen bújt.
Akárcsak egy vörröskorong –
sugártalan...
Alig keltünk fel az ágyból.
Az ember csak rakta a tüzet szaporán.
Nagy hasábokat nyelt el a kályha.
A hó csikorgott-koporgott.
A hideg beereszkedett az ablakon.
Az állatok bögtek.
A zúzmora hullott.
A kút kereke zörgött-csattogott.
A szomszéd kis lánya sírva köszönt.
Sok kicsi madárka fagyva lehullott.

1930.

BESÜTŐ HÓ

Besütő hó téli éjszakából.
De fájsz most nekem.
De fáj a fényed,
kékséged-fehérséged.
De fájsz bús, néma, téli hold.

Eloltottam a lámpát. Itt bent
a szobában csak a tűz világít
halkan.
De besütsz az ablakon te, téli fény!
Felejthetetlen édes téli kép.

Havas kert. A fák térdig behavazva.
A komor ágak feketén nyúlnak fel.
Vad csillaglobogások égnek,
halálos álmok lelkemből.

Itt ülök. A tűz sem világít.
A feketeség lassan belep.
Jöjjetek, szelek, vészthozó álmok!
Szítsátok lelkem parazsait!

1931.

NAPVILÁGOS...

Napvilágos parasztszoba,
szemdörzsölő, szűrő ébredés,
az ablakon beömöl a fény,
négy hatszemes falüregen egyszerre bömböl be,
mint őserdők vadja: az aranybölény
A hegyekről lejön a szúzi áramlás,
A fák közül a néma erdő-csend.

Nincs sötét, kietlen, béna, vak
homály,
vigasztalan nap,
reménytelen vágy,
lélek éje,
nyomor halál-fénye –

A fény becsókolt az ablakon,
üdeszép tavasz-száj belehelt,
(ragyogó fogsorok...)
a másik szobában dal,
egy asszony dala kacag a halálról,
gyermekről, virágról,
a táj körül hórajzos, a kert
finom télcsipkés
s a mező nyugtalan vad vonal –

A fény fut, szalad, táboroz hófoltokon,
az elmosott barázdák
felnyögnek álmaikból,
az ágak égbe tépásszák karjaikat,
a föld maró fénybe lendül –
egy madárka fahegyen vihorász,
gyorsan én is felmegyek fénytrónusomra
és kiáltom felujjongva:
Ó, ember!
Ó, természet!

Ó, csoda!

1931.

EGY-AKOLBAN

Most fényt, színt, illatot,
mindent, ami összegyűlt bennem,
átadok az istenségnek.

Utat merészet, bátrat,
ősi szent dalt,
versek nem-sejtett új ízét,
e bús föld énekét,
mellyel nekivágtam a világnak.

Az örök rendeltetésbe elértem,
már oly mindegy: mi vagyok?
Hús erdei patak
miképp tükröz tiszta csillagot?

Egy-akolba békélten betértem.
Együtt vagyok már veletek.
Nyáj-társaim: Hold, Hegyek, Csillagok.
Föld, Porszem, Emberek.

1931. december 23.

MÉG NEM LÁTSZIK

Még nem látszik, de tudom, hogy most indul.

A márciusi táj fekete,
a rét elviselt kopott zakó,
de aranyszínű a nap
s patak habja csillogó.

Még nem látszik, de tudom, hogy most indul.

Ágak hegyén alig duzzad a rügy,
fekete, szúrós buzogányok a fák,
de hallom – néha erdőkből
idetéved egy fütty.

Még nem látszik, de tudom, hogy most indul.

Sejtelmesen sötéten ver a vér,
a föld vére indul. Hallom, hogy árad,
erekben hogy zúg zakatolva,
delejes árama szívemig ér.

Hallom éjjeleken nagy dobbanásaid, föld.

Hallom készülő új harcod zaját,
az alvó világba berivallsz,
megfújod trombitád –

Hallom éjjeleken nagy dobbanásaid, föld.

Hallom–
s reggeleken ablakom kinyitom,

érezem hóvirág-katonáid üde illatát,
– mint csillagfolyó, győzedelmes ár –
dalolva jönnek a hegyoldalon.

Még nem látszik, de hogy most indul, tudom.

1932.

ENYÉM VAGY TE HAJNALI FÉNY!

Este kilenc.
Nagy álmoság fog el.
Először elnehezül a fejem.
Azután pillám záródik le.
Majd egész testemben elvágódom,
mint kasza nyomán a fű.
Elesem, kiterülök, megszűnök.
Este kilenc után meghal az élet.

Szép nyári éjszakák!
Göncölszekér! Fiastyúk!
Csillagok! Nyájas hold!
Nem láthatlak!

Nem érezhetlek, búzaszagú éjszaka,
lucernavirágú, rezedaillatú
titokzatos mező!

Alszom, talán hortyogok is
gyönyörű csillagok,
amíg ti mászkáltok
szép égi pályákon.

De enyém vagy te, hajnali fény!
Hajnali madárdal!

1933.

NO, IDILLI VILÁG

No, idilli világ, hírhedt kosályi bukolika.
mivé változtál!
Nézem a lenvetést a kertem végében,
a kékvirágú lent
s a keménykötésű kendertáblát
a kukoricás szögletében.
De szépen megnőttek!
No, legalább lesz miből fonjak kötelet,
jó erős kötelet, húzó istrangot.
Lesz mivel igát húzni s nyúzni az életet tovább.
Vagy pontot tenni minden fölé.
Csak nőjete, kedves kenderek!
Virágozzatok, virágozzatok, édes lenvetések!
Hogy jó erős legyen a szálatok-rostotok.
No, lám – a búza is, az életet adó drága búza
megtriőrözve, szépen kirostálva
halomban fekszik a padlason vagy a hombárban.
De mint gyilkos, hegyes puskagolyók,
olyanok a búzaszemek, a drága búzaszemek.
Mint apró, kis, ágyúdba való gránátok.
Éppen emberi szíveket átjárni jók.
Nem gyermeket táplálni, gondolatot termelni,
éhes száját betömni. Nem, nem, csak gyilkolni
és ölni.
És nézd – a kukorica is, a szép csövek
koszorúba vagy csomókba fűzve
olyanok, mint egy füzér kézigránát a katona
derekán, a derékszíjra felfűzve.
És nézd – a paszulybokrokat,
csupa kardokat kölykeztek.
Lóg a szárukról a sok hüvelyébe rejtett kard.
Még szerencse, hogy fel nem támadnak
és ránk nem rohannak.
A lóherék is vaskos buzogányok,
velük embert fejbe verni volna jó.
És a füvek: nyilak, szuronyok, lándzsák, dárdák!
Közjük ne menj, mert menten felnyársálnak
És a napraforgók – nem a mezők ívlámpásai,

melyek kigyúlnak este sárga színben,
hanem egy rettenetes zenekar réztányérjai,
melyeken haláldalt csattogtatnak
egy láthatatlan zenekar dalosai.
És így tovább! És így tovább!
No, idilli világ, híres kosályi bukolika,
mivé változtál?

1933.

ÖRÖK ARANYOSZLOP

Ó, szomorú, bús novemberi táj.
Ó, szomorú falu: Kosály.
Csak Te vagy víg: Kedves.
Az én világbanatú szívem fénysugara.

Minden szenvedőre ráhajolsz.
Ragyogó csillag!
Trillázol a világ-nagy éjben,
amelyben én zokogva járok.

Ó, áldott, áldott! Drága!
Aranyszíved ölel.
Több vagy, mint más asszonyok.
Mosolyogva állsz szomorúság felett,
mint örök aranyoszlop.

1933.

BE NE FOGJA A KOROM

Amit eddig hoztam, mind magamból hoztam.
Nekem nem voltak mutató Elődök,
Kitaposott utakon nem jártam.

Úgy indultam el, mint gyermek,
s a világban széjjelnéztem,
eltértem erre és arra.
Egy-egy virágot letéptem.

Szűz, nagy tiszta látás!
Narfények és harmat!
Havas erdőorom! –
Ne fogja be e látást soha,
ne fogja a korom.

Be ne fogja a korom: élet-korom.
A hamu be ne szitáljon engemet.
Tiszta, érintetlen, szűz orom legyek.
Legyek, maradjak, legyek!

1933.

KÍSÉRNEK, EL NEM HAGYNAK...

Faluhagyta szavak s hús verbéna illat
kísérnek.
Kísérik léptem, amerre járok.
Mezők és erdők integetnek.

Visszahúznak karok, csillagok, harmatok.
magastetejű kicsi ház,
és a régi láz,
mely az egekbe ragadott.

Visszahúznak és el nem hagynak,
ha utam bár másfelé halad.
Tört hitek, új csillagok – sápadt
világok közt is megmaradnak.

1934.

A MEZŐK ÁLDÁSA

Búzakoszorús,
kukoricacsöves,
nagyfüves Mező!
Áldlak! Áldlak!

És áldjon meg téged az Úr.
miképpen én is megáldottalak.

Könnyeimmal öntöztelek,
verejték-cseppjeimmal
szenteltelek.

Ó, küzdő,
verejték-cseppes,
drága Mező!

Szántottalak,
rögödet törtem
és szent lettem.

Most szentek koszorúja fejemen.
Véreim nehéz terhe szívemen.
A bús földön megyek, megyek,
siratnak fénylő fellegek.

1934.

A SZENT CÉL

Nem én: ti vagytok a fontosak,
akikért élek.
Az én életem csak élet.
mely bennetek rejté el igazi célját.

Bennetek, embertestvéreim:
millió gyökérszetű fában.
Por vagyok,
maréknyi a nyögő földből.
Testből vett test,
vérből vett vér,
az édes anyaföldből.

Semmi vagyok, érzem ez órán.
Roncs élet, félszeg, balog,
palástomról a bűbáj lekopott.
De szent vagy te, Cél, amerre futok,
szent, szent és halhatatlan.

Amerre utat ver életem ere,
sziklában, sötétben, hóban, fagyban
feléd török ájult kábulatban.
Az irdatlanságban száz sebből vérezek,
de tied vagyok mind a száz sebemben.

1935.

ISTEN ELÉBE LETENNI

Februárvég –
valami lehetetlenség
történik mindjárt.
Duzzad a rügy.
az ágak égbe markolásznak.
Minden lángol, feszül.
Ó hogy akarnék
én is, én is
valami lehetetlenség lenni,
kitágulni, megtisztulni.

Ha Január-rém megy és Február-kedves jön,
a földről a téli szenny eltűn,
bűn és mocsok –
én az erdőhátról hóvirágot hozok.
A zord árkokból dűl a szent tavasz-szag –
Ó, hogy akarnék
én is, én is
valami új lenni,
újjá válni, megszületni.
Ha jönnek napvilágos ébredések.

Reggel ágyamból kikelek.
ragyog a, kert.
A lég tiszta azúr.

A fénylő fán kis madárka szól
s kalóz tavaszi szél suhint frissen, csípve
a fák közt és új lázakat szór –
Ó, hogy akarnék én is akkor
valami szép, ifjú, tiszta lázban égni,
föltámadni, felfrissülni,
megízlelni és megmutatni,
megteremteni és megalkotni,
a legigazabbat, a legelőbbet,

a legnagyobbat, a legeslegszebbet.

És isten elébe letenni,
és világ elébe letenni,
és szívem elébe letenni,
és térdepelni és imádkozni,
és imádkozni és leborulni.

1935.

MEDDIG TART MÉG?

Meddig tart még az éjszaka?
Vívódó, csüggeteg, letört szárnyak álma?
Mikor jössz már, boldog vidor,
friss tavaszi tettvágy, erdő, élet-lárma?

víg favágók zaja,
kis madarak dala,
hús patak csörgése –
mikor lesz már?

bolond kacaj,
havasi vadvirág,
égő piros hajnal –
mikor kivirul,
s megroppan
a szent erdőoldal?

1935.

EMLÉKEZÉS

Most rótek, pirosak a kosályi dombok.
A kertekben az ősz trombitája szól.
Fáradtan, halkan hullnak a lombok,
míg lelked dalol a múlandóságról.

Halál szelét, az ősz ízét megérzed-e?
Én lehajtott fejjel, búsan ballagok.
A hegytől, madártól megkérded-e?
Hová lettek a régi, zengő dalok?

Szemed mély csillagtüze a messzeségből,
az ősz üszkén felém oly bizón tekint:
ne félj, Kedves, a tengerfenékről
az elmerült kincset felhozzuk megint.

Szavad mézédés muskotálya, a lelked
tündér zenéje, mint ezüst csengő hív.
Halál bús képe hiába ijeszt,
mi meg nem halunk, míg él bennünk a hit.

Ha járkálsz az erdőn meghitt áhítatban,
a zörgő avarban halkán, csendben menj.
Én megáldlak egy néma fohászbán.
Mély tiszta húr, fájó, örök szerelem.

1936.

MILYEN JÓ VOLNA

Milyen jó volna most elmondani
e bús tavaszban,
elmondani,
ami éget és fáj.
S kiáltani egy zengőt, nagyot,
mint a füvek, a fák.
Mint a jégrianás,
ha kettészakadt a burok
s a vizek a partra csapnak.
Születés!
Élet!
Szent ifjúság!
Ezt harsogják a fák.
Ezt dalolja a tavasz.

Milyen jó volna most megrázkódní
és levetni mindent,
mint farkas a téli bundát.
Otthagyni az életet, a múltat,
ami bántott és fáj.
Milyen jó volna
Kitörülni mindent.
Lemosni tisztára a lapot,
amit az élet úgy bemocskolt.
Elfödni az írást és bús rajzot.
Ledobni magunkról mindent,
mint a fa ősszel a régi lombot
és kezdeni,
és kezdeni
egy merőben jobb életet.

1938.

IMA MINDENKIÉRT 1940-BEN

Tűz és vas.
Vér és velő.
Ó, milyen döbbenet szakadt a világra.
Ó, mennyi seb, iszonyat és fájdalom.
Mennyi vér foly: isteni bor.
Szülő és fiú elesik.
Nők és gyermekek, aggok és tehetetlenek
élete kialszik.
Hogy felfordult a világ!
fejetetejére állt.

Repülőgépek: az ember szárnyas gondolatai,
mint sárkányok az égből –
égve zuhannak.
Büszke hajótestek a tenger hullámsírójába
temetkeznek.
Aknák és torpedók robbannak.
Röfögő förtelmes tengeri malacok
áthasítják a szunnyadó vizet.
Felhőkből, az ég mosolygó arcából,
halálhozó bombák záporoznak a földre.
Ó, sírjál, ember!
Ó, könnyezz, földteremténye!

Békés és nyugodt városok
s álmodó falvak mély csendje felriad.
Az utcák iszonyodva felugatnak:
Ó, jaj! Ó, jaj!
Éjjel megkondulnak a vészharangok,
a szirénák hangja felsikolt.
Elébb még tündérpaloták:
most füst, korom,
sajgó romhalom.
A föld felvágott mély seb.
A völgy halálkút, iszonyú verem.
Az ablakok kilométerre csörömpölnek.

Egy ember őrjöngve szalad,
a válla két élő sugár.
Az utcán légnyomástól letépett karok.
Ó! micsoda vihar dúl most a világon!
Micsoda pokol szabadult az emberrel!
Mennyi ördög, mennyi rosszakarat,
ártó szándék...

Földi szörnyek:
undok, vastalpas páncélbogarak
másznak elő az éjben rengetve hegyet,
erdőt és földet.
Szájuk kénköves lángot fű,
torkuk vad halált okád.
Ember és szörny,
Ó, ember és szörny!
A szörnyben ember, az emberben szörny.
Melyik elrettentőbb?
Melyik elrettentőbb?
Utolsó ítélet-e ez?
Kénköves özönvíz?
Halált esőző Gomorrha?
Hol van Noé bárkája,
és hol van a menekülés hegye:
Ararát?
Az ember nemesebb részét ki menti meg?
Hol vannak a kiválasztottak,
kik viszik a népet az özönvíz felett?
Nap és hold és fájó csillagok!
Pacsirta dala és selymes puha fű –
megvagytok-e még e szörnyű világban?
Rügyek, pattantok-e?
Virágok, nőttek-e?
Kiknek nyitjátok mosolygó kelyheitek?
Az ember, ím, marsol a véres világban,
trombita riogására lép.
Karja forró puskacsövet ölel.
Ím, a tenger virág nélkül nyeli a temetést.
A holttestek százait sodorja.
Néma acélkoporsóban ezersen pihennek.
Ezer fiatal,

ezer erős,
ezer büszke katona,
„a nemzetek virága”.
Mindenkiért anya, hitves,
szerető vagy testvér öltözik gyászba.
Mindenkiért van, aki mondja:
„Apám! Fiam! Hitvesem! Testvérem!”
Ó, vén Európa!
Ó, szörnyű Nyugat! Vérbehanyatló nap!
Magadat faló szörnyeteg!

Mi szent irtózáttal állunk
e vértenger peremén.
Az ember életéért esdekelünk.
Ments meg minket e szörnyűségetől!

Tűz és vas!
Vér és velő!
Ágyú és irtózat
csatáz körülöttünk.

Adj népünknek jövőbe néző
helyes tekintetet!
Ne folyjon hiába cseppnyi
drága vér.

Most tél tombol
és a fákat a zúzmara
behavazza.
De nemsokára fény jön,
tavasz derül a világra.
A földek kivirágoznak.
Aranyvetések lengnek a szántásokon.
Az ember kiáll –
lobogó ingujjra vetkőzve –
mezők közepébe.

Az ember kiáll –
és harsányan,
a szörnyűségekkel szembeszegezve
magasra, magasra tartja lobogóját
és kiáltja, kiáltja zengve:
Ó, élet! Élet!
És nem! Nem a halál!

1940.

KOSÁLYI HÁZ

Mikor elvesztettelek:
akkor lettél igazán enyém.
A vonatról fátyolos szemmel nézlek,
kosályi kicsi ház s kert.
Úgy elsuhanok melletted,
meg sem látom a régi fészket.
Az almafák elfednek szemem elől.
Alig csillan ki a zsindeyes tető.
A szörnyvonat vaskereke csattog.
Nem hallom, kicsi-Évi, a hangod,
amint a múltból
csilingel-csenget.
És aranyhajad nem rázod.
És fehér virág kicsi kezéd
nem integet...
A vad ágak eltakarnak.
Hogy ne lássak
és ne emlékezzek.
De talán jobb is így.
Elmenni melletted,
nem nézni rád,
kosályi ház.
Elfordítani a fejet.
Te bölcső-koporsó.
Tündérszép képzelet.
Kicsi barázda, utolsó.
Úgy elmerültél előlem
tenger fenekére,
úgy elsüllyedtél előlem,
hogymár
nincs az a nagy bűvár,
nincs az a varázsló,
ki isten fényére,
isten napfényére
még egyszer felhozzon.

1941.

BOLDOG EMLÉKET HAGYVA

Még egyszer aranyba-vérbe borul
s azután csók se marad.
Csak a kopasz ágak.
Őszi falevél!
Kosályi bús fák!
Zörög lábam alatt
a fájó haraszt.
S én keresem szemed csillogását.

A kertben a körtefa oly furcsán
vérezik.
Vérrel festett minden levele.
A hegy rőt színben virágzik.
A rét már kikericcsel tele.
Halálos, vérző őszben
égő szerelmed szép emléke kísér:
halk szavad, mély szemed, puha öled,
mely úgy lobogott a régi időben.

Kicsi lányunk,
álmunk csemetéje,
mint aranyfa
áll itt most helyettünk,
sudáran, tündökölve,
kit kézen fogva vittünk.
Virágtalan fáink alatt
most tele az élete virággal.
Az irigy időn így kifogtunk,
boldog emléket hagyva magunknak.
Mosolyt az őszben,
mely el nem hervad.
Aranynapsugárt,
mely kacagva táncol,
ahol mi sírtunk,
halálos lombok alatt.

1941.

ÍMÉ, SZÁMOT ADOK

Ímé, számot adok a lélek óráján, Idő!
Idő, te sivár Idő! Menj, fuss el most vélem!
Tégy, amit akarsz! Takarj be homokkal s feledj el!
Vond az enyészet fátylát fölím és szegezz,
szegezz be örök koporsóba, honnan nincs többé
feltámadás. Vagy emelj magasra, mit bánom
én, csillogtasd meg nevem. Én is hazám jobbjai
közé tartoztam. E véres és zord században
vittem a nemzet s emberiség ügyét, szolgáltam
szilárdan, hű szívvel s becsülettel, senkitől
semmiért nem kérve bért.

Most is kis Kosályomban

a zúgó Szamos partján csak egyedül állok.
Kis ekémre dülten a tágas mezőben magam
szobra vagyok. Lábam virágok közt a földön,
és fejem a felhők harmatában fűrésztöm.
Arcom a hasadó hajnal friss pírja fonja át.
Oly távoli innen minden: a világ, a zaj,
a hír s az emberek. És minden ocsmányság: a rang,
a pénz, a cím s tetszelgés, hiúság... Csak az ég
s a föld és két kis tehén hallja életem szavát.

Ímé, számot adok a lélek óráján, Idő!
Menj, fuss el most vélem! Takarj be homokkal és
feledj el! Döntsd le nevem oszlopát, mit oktalan
percben világ fölé magam emeltem. Semmi
nem kell tőled. Mindenem megvan: az ég derűje
s a föld boldog mosolya szívemben halhatatlan.

1942.

HÁBORÚ UTÁN, 1945

Meg kellene valahogy kezdeni.
Hiszen mégiscsak ez az igazi.
S nem a sok beszéd, gyűlés és keret.
Arcomat most halvány pír futja el.
Akiket én majdnem elfeledtem:
Vezeklek most előttetek: versek.

Bús napok, fájó percek...
Kegyetlen, véres hónapok.
Az idő hogy szalad!
A romokból új világ született.
Szemünk láttára
a rossz-régiből lett
valami szent és nagy.
S én örömöm ki nem kiáltottam
és nem fájdalmamat.

Most itt ülök verseimmel végre.
Asztalomon zilált papírok, könyvek.
Szétdúltak, mint az egész világ maga,
melyet szedni most kell élő rendbe.
Az elmerült múlt és tengernyi baja
él még: zord kövek, romok s léleksebek.

Most itt ülök verseimmel újra.
Sebek közt fájva – boldogan mégis.
A szörnyű múltból győzelmes jövő
lépteit hallom s híradásait.
A szívem dobog halkán az éjben.
S én most vagyok itthon magamé végre.

1945.

ÉVKEZDETÉN

Nehezen dolgozom –

mintha a csúcs után
a vas- vagy kőkorszakban
kezdeném.

Nagy bajjal készül a
költemény.

Csupa hegyes kő, vérző cövek.
Harcomat nem jól harcoltam meg.
Hiba volt elhallgatnom
– most belátom.
A szerszám berozsdásodott.
A hang rekedt lett.
Elfutott sok évem, napom
könnyen, észrevétlen.
De ott, a mélyben,
most... most...
gyötör a fájdalom.

Ki a hibás? – nem tudom.
(Viszonyok... sértett dac?...
körülmények?...)
Nem tudom, nem kérdem.
Okolni ezért kit lehet?
Senkit, senkit: csak magam.
A sok hínár, gaz belepett.
Ki lehet-e törni innen?
Ki lehet!
Kérik a „kosályi verseket”.
De Kosály hol van? Hol maradt?
Adom csak magam, magamat.
Új-magam, mivé az idők tettek,

a nehéz, küzdelmes évek.

Kosály elmerült.
Összecsaptak felette tengerek.
És egy világ is elmerült –
És újak lettek az emberek.

Folytatni lehet-e ott,
hol akkor abbamaradt?
Kezdeni kell,
kezdeni új lapokat.

Új verseket kell írni –
Elvtársaim! Barátok!
Szembeket sokkal,
bölcsebbeket,
gazdagabbakat.

Mélyebbeket a tenger-mély
fájdalomnál,
mely szüli most a világot.
A kettéhasadt világ vajúdik most,
keserű kínban égten-ég.
Ki tudja, mit hoz az év?
Én bizton hiszem, tudom,
máshol is felsüt a fény,
oszlik vak homály, sötét.

Tavasza jó majd a fájó földekre.
A halvány vetések kisimulnak.
Kék lesz az ég – tudom,
és virág foly le a hegyoldalon.

Én –
Évkezdeten, tavaszhajnalon
kis tollamat most előveszem.

Nehéz kézzel írom a versem.
Küszködve sor után sort teszek.

Harcra induljatok, seregek!

1954.

SZÁNKÓZÁS

Hahó! Hahó!
Rohan a szán.
A téli friss fényben,
a csípős hidegben
száguldunk merészen.
Én és – kis unokám.

Hahó! Hahó!
Aranyhaja,
mint aranytűz lobban.
Most félre az útból.
Most mi megyünk ketten
a zendülő hóban.

Soha ily tél!
Nem volt soha!
Ennyi szépült öröm.
Ennyi víg kacagás!
Repülünk, repülünk,
s dér csípi az orcánk.

Hahó! Hahó!
Aranybimbó!
Édes kicsi pillém!

Most jól fogd át vállam!
Bújj ide mellém!

Hahó! Hahó!
Zendül a hó!
Most zökkenős helyen
ugratunk bátran át –
Ne félj, aranyvirág!

Ne félj, ne félj!
Ha zeng a szél.
Ha vadul már a fagy.
Vihart is túlzengi
szép tavaszi frissel –
a dalod, a szavad.

Hahó! Hahó!
Rohan a szán.
Rohan, zúg az élet.
A téli friss fényben,
drága hazánkban
én szívem se retten.

A nagy pályán-síkon,
a dolgozók útján,
győzve és dalolva
együtt megyünk, együtt:

nagyapa – unoka.

1954.

MÁJUS FÉNYE

Egy költeményt
májásban.
Egy nagyszerű éneket!

Egy virágosat,
milyet sohasem írtam.
Egy boldog-boldog verset.
Fénylőt,
sugarasat,
mint a májusi kertek.

Sugárözönben,
virágözönben,
vad csillagpompában
nyakig és állig –
dalolnak most a fák.
Daloljatok, egek!
Kéklő, májusi egek!

A világ fölé szálljatok most
dalok, énekek!
Zengjétek az örök életet,
a múlhatatlant!
És üzzétek messze a halált!

Oly nagy sötétség,
oly szurok-sötét
nem tud jönni a földre –
oly rettentő éj,
melyet ez a dús,
sugaras május el ne űzne.

Űzzed a sötétet.

Úzzed, csak úzzed:
tavaszárama!
Úzzed a halált,
lebírhatatlan erő
és harcos akarat: élet!
Te légy ma
győztes a harcban!

Világ orvosai,
jól hajoljatok össze
most a beteg felett!
Csillag! ragyogj, ragyogj ott fent!
Világ örökös szeme,
május tiszta fénye
figyelmez reád most –
remények városa: Genf!

1954.

KÉT KICSI FA

Mikor születél: akkor ültettem.
És most már virágba lobbant az ága.
Ma öt éve –
azon a tavaszon
hoztam a piacról
egy füttyös reggelen
s fölébe tűztem szép neved: Beácska.

Emlékszem:
mily remegéssel ástam a gödröt.
Állítottam karót melléje.
Csináltam nyolcas kötést,
hogy vihartól, széltől
gyenge éltét
legyen, ami megóvja-védje.

Öntöztem, kapáltam a tövét.
Kigyomláltam minden hitvány gazt.
Őriztem fagytól, forróságtól
és trágyáztam, ha jött a tavasz.
Nyestem, igazítottam koronáját,
hadd törjön merészen a fény felé.
Példázza életünk győzelmes álmát
s harangozzon boldog jövőnk elé.

És így nőtt a kicsi fa.
És így nőttél együtt vele, te.
Míg egyszer,
pár év múlva aztán,
egy szép nap hajnalán
a házban új virág fakadt,
új mosoly, új remény
s kis fa mellé
még egy fát tettem én.
Mily szép nap volt.

Fénylő reggel.
Fény pásztázott a kertben.
A napsugár dalolt.
A fűvön ezüstharangként
apró harmatcsepp csillogott millió.
És boldogan írtam fel az új nevet: Ildikó.

Most itt van a két kicsi fa
virágba borulva.
És itt vagytok ti is ketten,
két kicsi unoka.
Én kézen fogva vezetlek.
Megsimogatom szöszke fejetek.
Éljetek, viruljatok!
NőjeteK nagyra!

ÖrömrE, békérE, nyugalomra.
A beteg világ szíve megnyugszik.
Dobbanása elhallszik idáig.
De mély éjjelen s fénylő nappalon,
még küldi jelét az élő borzalom.
Ám, őrző-két karunk védve-véd:
megoltalmazzuk
elszánt szerelemmel
a gyermekek s a fák új életét.

1954.

ÚJ, DALOS KEDVVVEL

Hatvan év...
Nem is tudom: sok-e vagy kevés?
Csak azt tudom: oly gyorsan elment
e végtelen idő-regiment,
e háborgó idő-óceán,
melynek széle-vége sincs talán,
úgy elment, elszaladt, elrepült,
mint nehéz kő, mely tengerbe merült.
El sem hiszem, hogy való, igaz...
A nap
lassan lefelé halad.
Fény lobban ki, felhő vet árnyat.
Jön az alkony, jön az estszállat.
A nagy lángolásnak vége.
Lehullunk a vak semmiségbe.
A sok év, óra, perc elfutott
és gyéren állnak az asztagok.
Hol vannak az álmodott csúcsok?
Égbenyúló, merész piramisok?
Kérdem – és a hangom elakad.
Mi az, ami öröknek marad?
Hatvan év ezüstje, aranya,
a sok hév, láz aranyparazsa?
Fellázadok! Bár lázadni kevés.
Elérkezett a nehéz számvetés.
Csak falakat raktam – hiába
és csonkán maradt a kupola.
Az ifjúság s a dús férfikar
javarésze kiment már markomból.
Az aranylepkék elszálltak messze.
De bízva int az ég végtelenje:
mit fukaron s zsugori-szűken
nem adott meg a „hatvan”, se „ötven”,
meghozza majd dúsan a „hetven”.
Új fények és virágos mező –
bontja szárnyát a boldog jövőendő.
Új tervek, új lázak – alkotás,
megifjult szív s ifjú álmodás.

Hajnali útra, indulok füttyel.
Írok új verset új, dalos kedvvel.
S a félbemaradt sötét falakon
felépül majd a csillogó torony!

1954.

ÉRZED-E A TAVASZT?

A sebek gyógyulnak.
Csillagok lobognak.
A földön hó vagyon,
szép fehér takaró.

Az ágak felnyúlnak.
A földek hallgatnak.
De moccan a csíra,
vetés él hó alatt.

Érzed-e a tavaszt?
Szájadban vad zamat.
Nagyálmú csillagok
hívnek most engemet.

A kicsi hóvirág
a hó alól kiált.
Madárcsőrnyi csepp zöld
leng a nagy hó felett.

Mint zászló, úgy lobog
Kis madárka kotyog
egy dalt a fahegyen,
győzelmes éneket.

Ne voníts, vén farkas!
Kihullt már a fogad.
Az úton kocogok
s halkan füttyörészek.

A sebek gyógyulnak.
Rémek riadoznak.

Osztován új szóttas,
nem bánat-virágos.

A jövőbe nézek.
Itt van már a tavasz.
Semmitől nem félek.
Megyek rendületlen
az úton előre.

1955.

EGYSZERŰ

Egyszerű a dalom,
mint amilyen egyszerű
a fű, a fa, a csillag,
a kő, a víz, az erdő.

És mégis olyan összetett,
mint a fű, a fa, a csillag,
a kő, a víz, az erdő,

mint a madár dala,
mely felébreszt álmomból
hajnalonta.

Olyan egyszerű,
tisztá és friss,
mint a forrás vize,
amelyből csermely lesz,
kis patak,
nagy folyó –
és befut a mély tengerekbe.

1956.

MIFÉLE MADÁR

Miféle madár szól az ágon?
Miféle madár szól tavaszhangon?
„Cicirivel –cicirivel!”
Mondja, dalolja kis szívvel.

Ki az a bohó kis énekes,
ki fáról-fára hintázva repdes?
Kiáltja, zengi tele tüdővel,
égretartott piciny csőrivel.

Felszúr az égbe a kis dalos
gyenge csőrével, ám hamarost.
dalba kezd megint: „Cicirivel –!”
A kék ég dalával telik el.

Vékony a hangja, mint selyemszál,
szava mégis a szívbe talál.
„Cicirivel – cicirivel –!”
Mit akarsz, kis madár – mondani el?

Zöld vetés, kék ég, kicsiny füvek,
kísér e dal, amerre megyek.
Lelkembe ragadt és szól untalan
ez érthetetlen, apróka dallam.

„Cicirivel– cicirivel!”
„Élni örömmel, élni békével!”
Pereg a gyöngyszem a kis szájakról,
szól vidáman a bajos világról.

„Cicirivel – cicirivel –!”
Boldog dal, tavaszdal szállj, repülj el!

Repülj a végtelen egekbe!
Költözz az emberi szívekbe!

1956.

TAVASZ-ESŐ JÖJJÖN

Tavaszeső jöjjön,
áztasson, mosson, enyhítsen.
Vigye a téli szennyet a földről,
üdítsen rétet és mezőt.

Tavaszeső jöjjön,
szitáljon, hulljon, záporozzon.
Verjen buborékot a földön,
zenéljen vidám éneket.
Oly jó kiállni az ajtóba ilyenkor
és nézni
– ős örök csodálkozással –
a hulló cseppeket.

Tavaszeső jöjjön.
Keljenek a puha vetések.
Omoljanak a kemény göröngyök.
Nőjjenek a rozsok és árpák.
Fakadjon millió fűszál.

Tavaszeső jöjjön.
Fújjon, vitorlázzon a szél.
Dördüljön a meleg ég
villámot szórva.
Fussanak a hullámos felhők,
mint megvadult lovak.
Kavarogjanak ijedten
az ég gyapjas juhái.

Tavaszeső jöjjön.
Táguljon a határ.
Nyíljék a világ.
Dobogjon a néma szív.
Daloljon a madár.

Szó, hang, tett emelkedjék.
Feszüljön az izom.
Nagyra, sokra lendüljön az
akarat.
Magasra szálljon a bizodalom.

Tavaszeső jöjjön,
áztasson, mosson, enyhítsen.
Mossa a világ szennyét.
Hulljon, hulljon az áldott zápor.
Hulljon a földre,
állatra, emberre.
Vigye a szemetet, piszkot.

Mossa patyolatra az egész világot.

1956.

MÁRCIUS

Bizony – nyers még s érdes
ez a tavasz. A hideg szél
nyakon csap – irgalmatlan.
A bunda is elkél még.
A hegy teteje fehér.
(Zörög a bádofedél.)
Jegek úsznak a vízen.
De a főtér sarkán már
hóvirágot s ibolyát
árulnak a fehérfogú
cigánymenyecskék –
Ötven baniért kaphatsz
egy csokrot és viheted
haza vígan – lányodnak
vagy kedvesednek –mondván:
„Íme, megjött a tavasz”.

S szobád megtelik fénnel.

1956.

KOSÁLYI ÜZENET

A barázda
minden léptemet őrzi
s az utca pora,
ahol jártam.
Kézfogásom
a falubeliekkal
ott él a fiakban,
s unokákban.
Szépen nő a fű
a vetés zsendül.
Áldott kosályi föld.

Már a kukoricát kapálják,
vágják a lucernát,
a rendeket
üszűrükbe rakják.
Az első termés –
szoktam mondani,
amit a föld szíve
az emberinek kiád.
Fekete tornyokkal
lesz tele a határ.
A növény zöld felett
– tornyok között –
oly szép, oly szép
a látóhatár,
a „fájó” messzeség,
ahová nézek.
És este a csillagos ég
Kosály felett.

Új házak épülnek
–tudom,
piros cseréptetősek
a szalmás, zsendelyes,
ócska tetők helyett.

Újul a világ –
tavasz van...
A világ tavasza
ég-perzsel.
Én is mindig szép tavaszban
égtem.
Eljött a fuvallat
és felszította
a tüzeket.
Kihajtottak a fák,
virágosak a domboldalak.
A Szamos mormol,
nyári éjeken
a nyitott ablakon át
hallom a távoli mormolást,
a mély örök danát.
Vagy keddi napokon
az országútról
a vásáros szekerek zaját.

Igen, tudom.
Kosály.
Itt van közel.
S tavasz van.
A barázdák kivirágoztak.
Hívnak a hegyek, a földek,
az emberek.

Holnap
hajnali úton –
egyszercsak
ott leszek.

1956.

MÁJUS

Egy szót keresek,
egy fénylőt, nagyot,
egy májusi dallamot,
egy égő csodát,
egy tündöklő leányarcot,
ami felérne Veled:
Május!

Egy vers-sort,
egy szakaszt,
egy soha meg nem írt
költeményt,
egy álmot,
melyet tündérek szöttek –
semmi se tud versenyezni
Veled!

Virágoddal,
esőddel, saraddal,
napi gondoddal,
világ-bajoddal:
sötét bánatoddal.
Rigófütyöddel,
madárdaloddal,
hajnali, lázas álmaiddal–

Megírni
erőtlen kézzel
Téged ki tud?

Hasonló magadhoz
csak egyedül te vagy:
Május!

1956.

MÁRTA NAPRA

Kint a mezőn buzgó munka folyik.
Kasza nyomán ledűl az aranyrend.
„Ma fogyatunk” – mondják az aratók,
Sorban a büszke kalangyák.

Messze hátul a tarló csillámlik.
A széleken harangvirág pityeg.
Katángkóró kék szemeivel néz.
Márta napra lefogyott a vetés.

Hazafelé koszorúval jönnek.
Az utcákon telt csebrekkel várják.
Az énekszó kacagásba fullad.
Megfürödnek, mire hazaérnek.

Az asztal már megterítve díszlik
az udvaron, az eperfa alatt.
A levesben sonkaboka látszik.
Pánkó is sül a nyári konyhában.

Pálinkával köszöntgetik egymást.
A féldecis buggyanva ürülget:
„Adjon isten búzát, egészséget
s békességet – az egész világnak!”

Örök igék, egyszerű, szép szavak.
Nem is kéne egyéb a világnak.
E háromtól gyógyulna minden seb.
Csillagok is szebben fénylenének.

1956.

ARATÁSI-KÉK

Aratási-kék a reggel.
A hegyek zümmögnek.
A tájak
az égnek kék vizében
lágyan fürödöznek.

Megyek a szelíd-kis úton,
mely a szőlők felé viszen.
A kalász-zümmögéses határban,
nyakig úszom aranyóceánban.

A reggel most nyitja a szemét.
Most ébrednek a csodavirágok.
A Szamos partján a lenge fűzek
az apró habokkal felelnek.

Ring-reng az aranydalú föld.
Halkan pengnek a búzafejek.
Megyek a reggeli bársonyos csendben,
a szépmuzsikájú lágú ölelésben.

Ó, mi szép vagy, aratási mező!
Nagy búzaföld, végtelen határ!
A szemem be sem fog, be sem ér,
csak szívem telik meg szeretettel.

Illatod, színed, zenéd, halk szavad.
Szólsz hozzám most szívközelségből.
Áldást adó rögzödre hajlok.
Nagy szíved dobogását hallgatom.

Ó, föld, mező: népek táplálója.

Édesanyja: világ gyermekének.
Aranyemlőidet nyújtod most telten:
„Nesztek, gyermekeim, egyetek!”

1956.

AZ ESTE ITT

Az este itt: fürössz, földanyám, fürössz!
Fürössz, te kedves és kegyetlen!
A tornácon ülök. A napnak vége.
Egész nap sojtoroztál.
Napnyíladdal –búza között
buzgón lövöldöztél...
Most csend és béke.

A kert hallgat.
Hallgatnak kint a kalangyák.
Ma merő tűzben égtem.
Szívem perzselt, mint pipacsvirág
s lángolt a lelkem.

Most hús hullámmal jössz,
közelgsz az éjből.
Locsolj, te tenger!
Áradj, friss patak!
A mezők mélyéből jöjj búzák illatával,
kakukkok szavával.
Fáradt tagjainkra hullasd harmatod!

1956.

MONDD EL...

Minden nap,
minden órában.
minden évszakban –
mondd el.

Mondd el
a növényvetésben,
amely lobog.
Mondd el
a virágzó fában,
amely felett
nászindulóját zengi
egy méhe-család.
Mondd el
a kicsi forrásban,
amely a tengerek felé siet.

Mondd el
a szélben, az esőben, a viharban,
amely fákat dönt
és hegyeket omlaszt.

Mondd el
a napsugárban,
amely rozsot és búzát érlel
és kenyeret ad az emberek
asztalára.
Mondd el a pacsirta dalában,
amely végig kíséri
az úton.

Mondd el
a hajnal fényében,
amely felcsap,

mint tűzcsóva
a hegyek csipkéjén.

Mondd el
a reggelben,
mondd el
az estében,
mondd el
az éjszakában,
levelek álmában,
mondd el
a csillagok milliárdjai közt,
mondd el
a vizek zúgásában.

Mondd el
szíved verésében,
szavad ritmusában.
Mondd el
a győzelemben,
mondd el
a letörésben,
mondd el
a le nem törő
emberi erőben,
a kicsi fűszálban,
a hó alatt alvó csírában –
mindenben mondd el.

A kasza húzásában,
a gépek kattogásában,
a sarló nyisszenésében,
a gyárak dudájában –
mondd el.
A gyalu harsogásában,
a kalapács csengésében,
a toll botladozásában
– napi munkádban –
mindenben mondd el.

Mondd el,
ami oly egyszerű,
oly magától értetődő,
oly természetes,
mint a virág,
mint a kőszikla,
mint a fa,
mint a madárhang,
mint az emberi beszéd
és mégis,
mégis oly nehezen
kimondható.

Mondd el,
Te ember! Emberek embere:
a világ szépségét,
az élet örömét,
amelyre annyiszor borul a bánat.

Mondd el,
mondd el már egyszer –
az örök, kimondhatatlant.

1956.

NYOMUNKBAN MÁR ÚJ VETÉS LOBOG

Sürget az idő.
sürget a szó.
A nap még fent van
s oly ragyogó.
De szíved nehéz
s valami fáj,
mint mikor borul,
borul a táj.

A rend a földön
szét fog ázni.
A szénát össze
kell villázni.
A vihar eljön
s a hold sem gyúl.
A hegedűről
lehull a húr.

Csend lesz az úrben,
égen-földön.
Végső akkord cseng
ismerősön.
De akkor késő,
késő minden.
Széthull, szétporlik
minden kincsem.

A kévét gyorsan
most kössük be.
Az asztagokat
tetőzzük be.
Maradjon minden
szépen, rendbe,
ha jön a sötét,
ha itt az este.

A kaszát, sarlót
tartsuk kézbe,
míg a nagy villa
bedob a gépbe.
Aztán – sikoltsunk
egyet, nagyot!...
Nyomunkban már új
vetés lobog.

1956.

MOSOLYOG A KICSI HÓVIRÁG

Áldott szép napok fénye.
Nem ízlelt cukrok édessége,
Szagos mezők virágos rétje,
Búzakalászkok teljessége.

A vándor vállára lehajló,
Puha kezekkel simogató.
Gondban, bajokban el nem hagyó,
Hű társamként te – velem való.

A lélegzetem is őriző,
Lágy hullámokkal körülvő.
Mindig adó és sohse kérő
Kedves – asszonyok közt is fénylő.

Tavaszbán-nyárban együtt jártunk.
Holt lombokat kavár most lábunk.
Hó hullta be hajad bársonyát,
Hús testednek omló záporát.

Nagy-nehéz utakat megtettünk.
Száz veszéllyel is szembenéztünk.
Az élet mélyeit megmértük,
A tengermélyeket elértük.

Most már csak fölfelé visz az út.
Elhull minden, ami fájó, rút.
Homlokod havát simítja szél,
A friss-szavú márciusi szél.

Új ébredés, új hajnal kiált.
Ledobjuk a régi rossz ruhát.

Indul a tél, tágul a világ,
Mosolyog a kicsi hóvirág.

1957.

EGY ÉLETRE

A mezők, a mezők!
a búzaföldek,
a széles határok,
a nagy füvek –
ti vagytok lelkem társai,

a kukoricások,
a kapa,
a kasza,
a feltört tenyér,
a víg hajladozások,
a hajdani füttyszó,
mely hajnaltól napestig tartott –
ti kísérték végig életemen.

Tudom, már el nem válok
tőletek.
Mehetek lakni városokba,
vad, bozontos kőóriások közé,
vagy bámulhatom a karcsú palotákat,
nézhetem a forgalmas utcát,
a tarka tömeget,
a kosályi mezőt,
a vetéseket,
a földek csendes szavát,
mellyel szóltak hozzám,
az emberek tekintetét,
az állatok megértő nézését,
a hegyeket, a csillagokat –
soha nem felejtetem.

Egy életre jegyezték el ők engem.
Egy életre jegyeztem el én őket.

1957.

ESŐ VOLT

Eső volt most kékek a hegyek,
megmosdott a föld.
A felhő-törülközők
fehér piheként
néznek le mosta földre,
szelíden, megbékélten.
A cseppek még reszketnek a fűvön.
A bodzák fehér tányérja csillog.
Halk szellőcskék járnak az ágak közt,
táncos lábakkal, libbenve,
könnyedén.
A föld párállik, gőzöl,
száll a nedv.
A fű nő, a vetés ébred,
hallszik, amint pattog és mozog.
De csend van, eső utáni csend.
S minden oly jószagú, tiszta,
minden oly ünnepi színben áll
a langyos májusi fürdő után.
A mező nagyot lélegzik, lehel.
Az erdő zöld haja lobog.
Frizuráját most fésüli a szél.
Mindenki oly nyugodt, boldog.
mert eső volt, délutáni,
s megfürdött a föld.
A kis méhecske újra kiszárnyal
nyílsebes röptével célja felé.
A csigák is elindultak az úton,
s mennek lassan,
mint apró ökröcskék,
viszik a házuk,
két kicsi szarvukkal
előre öklelnék.
öklelik a végtelen világot.

1957.

MÁJUS EGY – HÓJA-ERDŐ

Tenger nép. Tarka káprázat.
Ifjú lombátor az erdőn.
Két kis unokámmal megyek
megyek én is
a boldog tömegben.

Zene szól. Síp, kürt, klárinét
harsog. Friss hús sül a szénen.
Szagja orrsiklandozóan
terjeng és nyál gyűl az ínyen.

Ó, Május Egy, Hója-erdő!
Kolozsvári szép ünnepség!
Kedvünk be magasba lengő!
Nézd, mi kék felettünk az ég!

Egy napra minden gondunkat
felejtjük. Éljen az öröm!
Szálljon a kedv, mint pillangó
s nyújtózzunk nagyot a fűvön!

A pokrócot leterítjük
a szép tisztás közepébe.
Körülöttünk minden oly zöld –
nem lehet betelni véle.

Kacagás, vígság, friss mosoly.
Vidám arc, derült tekintet.
Ki adta nekünk, ki adta
e tiszta szép ünnepet?

Unokáim bársony gyepen

nyargalásznak, mint kis csikók.
Én nézem őket, a fényben
ártatlan, szép szemük csillog.

Úgy futnak – a szalag is repül.
Beának kibomlik haja.
Akkor hozzám jönnek lihegve:
„Gyere, fonjad be, nagyapa!”

Ó, Május Egy, Hója-erdő!
Nincsen más ilyen ünnepünk.
Játszik, hullámszik a tömeg.
Pirosan zeng, dalol szívünk.

1957.

CSILLAGOK

Csillagok az égbolt peremén.
Csillagok a hegycsúcson.
Csillagok a város felett.
Csillagok lelkem egén.
Csillagok a szép júniusi estben,
mikor kint ülök tornácomon.
Csillagok a kedves szemében:
fekete tüzek, kék pillangók,
vadgalambszárnyak.
Csillagok az illatos rét felett,
fűkaszás idején.
Csillagok a fájó őszben,
a zord decemberben,
a sziporkázó hidegben.
Csillagok mindenfelé,
földön, tengeren, erdőn.
Csillagok a végtelen messzeségben,
a síró vágyban,
a bűgő panaszban,
az örök szerelemben.
Csillagok a lázban,
a tűzben,
a lobogásban,
a sikoltó örömben,
a boldogságban.
Csillagok a pirkadás kékjében,
a hajnal tüzelő zöldjében,
a békében, a szeretetben.
Csillagok a költő álmában,
az örök harcban,
a világot lebíró nagy gondolatban,
a mindent legyőző, végtelen
emberi akaratban – –

Csillagok, csillagok!
örökké ragyogó vörös csillagok,

1957.

A TORNÁCON

Most olyan csendes az este,
egy nesz sincs sehhol.
A színben nem rág a kecske;
tücsök sem csirokol.

Az udvar hallgat
és hallgat a kert is.
Túlhan – sötét az ablak,
és nem koppan kavics
szerelmes jelként az üvegen.
Egy emberi hang sincs
sehhol,
mindenki aluszik.

Csak az álmok élnek,
csak az álmok,
s a nagy égi csillagok,
s a fájó-nagy gondolatok.
Csak a végtelen föld
lélegzik nagyot – piheg.

Hallom, amint ülök a tornácon
és nézek a sötétbe, éjbe.
Piheg a nagy föld, piheg,
mint áldott anya
áldott-nagy terhével,
melyet most akar megszülni,
e nesztelen, hangtalan éjben,
e viharelőtti mély csendben
s odaadni ajándékképpen
az embereknek.

1957.

ANYÁM EMLÉKE

Rajz, fénykép, festmény
nem maradt róla.
Milyen volt: nem tudom
Mehalt másfél éves koromban.

Láttam sok szépet,
láttam sok csodát,
földet, tengert, embert:
s nem láttam édesanyám arcát.

Voltam Nápolyban,
megnéztem Rómát,
sírtam Palermóban
és nem felejthetem el Kosályt:

ám virág-kezét
s tűnő mosolyát –
nem ismerhettem meg
anyai-lágy simogatását.

Szava bársonya,
mikor becézett
és mondta:gyermekem!
milyen volt – sohse tudom már meg.

Elszállt, mint emlék,
eltűnt, mint illat,
mit szűk szóval apám
szólott róla, csak annyim maradt,

Most már hiába
keresem nyomát.

Hiába szólítom
éltem fényét s lehullt csillagát.

Por fedí már rég,
sűrű, vastag por.
De emléke, míg élek,
kísért a fénylő csillagokból.

1957.

KAPÁSOKKAL SORBAN

Mikor – édes lányom
még oly kicsi voltál,
négyesztendős forma,
harmat-virág voltál,

elküldött anyácskád,
vigyél palacsintát
ordával rakottat
ebédre apádnak.

A nagy kert végében,
túl a lucernáson,
kapásokkal sorban
ott kapált az apád.

A ház tornácáról
odalátszott inge,
lúgzóban lúgozott,
szép lobogó inge.

Elindultál szépen
pillangós ruhádban.
Kezedben a kantár –
mentél az ösvényen.

Mentél az ösvényen,
mentél a nagy fűben,
csak fejed látszott ki
a sok virág közül.

Csak fejed látszott ki,
fénylő aranyhajad,

pillangók szálltak rád
a hő nyári délben.

A barázda mellett
napon sütkérezett
egy sárga, nagy kígyó,
karikába fonva.

Megálltál, megnézted:
„Jaj, de édes madár!”
„Jaj, de kedves madár!”
Ilyet még nem láttál.

Kiáltottál nagyot:
„Apám! Édesapám!
Gyere ide, hamar!
Madárkát mutatok!”

Odamegy az apád,
nézd a „madárkát”,
a hatalmas kígyót,
a beste állatját.

Veszi a kapóját
s odavág keményen.
„Nem madár ez, lányom!”
S szétverte a fejét.

Szétverte a fejét,
kinyújtotta testét,
kelettől nyugatig
terítette szépen.

Míg a nap le nem száll
él gyilkos fulánkja.

„Távozz tőle, lányom!
, Távozz tőle messze!”

Lám, barázdák mentén
a világ-ösvényen
kígyófészkek között
visz a napfényes út.

Mész aranyhajaddal
ártatlan-szelíden,
kezedben a kantár,
pillangók szállnak rád.

Mész nagy bizalommal
a sok virág között,
fénylő aranydélben
nap csókolja orcád.

Féltő szeretettel –
tudod, ott áll apád
kapásokkal sorban
s megoltalmaz téged.

1957.

SZÁLLSZ, KIS MADÁR

Szállsz, kis madár
a mélykék égi.
Szememmel kísérek
utadon végig.

A napsugárban villansz,
megcsillan tollad,
kis égi szárnyas,
lelkem röpte vagy.

A zöld mezőben
állok és nézlek.
Hová, merre szállsz?
Célod eléred?

Friss, bátor, merész
s gyönyörű röptöd.
Téged nem köt
semmi a röghöz.

Tavasznapsugár
fürösz az égen.
Hús március-szél
lenget a légen.

Dalod is hallom
a mindig újat,
a lakodalmat,
mátkai-szépet.
Földi halandó,
meg sem érthet.

Nézlek, ó, kis madár,

kis égi utas.
Követlek szemmel,
öklömnyi sem vagy,
Dalodból mégis zeng,
zeng az egész tavasz.

1957.

HAJNALI ZENE

Még az álmok sem remegnek,
még a falevelek sem rezegnek.
oly csendesen jön a hajnali eső.
„Petty, petty” – hangzik
az ezüstcseppek koppanása
a nagy föld cimbalom hangszerén.
Miféle tündéri zene,
miféle hajnali szerenád?
Felülök az ágyamban
és hallgatom a nyitott ablakon át.
A kertben a bölcsőviolák feje
csengeni kezd.
A petúniák virágcsengői
rá visszafelelnek.
Libegnek táncosan a dáliák
és a kecses falevelek,
illatoznak a dohányvirágok.
„Petty, petty” – zengnek a melódiák,
a finom, illatos akkordok.
Húzzák mennyei-halkan
az égi cigányok – mint valamikor
régén a szerelmes vidéki diákok
a lányok ablakai alatt.
Egy-egy vastagabb énekhang is
belebrummog néha a dalba
és – aztán hirtelen vége lesz,
eláll a zene.
Reggel csak egy-egy letört virág,
egy félszeg lábnyom,
egy lecsüngő vízcsepp
a barackfa levelén
jelzi,
hogyan hajnalban itt szerenád volt,
éjjeli zene,
az ifjú szép szerelem
adott hajnali találkozót
az ablak alatt.

1957.

SZERETEM...

Szeretem a bort és a muzsikát,
a fiatalságot és a jókedvet.
Szeretem a virágot a kertben
s a csillagot a lány szemében.
Szeretek járkálni a mezőn,
a búza közt,
vagy gázolni az övigérő fűben.
Szeretem nézni az eget
hanyattfekve
s a száguldó fellegeket,
melyeket a szél ostora hajt.

Szeretem nézni a tavaszi hajnalt,
mely frissen, nyersen, zendülve jön
és betör életembe
erővel, vadul,
s a szívemet telerakja
álommal, lázzal, szerelemmel.

Szeretem a mély nyári éjjet,
mikor forró nehéz munka után
csend van, éj van, nyugalom van,
a füvek alusznak,
a határ hallgat,
s a mezőkről árad
az édes, harmatos búzaszag,

én a tornácon ülök
és bámulom a csillagokat,
s a föld neszét hallgatom,
és kortyolgatok néha
a savanykás borból –

egy versről álmodom akkor

– itt a halhatatlan csillagok alatt,
egy újról, frissről, örök-szépről,
amelyet meg kellene írnom.

1957.

A FÖLD ÁLD

Én tudom: most, most
jött el az idő,
az új, szép dalok ideje.
Zenél az erdő
s a föld áld, áld.

Áldott májusok ideje.
Virágzik, nő a fű.
Zöld tenger a föld,
zöld, zöld minden
s virágos-lombos
minden ág.

A hegyhát lobog.
Az ég olyan kék...
Repülj, lélek, repülj!
Az azúr messze int.
Zengnek a kizöldült mezők,
hívnek az apró barázdák –
a magasságba szállj!

Én tudom: most, most
jött el az idő,
az új dalok szép ideje.
Jöjj, május-eső!
Jöjj, aranyápor!
Verj, paskolj!
Öntözd a földet.
Öntözd a lelkek talaját.
Keljenek az elvetett magvak.
Nőjjenek az ifjú vetések.

1957.

„ÉRJ HAZA, TESTVÉREM”

A házak lassan elmaradnak,
s én halkan a mezőkre lépek,
itt kezdődik az én világom.

A búzák
kétfelől sorban,
néznek csillogva
a reggeli fényben,
aratásra készek.

A kukoricák
régi ismerősök,
meghitt barátok,
állnak sötéten, komoran,
mint fekete erdő:
a mélye sejtelem, titok.

A lenge zabok
fiatalok,
zöldek,
jöttömre halkan zizegnek.

Fut a kis szulák
a föld szélén
– vékony zöld cérnaszál –
fehér fagyalt-tölcséreivel
kínál.
Int a krumplitábla,
a domboldalról kacsint.
Feltöltögetve már,
csillagvirágos blúza alatt
mutogatja kis barna melleit.

A borsó
álmodik.
Tengernyi
pillangós virágjával
– álmában is –
a száraz karót öleli,
s a száraz karó
egy évre megfiatalodik.

A lóherék
alusznak még.
A bíbor fejceskék
feküsznek zöldgallérosan
zöldselyem ágyban,
még alig mozdulnak,
bár a nap is felkelt.

De zümmög a kis méh,
hallod, hogy zümmög?
Ki eljött velem
távoli kasából.
és száll virágról virágra,
mert virágpör kell neki is
és méz.

És eljöttek
és itt vannak mind,
a sok bogár, fű, virág, pillangó
hangya...
és minden, ami él,
és kirepült fészkekből
a reggeli puha szél.

És ének kél mindenünnen,
földből, virágból, égből:
„Zim-züm, perc, halk csillám,
öröm...”
és zenél a napban,

a mezők éneke szól,
a vetések dala.

Ó, milyen reggeli ünnep ez!
Milyen tiszta szépség!
A láthatár s a hegyek
csupa kékség.
És felettünk
az égi óceán
végtelen mélység,
melyet át nem érhetünk,
be nem foghatunk
soha
emberi szemmel.
Csak fürödözünk benne
napestig,
míg homlokunkról
a sós veríték
hull.
Ó, mezők, mezők!
Ég és föld!
Örök barátok.
Örök testvérek.

Hazafelé megyek,
mint a kis méh,
ha megrakódott
gazdag terhével,
ha jól lakott a
mezők ízével.

De ím – a fordulónál,
az árpaföld megett
új társakra lelek.

Kaszások ülnek ott
egy csoportban.
Reggelijüket költik

csendben falatozva,
aludttej és túrópuliszkát.
(Két ősi étel.)
Mikor odaérek,
földarcuk rám csillan
(oly egyek ők a fekete földdel),
és üdvözölnek
földízú-szép köszöntéssel:
„Érj haza, testvérem, egészséggel!”

S én viszonzom nekik tisztességgel
„Érjtek haza ti is, testvérek,
– mindenütt a földeken –
érjtek haza – békességgel.”

1957.

FÖLDANYÁM

Földanyám!
Annyiszor leírták már neved
évszázadokon át –
annyiszor,

mint ahogy leírták:
felhő,
vagy hegy,
vagy csillag,
vagy tenger,

és én mégsem félek,
hogy kopott a szó.
Szerelmes gügyögéssel
szólitlak Téged,

mert nagy vagy Te,
örök vagy Te,
minden jónak adója
– halhatatlan.

Vadul pompázó nyárban,
sugárzó búzafényben
megyek az úton.
Hallom éneked, Földanyó!

„A föld dalol” – mondom.
Ringatja gazdag terheit.
Az ékes mezők fürödnek.
Arany kádakban csobog a víz.
Himbálódnak a füves rétek.
Az erdők zöld koszorúja leng.

A városok zúgnak.
és el nem halkuló csendes zenével
szólnak a kicsiny falusi házak.
És az emberek, szerte a világon
hallgatják a földnek a dalát.
És a szívük megtelik fénnel,
harcos békével
és édes szerelemmel.

Ó, Földanyám!
Mert Te vagy a fény,
a gazdag áldás,
a virág,
a telt kosár.

Te jelented a folyót, mely bő
hullámokkal hömpölyög végig
a földön,
a hegyet, mely csupasz fejjel
az egekig szökik,
az álmat,
a gondolatot,
melynek nincs határa,
a tengerit, a csillagos eget...
Ó, Földanyám!
Végtelenség!
Oly végtelen szárnyak
suhognak körül.
Te adsz mindent,
te teríted meg asztalunkat
gazdagon,
hogy ne legyen a földön
nyomorúság, nélkülözés,
sötétség –
hogy mindenkinek jusson
fehér cipó és csupor tej,
sőt egyéb is: sonka, citrom,
olaj, téli alma.
A narancsligetek koszorúsan állnak

és a föld sok helyén
mégsem tudják a gyermekek,
hogy mi az a bönedví, édes gyümölcs,
amit cikkekre lehet szaggatni
és szétolvad a szájban.
Csak a nyirkos odút ismerik
és a penészes kenyérhajat.
Pedig a búzaföldek
aranyban illatoznak
a békés mezőkön.
Csak ahol a szabadság napja
felsütött,
ott virágoznak fel
a sárba süllyedt kicsiny faluk.
S traktorok szántják egybe a
vékony csíkokat.
Kollektívák és társulások
alakulnak.
Szőlők és gyümölcsöskertek
ragyognak.
A folyók mellett
öntözéses gazdálkodás folyik.
Murok, petrezselyem, káposzta
és paradicsom bőven jut
a dolgozók asztalára.
A halastavak ontják a finom halat,
s a méhészetek a szintiszta
pergetett – és lépesmézet.
A havasi legelőkön juhnyájak
legelnek,
sajt, túró, orda, gyapjú vándorol
le a hegyekről a falukba
és a városokba.
Ó, Földanyám!
Csak ahol a szabadság napja felsütött,
ott kerül minden jó
a dolgozók asztalára.
Ó, süss fel szabadság napja
mindenhol a széles világon,
hogy a föld édesanyja lehessen
minden gyermekének,
kik dalolva járják a barázdákat

és szívük szerelmével
öntözik a puha hantokat.

1957.

TAVASZ KOSÁLY FELETT

Már kiütközött a föld a szőlősorok között,
a domboldalokon elvékonyult a hó,
már fénylenek az üde barázdák a mezőn,
s lobognak a szélben a halovány vetések.

Ó, ember!... Ibolyaszínűek a fellegek
Kosály felett, és hóvirágszagú a lég.
Az árkok tele vannak hóvízzel, s vidám
zakatolással sietnek a megtelt csermelyek.
A Szamos partján a fűzbarkák kihányták már fejük,
és madár dalol az ágakon, ma-holnap
a tócsák szélén mocsári gólyahír virít.

Ó, ember!... Örülj te is! Tárd ki szíved!
Dalolj a napban! Március ezerhúrú aranyhárfája
kifeszítve már, égtől földig, földtől édig
ér a nagy hangszer. A szél játszik rajta.
Cinegnek, zizegnek, zenélnek, sírnak, mondnak
a tavaszi húrok, hallod?... Tág a nagy határ.
Kinyílt a völgy. A Szamos zúg.
Nemsokára ekék indulnak a friss földekre.
Kezdődik a tavaszi munka. A gépek már kint vannak
bokrétás fejüket büszkén emelik a napba.
Mennek a rózsaszínpárás reggelben
a kis falusi szekerek és kabolák is
lepedőbe kötött kósttal a tetejükön,
mennek – a jókedvű mezők felé, tele az utca velük.
Nézd, zabos csikók táncolják végig az utat
anyjuk mellett, patájuk felveri a bársonypuha
gyepet, szőrük a napfényben csillog...

És fordulnak a hantok az ekék nyomán,
és borulnak az árvacsalános, jószagú barázdák
kedvesen egymás fölé, mint boldog
szerelmespárok.

Ó, ember!... Az erdők kortya ím, meglódult.
Az emberek elindultak a mezők felé.
Tavasza van Kosály felett! Tavasz!
Hirdetem a világnak. Mert ibolyás színűek
a fellegek, és hóvirágszaggal tele a lég.

1958.

ÖNKÉNTES ÉPÍTŐK

Szikrázó tavaszi napban állnak,
a téglá kézzől-kézre jár,
iskolás lánycsapat –
a szocializmus hősei ők.

Vigyáznak, hogy egy is el ne törjön,
már magasodik a rakás,
tetejét már alig is érik,
tanárnőjük is ott áll a sorban.

Fénylő hajukban röpköd a szalag,
hajfonatuk előre esik,
amikor lehajolnak –
és átbukik vékony vállukon,
mint egy virágcsokor.

Nemcsak a könyv és a toll
illik jól kicsi kezükbe,
lám – az érdes kő és téglá is
szépen simul tenyerükbe.

A Horea-úton láttam őket,
jártamban – tegnap délelőtt.
Álltak a csípős tavaszi szélben
és adták a téglát kézzől-kézre.

És lendültek a szépívű karok
fáradhatatlanul, szaporán,
hogy tűnjenek a romok,
és épüljenek a házak s a falak.

Ó, boldog ház!

Boldog falak!

1958.

Ó, SZÉP TAVASZI NAP!

Csupa láz a mai nap,
csupa fény és csupa hang.
(Ó, szép tavaszi nap!)

Kint vagyok a határban,
minden suttog, rezdül, beszél,
a fű, a fa,
a kicsiny barázda,
a verejtékes föld,
a vetés selymes szála,
mely leng a végtelen mezőn.

Ének kel szívemben,
mint a madárnak,
ha búzaföld fölé száll
és megfürösztli magát az ég kék vizében,

mint az aratóknak,
ha hús hajnalban
munkába kezdenek
és énekkel dicsérik a napot,

mint az anyának,
ha magzatja fölé hajol,
kinek ott vetett ágyat
illatos fűből és levelekből
a barázdában,
és édes anyatejjel altatja el.

Nincs kezdete az én dalomnak,
és nincsen vége se,
egy darab a világból,
vagy talán maga az egész világ.

1958.

ZÖLD KERTEKBE

Zöld kertekbe
de jó nézni.
Be jó nézni
a mély zöldbe,
ahol minden
zöldben fénylik.

Mint zöld tenger,
hullámot vet,
mint zöld erdő,
lombot lenget.
Ifjú lányka
jár a zöldben.

Olyan sudár,
olyan kecses,
mint ifjú fa,
éppen oly szép.
Gyenge szélben
meg-megremeg.

Zöldleveles
ágak között
tűnik, illan,
minit az álom,
fehér bőre
meg-megcsillan.

Int, kövessem.
Megyek felé.
Egy kanyarnál
újból eltűn.
Így megyek én
beljebb, beljebb.

Hangja szebb a
patakhangnál.
Olyan üde,
mint egy verssor,
az időben
messze hangzó.

Megfogni őt
sohse lehet,
ő az örök
el-eltűnő –
egy mosolya
enyém mégis.

Zöld kertekbe
de jó nézni.
Be jó járni
zöld erdőkre,
ahol minden
zöldben fénylik.

1958.

JÖJJ TE ÚJ!

Futnak a napok, az árnyék száll,
röppen a madár, zuhan a nap.
Virág elnyílik, gyümölcs lehull.
Ó, mi marad meg, ó, mi marad?

Az élet rohan, a szerelem tűn,
a láng kialszik, a parázs huny.
Az erdő néma, a dal meghal,
a régi tűnik, de jön az új.

Ó, jöjj, te új – amire várok!
Lángban születő hajnali fény!
Te érted élek, érted halok
s te érted születek újra én.

Te érted születek újra én,
minden percben, minden órában.
Testem, agyam meghalni se tud,
élek széthulló poraimban.

Az élet szép varázsa éltet,
a gazdag nyár s az újuló tavasz;
a zengő föld – mi halni nem enged
s a csillagok, amelyek lobognak.

1958.

ÉS AKKOR A MEZŐKRE ÉRTEM

a határ tele volt
fénylő terményekkel,
lóherék bojtosodtak,
búzák ékeskedtek,
kukoricák lobogtak.
Az emberek
kaszáltak,
kapáltak,
gondolkodtak
és álmodtak.
Egy helyt
sarló futott végig
a vékony nyilakon,
mint fürge gyík,
más helyt
kaszák suhogtak
a mély lankákban.
A patakon túl pedig
arató-cséplőgép szuszogott
a sík földeken,
lomhán, elpilledve
az égő melegben.

Az ég kék volt
és végtelen.
Vidáman csillogott,
mint a katángkóró virága,
az út szélén.
Pacsirta dalolt
a kék ég közepében,
dala összevegyült
a gép bűgásával.

A mezei úton
emberek jöttek
szembe velem,
szerszámaikat

a vállukon lógatták.
„Mifélék vagytok, testvérek,
ha meg nem sértenélek?”
„Mi a Május 1. kollektív gazdaság
tagjai vagyunk.”
„Szép nevetek van,
igyekezzetek,
hogy nagyra nőjjetek
és gyarapodjatok!”
„Áldás és békesség!” –
mondták az emberek
és azzal tovább mentek.

Egy szekér fordult be
a Szamos felé.
Napraforgók virágoztak
az út két oldalán
és mint aranytányérok,
csillogtak a napban.

Távolabb zabvetés fénylett.
Déli szél fújta át a földeken,
és a föld,
a nagy végtelen határ
ringatta ölében
gazdag áldását,
mely fakadt
az emberi munka nyomán.

És én mentem át a mezőkön,
vidáman és boldogan,
és tele volt a szívem dallal.

1958.

ÉS AKKOR RÁTÉRTEM

a falu felé vezető útra.
A falu szélén
deszkatábor állott:
gépállomás.
Ekék, boronák, tehergépkocsik,
traktorok részei heverték
a földön szerteszt.
A színben
kékruhás, kezeslábasba bújtatott
fiatal szerelők dolgoztak,
reszeltek,
kalapáltak,
szegeztek.
Az üllő pengett,
a kalapács csattogott,
a gép fújtatott,
a vas vörösen izzott
és az apró szikrák
millióit hányta
az ütések nyomán.
Két csoport versenyzett
egymással:
November 7. közeledett.
Aktatáskás ember jött
szembe velem az úton.
Bricsesznadrágot
és kamáslit viselt,
agrármérnök volt.
A mező felé tartott,
ahol a mélyszántást
végezték az ekék
az őszi napon.
A búzák már mind kikeltek
és mint apró hegyes lándzsák
álltak ki a földből.
Megálltunk pár szóra
és kezet fogtunk egymással:
„Szeretem a falut és a földet

– mondotta –

Szeretem a falu embereit.

Két éve vagyok itt.

Cukorrépat, lent és köményt
termelünk nagyban.

Van faiskolánk

és szőlőoltványtelepünk.

Téli napokon

oltásra tanítom a fiatalokat.

Pár év múlva

szürkebarát, rizling és leánka

fog virágozni

a direkttermő izabella

és nova helyett.

Méhcsaládaink száma

évről-évre emelkedik.

Festett kaptáraink

sorban állnak

a kollektíva kertjében.”

Én hallgattam a boldog híradást

a kicsi faluról,

amelynek utcáit

annyiszor jártam

és a szívem tele lett

hangos örömmel.

1958.

ÉS AKKOR A FALUBA ÉRTEM

Bent,
a faluban
mindenütt
építkeztek az emberek.
Kerestem a faluvégi
kis putrikat,
a szegény-szagú
kis kunyhókat,
sehol sem találtam.
Helyükön tornácos házak,
magas oszlopok díszeltek,
festett kapuk és deszkakerítések.
Kerestem a napraforgószarakból
állogatott sövényeket,
– hová lettek?
Hová lettek
a kukoricaszárral
fedett
hitvány juhaklok,
ahonnan kifénylett
a háromszögű fa közé tett só?
A füstös, ordas
szalmás házak
messziről búzlóttek.
Az udvaron, a rúdra
egy-egy avas kocsók
volt kiakasztva,
lengette a szél.
Az ereszek alól
kutyák rohantak ki dühösen
a járókelőkre.

Én mentem az úton,
ahol most kövezett járda
vezetett a házak előtt,
és vasbeton híd
ívelt át a patakon.

Valami szép és új
fészket vert az
emberi nép szívében.
A falu nagy lett.
És hatalmassá vált az ember.
A két malomkő között
őrlődő szegénység
lerázta bilincseit
és magasra repült,
mint fészkéből madár.

És én mentem át a falun,
és a régi emlékek
és az új képek
fölcsillogzottak
szívemben,
és az én szívem is
tele lett fénnel.

1958.

ÜNNEPLÉS

Az új falut ünneplem
szívemben,
amelynek utcáit járom,
az új falut
a gyermekotthonos,
kultúrházás,
villanyfényes falut,
a nagyszerű pajtákat,
a hatalmas csűröket,
a zöld kerteket,
a vadszőlővel befuttatott
magas házakat.

Az új falut ünneplem
a napfelkeltében,
a hajnal zengésében,
mikor fénysugár
sepri végig az utcákat,
és minden csillog.

Az emberek felkeltek már,
és kidörzsölték
százados álmukat
fájó szemükből,
s megmosták magukat
a kút friss vizében,
és megfürödtek
a patakok reggeli,
zuhogó habjában.

Az új embert ünneplem,
falusi barátaimat,
kikkel összekötött
évszázados szálakkal
a közös sors,
a nehéz élet,
a szűk kicsi barázda,
hová közös könnyünk
és verejtékünk hullott.

Most végtelen föld,
végtelen határ,
amerre a szem ellát.
Futnak a barázdák
a kék hegyek aljáig.
Minden széles,
nagy,
beláthatatlan.
A sok szűk, kicsi-egy
közös nagy tengerbe olvadt,
és most ez a nagy tenger
zúg, hullámszik, árad,
csapkodja partjait
gazdagon, dúsan,
kincsekkel megrakottan.

S én állok
e nagy tenger szélénél,
régi társaimat ünneplem
az új idők arcában,
a sok Juont,
Pétert,
Nyikulájt
és azok fiait,
amint mennek,
diadalmasan,
előre
a jövőnek útján.

Az új falut ünneplem
szívemben.

1958.

ÉS AKKOR MENTEM TOVÁBB

a térben és az időben
és új faluba és új mezőkre
érkeztem.
Az emberek mind kint voltak
a határban
és keményen dolgoztak,
szántottak,
vetettek,
közösben, társulásban
a kinyílt ég alatt.
A legszebb földi munkát végezték,
ami egyenlő volt a teremtéssel:
az új kenyér alá fordították
az őszi hantokat,
magvakat szórtak a földbe,
hogy azok kikeljenek
és nagyra nőjjenek
és táplálják a világot
testben és lélekben.

A kertekben már sárgultak a fák.
Az erdőszéleken megért a kökény.
A mező kék őszi fényben égett.
Az ég csodásan ragyogott.

Traktorokkal
és vetőgépekkel
volt tele a napfényes mező.
A föld énekelt.
A gépek surrogtak
csendesen,
ölelték
a felpuhult földet,
a csoroszlyák osztogatták
egyforma mélységben a magot.
A munka boldog lázában

égték a szívek.
A víg határban
csak a széleken kínlódott
egy-egy szomorú eke,
melyet bivalyok
vagy sápadt,
meggörbült hátú,
sovány tehenek húztak.
Az ember riogatta őket:
„Csá ide! Hó ide – Rendes!”
A föld kemény volt
és köves,
az eke mindegyre kiakadt
és csak két-három ujjnyira
piszkálta fel
a megtippant földet.

Én megálltam a föld végében
és néztem őket.
Néztem a kajlabajuszú
fekete embert,
néztem a nyúlszínű,
kicsi tehénkéket,
néztem az ekét,
amelynek két szarvára
annyiszor hajoltam én is.
És néztem a sekélyke szántást,
melyet egy jó erős seprűvel
el lehetett volna seprni.
És a szívem fájt.

... Akkor az ember
zsákot akasztott a nyakába,
tisztára mosott,
szép fehér zsákot,
és vetni kezdett.
Ütemes léptekkel,
hajadonfővel,
imádkozva ment
végig a földön:

szórta a magot.
Nyomába fekete varjak serege szállt.
És a fekete madarak belepték
a vékonyka sávot,
és szaporán kapkodták fel
a búzaszemeket...
Az ember hessegette őket
és gallyakkal dobálta,
de hiába –
a madarak csak nagy nehezen
repültek tovább.

És én mentem át a mezőn,
mentem, mentem –
szívemben a kajlabajuszú,
fekete ember képével,
– aki kiesett az idő rostáján –
és a gépek vidám, duruzsoló
dalával,
melyek zengték a jövőt –

mentem, mentem –
új mezők
és új dalok felé.

1958.

ÉS LOBOGTAK

lelkem lángjai
a büszke örömtől.
Az égen kigyúltak a csillagok
és én mentem halkan az őszi éjben
hajadonfővel – át a mezőkön,
ahol a hantok alatt élt-mozgott
már az ifjú vetés.
Hajamra hús harmat hullott.
A Szamos mormolt, folyt csendesen
partjai között, vitte habjait
őszi tisztasággal a tengerek felé.
Én a népre gondoltam,
az emberekre, kik most vívják
világépítő nehéz harcukat,
és a földre gondoltam,
az összevont barázdákra,
melyek virágba borulnak
minden évben munkájuk nyomán.
És az emberi tudásra
és akaratra gondoltam,
melyektől megifjúdott
a fáradt, öreg föld.
És mentem át az
őszi réten,
ahol pislogtak élénken
a halvány gázlángok,
a föld lila szeplői:
az őszi kikericsek.

1958.

MEGJÖTT AZ ŐSZ

a szívem énekelt.
Kopaszok voltak a kertben a fák,
de tele voltak a csűrök és a kamrák.
Mindennap osztottak valamit
az Elosztó Irodában,
búzát, pénzt, lóherét, szénát.
Az emberek számolgatták
a munkanapokat
és a mezőkre gondoltak,
a munkás hajnalokra
és a derült napokra,
amelyeknek – íme –
megjött a gazdag bére,
és a szívem énekelt.

A tar bokrokon,
a házak körül
bogyócskák csillogtak
a reggeli fényben,
itthon maradt madarak
lakmározta rajtuk.
„Csip, csip” – libbent alattuk az ág
és lebbent a kicsiny szárny.
Majd: huss! – messzire elrepültek.

Az égen felhők húztak keresztül,
mint szürke-nagy hajók,
mentek lomhán a lomha tengeren.
Majd eső permetezett finoman alá,
a vetések felemelték fejüket
az üde nedvre
és zöld zászlóikat
lobogtatták az égre.

Délfelé kisütött a nap,

csillogott az őszi táj
vizesen, könnyesen.
Az iskolából gyermekek tódultak ki,
mint tarka nyáj,
mentek hancúrozva hazafelé
a falusi utcán.
Élénkek voltak, vidámak, szépek,
mint friss fűre bocsátott
fiatal csikók.

Én néztem őket,
a jövő vidám fiait,
s a szívem énekelt.

1958.

ÉRZED-E?

Érzed-e a hegyek illatát?
Az erdők lombja még méregzöld,
de itt-ott feltünedezett már
egy-egy arany tincs.
Muskotályszagok szállnak a légben.
Sárga darazsak röpködnek
a szőlős kertek felé.
A mezőkön törik már a, kukoricát,
gyűjtik a tököt,
szaggatják
a zörgő hüvelyű paszulyt.
A szőlőkben döngetik a hordókat,
kalapálják az abroncsokat,
zeng a hegy tőlük.
A Szamos mentén is megért
a szeder,
kaszálják a sarjút,
a réteken kigyúltak
a lilalángú tüzek:
az őszi kikericsek.
Érzed-e a hegyek illatát?
A földeket már szántják,
fordulnak a barna-fekete barázdák,
és hullnak a magvak
az elboronált földbe.
Sokhelyt kibújt már a vetés,
állnak sorban az apró katonák.
A föld párállik,
édes szagokat ejt,
az új kenyér zászlója leng.
Érzed-e a hegyek illatát?
Megyek a mezőn.
Nézem az egybeolvadt
tágas földeket,
ahol emberek mozognak
a gépek nyomán.
Járom a kerteket.
Az ökörnyál száll

az őszi légben.
Madarak húznak el felettem.
Szívem kinyílik,
Lelkem lobog.
Az ég leborul a földre.
Hangom a világba messzire
hallatszik.

Érzed-e a hegyek illatát?

1958.

MENTEM A BÚZAMEZŐKRE...

Mentem a búzamezőkre,
mikor szobámmal már beteltem,
s a sok füstöt, betút,
unalmat, csendet mind lenyeltem,
hirtelen a mezőkre loholtam,

az arany dombok közé,
hol pirult a búza
s a zöld hegyekbe,
a fák közé,
és leültem az út szélén
a fűbe –
mikor szobámmal már jóllaktam,
az arany dombok közé mentem,
hol pirult a búza.

A szomszéd táblában
éppen arattak,
a gép után a leányok
dalolva mentek,
szedték a kévét.

„Mi kollektivisták vagyunk” – dalolták,
„szabad föld szabad fiai”
s rakták a gazdag kalangyát.
Az ég kék volt...
A szomszéd táblában
éppen arattak.

Valami határtalanul nagy volt
és szép,
a végtelen határ
s a végtelen ég,
annyi arany

és annyi kék,
hogy már alig fért
bele a szembe,
én ültem az út szélén
a fűbe,
és néztem az arató sereget.
Valami határtalanul nagy volt
és szép.

A Szamos felé ugrálva
patak futott.
Dél volt.
A csordát itatni hajtották.
A lovak pipáltak a melegben,
a bivalyak a tócsába feküdtek,
árnyékba ültek az emberek.
A Szamos felé ugrálva
patak futott.

Mikor szobámat már meguntam,
a négy falat, homályt és füstöt
már mind megettem,
a sok betű is megfeküdte
már a lelkem,
akkor a mezőkre siettem,
a kék virágok
és gyenge füvek közé,
a búzák és kukoricák közé,
a zabok közé,
a föld fiai közé,
új társaim közé,
kik velem ébredtek
szép világos napra.

1959.

TÉLI EMLÉK

Kosály! Vig tél! Havasi álom!
Micsoda friss, januári illattal
szálldosol körül most engem.
E hótalan télben
korcos hidegben
régi nagy telek
emlékével jössz,
Ó, Kosály! Vidéki ház!
Öreg gyümölcsös!
A hóban nyakig állnak a fák,
mint fehér árvízben
s az ár felett
a fekete ágak –
az égbe markolásztak
s a hidegben csengtek...
Varjúcsapat szállt át a kert felett,
károgásuk messzire hallatszott
az acélkék égben...
Én az ablakon át
néztem a téli képet,
a sok vidám kaptárt
a fák között
s a gyékénykasokat.
Az udvaron a sok méterfát,
az odadobott fejszét és baltát,
a féloldalra fordított szánt...

Láttam a hósapkás „panustornyokat”
a diófa mellett
és a körültepett szénaboglyát.
Láttam a hóba elsüllyedt
kicsi istállót és disznóólt...
Egy éjjel lejöttek a farkasok
a közeli erdőből,
a Magura mögül,
és megvisogtatták a malacokat.
A kutyák birokra keltek velük.

Én kiugrottam az ágyból,
és vasvillát ragadtam.
De mire kiértem,
már nem volt semmi...

Reggel nézegettük a nyomokat
a szomszédokkal,
és mondogattuk egymásnak:
„Bizony, ez egy ronda,
vén farkas lehetett!”

1959.

MÁJUSI ÜDVÖZLET

Ki a mezők és búzaföldek
dalolója vagyok,
ma téged dalolok, munkásosztály!
És szép májusi napon
legyen tied a dal.
Munkások, bányászok!
Gyárak és üzemek dolgozói!
Kő és vas fiai, kik
építitek
vasból és betonból
az új világ alapját –
legyetek üdvözölve!
A tágas mezőkről
ma felétek fordítom tekintetem.
A tavaszba vidult határok
titeket köszöntenek,
a búzák hajlongnak,
a füvek intenek,
az erdők selyme
nektek lengeti
üde-szép zászlaját.

Kohászok, vasmunkások!
Öntők, darukezelők!
Ezerarcú munka
ezerarcú hősei,
– testvérek!
Kik fényt és melegséget
hoztatok a földre, kalapáltok, reszeltek,
finom műszerek fölé hajoltok,
falakát emeltek,
büszke gépeket vezettek,
hidakat íveltek át a vizeken –
dobbanó szívvel
ma reátok gondolok.
Mindenütt ott vagytok.
Műhelyekben, gyárakban,

levegőben, vízben,
föld alatt és föld felett,
hogyan megvalósítsátok az álmot
és gondolatot.

Testvérek!
Fénybe borult
csodát termő időben
állok a mező közepében.
S a zöld halmok közül,
az integető ágak közül,
a felszántott és bevetett földek
közül,
a búzavetések és az apró füvek
közül,
az ültető emberek
közül,
a cukorrépaföldekről,
a traktorzúgásos határról,
a mezők fiai közül,
most átszáll a lelkem
hozzátok,
hogyan megöleljen.

1959.

ÉN IS KÖZÉJÜK ÁLLTAM

És tavasz jött újra.
A nappalok megnyúltak,
a mezők kifényesedtek,
a sáncmartokon sarjadzott a fű –

A kebel kitágult,
szárnyalt a lélek,
a szív szerelmesen dobbant,
repülni szerettem volna.

A téli mocsok
eltűnt a falu arcáról,
mindenütt takarítottak,
tisztogattak, meszeltek.

A kertek duhajul kihajtottak,
a földből virágok ütköztek ki,
a Szamos partja megélénkült,
csillogtak a fűzfalevelek,
a domboldal zölden kacagott.
Tavasz szele fújt.

Az emberek szerszámra kaptak,
gyomlálták a búzákat,
vetették a tavasziakat –
mentek az eke után.
Sokhelyt kibújt már a kukorica,
a lucerna arasznyira nőtt.

A kollektíva udvaráról
embercsoportok ömlöttek ki,
mentek a földek felé.
Fütyültek, daloltak,

zengett a határ.
Én is közéjük álltam.

Új emberek voltak ezek,
az új mezőknek emberei,
vidámak, szépek, gazdagok,
mint a földek,
melyeken dolgoztak.

És én mentem
ezekkel az emberekkel
ki a tenger-nagy mezőkre,
ahol vers fakadt
minden fűszálon,
és szívemet
új, nagy érzések töltötték el,
melyeknek ritmusa
ott dalolt-lengett
a zöld mezők felett.

1959.

HALLOM...

Hallom ablakomból a hűs nyári esőt.
Hallom az éjet, amint a kertből beárad.
Hallom a mezőn a búzák suhogását.
Hallom a kaszafenést és a gépek csikorgását.

Most újból kínoz a vers, – mikor aranyba állt a tábla
Részegítő sorok iramlanak tova.
A határ zúg, hullámszik, árad, mint szélverte tenger,
s én megállok a nagy tenger bűgő partjainál.

A várost én ilyenkor elhagyom.
(Ó, város, szeretett, füstös, csodás!)
És útrakelek mint ősparaszt,
vagy mint vándormadár,
kit megígézett a mező s a határ,
és feledni nem tudja soha.

Haj, határ! mikor még két gyenge lovat hajkurásztam,
vagy ballagtam a barázdában két tehén után.
Haj, határ! de rég volt, de rég –
és egy verset mondogattam magamban furán,
míg egyet fordult föld körül az eke,
ó, most nagy gépek szárnyalnak
hegyaljtól hegyaljig.

Piros öröm sugárzik a mezők felett,
és piros dal száll, mely egybefog állatot, embert,
most a világ fordult egy nagyot körültem-velem,
és én ámulva kérdezem: hova lett régi énem?

Új lett minden bennem: a vérem, a szívem, a tudóm,
idegem.
Új lett a mező, a falu, a város – nem is ismerem rá.

Új lett az ember, a dal, a virág, az öröm.
És új lett a szerelem.

A várost én ilyenkor elhagyom.
Ó, elhagyom a várost, melyet már
megszerettem nagyon,
a sok aszfaltot, utcát, kirakatot, követ
s a fényes cukrászdát az Y utcában,
ahol elüldögéltem egy fekete mellett.

Egy verssort írok én most,
és keresek egy szót vagy egy mondatot.
A hús nyári éjben a mezőkre hallgatok,
ahol már aranyba szédültek a búzák.

Egy verssort keresek, mely zenéljen, zengjen,
kétezer év múlva is fényeljen, éljen,
hirdesse a nagy kort, hol nem történt egyéb,
csak ember lett az ember.

1959.

ÉNEKEDET, KÖLTŐ...

Most e lapokon mondd el, mit elmondani érdemes:
a végső csodát.
E hősi időben mások a szavak.
Téged minidig a valóság érdekelt.
Hadd el a szimbólumokat.
A tisztát, egyszerűt szeretted,
és mint az üveg, olyan átlátszó szíved.
Egy dal kísért végig az életen, egy tiszta szerelem,
egy nagy láng égett szívedben örökösen.
Solvejg dala volt-e, mely dalolt jégtisztán,
fent a csúcsok között, havas fenyők során?
Méltó társát kereste, eszményi porhüvelyt,
hol találta meg?...

Ha kondult az óra: este féltizenegy –
mondtad magadban,
s jól tudad, néked mit jelent.
Mások ilyenkor aludni készülnek,
néked dolgozni, írni kell.
Öreg toronyóra verte mindennap az ifjúság dalát,
és te feleltél reá –ez a te nagy csodád.
Ha munkádnál ültél, vagy jártad a mezőt,
kerested mindenütt és megtaláltad őt,
a virágban, a napfényben, a bársonyban,
az aranyban...

Felhőre ránéztél: szeme csillogott.
Erdőben bolyongtál: szíve dobogott...
Megvérzett a tüske, megtépett az ág,
zendültek lelkedben bús melódiák...
Csillagtűz égett a hegyek homlokán,
peregnek a percek a homokórán.
Kosályban vagy másutt – mindegy –
az idő úgy eltelt,
az azúr reggelből lassan délután lett.
A Szamos zúg, mormol s dalol új éneket,
tollam alá jönnek a tétova rímek.
Bár nem kell az ékkő, s a csengő fölösleg,
álljon magában meg, pusztán, tisztán a vers.
A nagy idők verse magában fényeljen,

tündökljön-zengjen hős eposzi nyelven.
Minden nagyméretű körültünk, ami van,
a napok, az évek, a tettek, a csodák.
Még a gondolat is túlszárnyalja magát,
kitör Föld köréből, felvesz csillagruhát.
A mezők abroszán (akárcsak a Földén),
új a térképészet,
megszűntek a csip-csup örült telekkönyvek.
Új lapokat kezdtél, új lapokra írd fel,
éposz szélességű nagy lírát énekelj.
Most minden sor – úgy vigyázz – ítélet, vallomás,
ki méri le a leírt szó hatósugarát?
A békét írd fel legelőbb, e kor jelszavát,
az építés, az alkotás beton talapzatát.
A munkát írd fel,
a gyárat, a műhelyt,
a precíz gépeket, az automatát!
Az új embert írd fel, a nagyszerű hőst,
az egyszerű munkást szerszámai közt!
Égen és földön az ő neve tündökljön,
amíg csak élünk mindig, örökkön!
Énekedet, költő vele kezdjed el!

1959.

ÉN MEGISMERTEM...

Én megismertem a mezőt.
Én tudtam, milyen kék az ég.
Én hallgattam a májusi esőt.
De nem ismertem a gyárok szavát.

Én láttam a búza hajladozását a szélben.
Én fogtam az eke szarvát.
Én áhítattal szórtam a magot a földbe,
de alig léptem át egy üzem kapuját.

A gyárat és a munkást csak messziről ismertem.
A nagy kéményeknek csak üvöltését hallottam,
mikor felbődültek 1944-ben
halálhírthozóan –
és én a pincébe menekültem.

Én ismertem a mező minden finom neszét,
a füvek növést, virágok szavát,
a lepkéket, bogarakat...
Ismertem az erdő mély misztériumát,
levelek rezgését, patakok zúgását,
a zöld mohát, páfrányt –
És télen a jeget, havat...
De nem láttam a nagy vaskohókat,
és nem láttam, a szerszám miként készül.
Nem láttam a munkást, aki ott áll
aszbeszt ruhában az olvasztó kemencék előtt.
A föld mélyén dolgozó vájárt nem láttam,
s nem vettem észre, nem hatolt a tudatomba
a mozdonyvezető, a géplakatos, a szövőgyári nő,
és aki a verseimet szedte,
a nyomdászra sem gondoltam soha.

Én ismertem a mező minden titkát,

a felhők járását,
a nehéz földmunkában görnyedőket,
a kérges tenyeret,
de nem ismertelek titeket, hősök,
gépek előtt állók,
futószalag mellett dolgozók,
fűjtatók, kalapálók,
hatalmas rendíthetetlen világ.

Most lerovok
áhítattal minden tartozást.

Most mezők birodalmából
hozzátok érkezem.

1959.

ÉS AKKOR A VÁROSBA ÉRTEM

És akkor a városba értem.
Hoztam a búzák illatát.
Hajamban friss kalász lengett,
ott szedtem le falum határában,
a kollektíva földjén.
Tizenötöt mutatott
az új időszámítás.
Nagyot lépett előre a világ.
A vonat befutott.
Az állomástéren
nagy változás fogadott,
aszfaltot téptek fel,
köveket csákányoltak.
A mély árkokban
kiütköztek a város
földalatti testének erei.
Az alvó tér az új élet szelétől
felzsibongott.
Monstrum autók állták el utam:
önkiöntők.
Vitték-hordták a földet, törmeléket.
Odébb gyékény- és nádfalak
foglalták el az utca egy részét,
egy tömbháznak a harmadik emeletét
rakták.
Betonkeverő gépek szortyogtak.
Daruk emelték magasra
az anyagot az emberek kezéhez.
A darukezelő állt az üveges fülkében,
szilárdan.
Az épület felett lebegett,
a kék levegőben,
oly magas volt és olyan szép!
Én bámulva néztem
a gépek és az emberek
testvéri munkáját,
mely szorosán illett egymásba,
mint két ember keze.

A nap akkor kelt.
A város jókedvűen zsibongott.
A villanydróton kis madár énekelt
önfeledten a fényben,
csőrét tágra nyitotta a nap felé.
Az új világ új dalát zengte.

1959.

AZ ÉPÍTŐTELEPEN

Homokrakások, üde fák, betonkeverőgépek.

Lapátok, mély gödrök, mellettük felfutó falak.

Az eszkavátor harap és nagy darab földet
a billenőbe rak.

A daru halkán megy la sínen, és mint óriási gém,
csőrével minduntalan lenyúl a zavaros mélybe,
és hatalmas terheket emel fel. Valaki átszól
a légen: „Emberek!” S milyen más csengése van most
e szónak.

Valahol láng lobban: forrasztanak,
kék-fehér szikrák röpködnek szerte: szárnyas csillagok.
Egy kocsi vérvörös téglát hoz.

Iskolás fiúk és lányok állják hirtelen körül.

És veszik, dobják a téglát, mint piros ékszerskatulyát.

A meszesgödör ásít, a lapát se nyugszik.

A falakon – fent, a kőműveskanál jár. A mester előtt
kötény, szájában szivar ég. A tervező a telepudvaron
szalad át, kezében papírt lobogtat, haja is lobog.

Az éjjel eső volt, viszi a szél a felhőrongyokat,
s a széltépett felhők közül kiragyog

a vidító kék zománc. A deszkák vizesek,
nehezen fogja a gyalu, de itt a gépfűrész és
gépgyalu a színben, azoknak mindegy,
vágják, gyalulják, szabdalják, ahogy kell,
hosszúra-rövidre.

A toronydaru most salakot visz fel a harmadik emeletre.

A kosarak egymásután telnek és ürülnek.

S az emberek, akik töltik – míg a kosár
visszaérkezik – lapáttal a kezükben,
állnak és beszélgetnek, nézik a futó felhőket,
melyek a hegyeket koszorúzzák.

Kihúzott drótok, sodronyok zizegnek, csengnek,
s mint különös cimbalomhangok szólnak a szélnek.

Új világról beszélnek. Új dallamot zenélnek...

Most kis hordókat gurítanak a kazán felé,
a kazán kitérte ormóttan száját, és megcsillan
vérvörös ínye.

Amott homokot rostálnak serényen. Kifeszített

dróthálók szűrrik-fésülik a homokot tisztára.
Crrr...
Mész fröccsen, víz loccsan, vas zuhan.
A gépkocsi burrog, a téglá cseng, a kő szikrázik.
A daru simán fut a sínen, hangtalan... feje a légben,
erre-arra néz, pillant, mindent lát.
Lent a földön apró hangyák; mozognak, isteni hangyák.
Hangyák, kövek, vasak, gépek!
Abroncsok, csövek, talicskák!
Új nyelven, új szókkal
új világ új költeményét írják.
Zaj, lárma, kalapácsütés,
benzingóz és motorzengés között
születik az új, mely az anyagot új formába gyúrja.
A Vers is keresi a formát,
amelybe beleömöljön a láva,
a, forró gondolat, a félszeg szó,
szóforgács, szó-szilánk, dirib-darab...
láz, vér, ideg, álm,
hogymindez összeálljon időálló ércce,
és meg ne dőljön,
mint ahogy e telepnek is szétheverő morzsái
összeállnak szilárd alapú
tündöklő épületté.

1960.

A FOLYÓ MÁR SZÉTDÚLTA...

A folyó már szétdúlta partját,
mennek a hóvizek a hegyekből.
Kiált a rét s az erdő mozdul,
és mint gránátok, robbannak a rügyek.

A nyers fű sarjad s dugja fejét
a virág is a holt avar alól.
Kékiloná és kakasmandikó lepi be
a levélpettyes földet.

Gyors robogások futnak, tág
zenék és ifjú ritmusok
dagasztják púposra a szívet,
mely mint tavaszi nagy folyó
árad.

Valaki jár itt,
és mint kamaszlány,
mezítláb
fut át a borzas határon
lázverte arccal –
hegyélről hegyélre lépve –

nyomában tűz fakad s parázs.

1961.

TAVASZ VAN...

Tavasza van, ó, tavasz van megint!
A szívet ifjú láz fogja el.
Éled a föld s a rügybörtön szakad,
s égbe mártják ágaikat a fák.
Menni kellene valahová a kedvessel,
menni, menni...
Ki a szabadba, ki a hegyekbe,
minél messzébb.

Nézni a mező zöld haját.
Nézni az erdő friss lombját,
amint bontogatja a szél.

A szobába nem fér már az öröm.
Négy fal között szűk lett már a tér.
Menni kellene valahová a kedvessel,
kipirult arccal,
égő szemekkel.

Őzikét kellene látni.
Hús patakból vizet inni.
Zöld mohára leheverni.

És csak nézni, nézni
a frisset, a zöldet,
a lelkünkben kitágult eget,
és be nem telni véle soha.

Ó, menni kellene valahová –
Ifjan és szépen –
kart karba öltve,
sugárzó szépen

menni a hegyen.

És jónak lenni, és nagynak lenni,
és erősnek lenni,
mint az örökké-friss, vad-zamatú
tavasz.

És szeretni, szeretni, szeretni...

1961.

HOLDTALAN FEBRUÁRI ÉJ

Holdtalan februári éj.
Felhők lógnak az égen.
Csillag nincs.
Szívemben egy kiáltás:
Kongótól Laoszig
emberjaj sikolt.
Vérázott földön
fekete tamtamok
dalai zengnek.

De ne féljete!

Földek bilincsei szakadnak.
Hú emberi szívek riadnak.
Népek rettentő ereje árad.

1961.

ÚJ DALT HALLOK...

Mikor a hó már elolvadt,
és száradni kezd a sár,
hallom a mezők szavát.

Új dalt hallok,
mindig újat,
amely a tél vackából zendül,
s kedvét szívemre záporozza.

Az ős föld dalol,
a bársony-barázda
mondja el titkait.

Nem halt meg a vetés!
A füvek
s a kicsi friss-zöldek
szabadulva
jégsírjaikból
lobognak, élnek.

1961.

CSODÁS MÁJUS

A versekre rálépett az idő.
Ó, csodás idő! Hatalmas korszak!
Májusi szép álmot álmodik a világ,
s az álomnál csodásabb a való.

Piros rakéta-tüzek zenélnek a zenélő Űrben.
Piros zászlókat lobogtat a szél.
Az emberi agy előtt megszegyenül minden.
Csillag, Föld, Álom hódolva leborul.

A vak Kozmosz titkait kitárta.
A Mindenségiről lehulltak a leplek.
Idő, perc, óra piros mámorba szédül,
és tapsolnak, mint a májusi kertek.

1961.

KÉT ÖRÖKSÉG

Gondolkodom ez ősi házban:
mit örököltem anyámtól?
Anyámtól örököltem – talán –
a sok dalt a szívembe,
mit kora-halála miatt
– letört virág –
el nem énekelhetett
bölcsem felett.
És apámtól?..
A munkát kaptam apámtól,
(látom, amint szigorú arcával néz)
és két dolgos karom,
mellyel fogtam az ekeszarvát –
E két örökség elég volt,
hogy vándoroljak a világon.

1961.

VERS

Vers! akiért meghal az ember.
Rím, ritmus, szótag, ütem: vers!
Áprilisi részeg vihar, szél,
akinek őrültjei voltak
és mákonyos bolondjai: vers!
Akiért feláldozni az élet is kevés.
Mint a szomjas mezők, ha esőről álmodnak,
álmodom rólad.
Éjjel nyitott szemmel nézek a sötétbe,
hívlak eltikkadt ajakkal,
világolj fel előttem.
Kutatlak éjben,
nézlek csillagban, tündöklésben
és ha meglátlak, felkiáltok sikoltva,
mint a költő, ki félévig kínlódott egy verssorért,
és végre megtalálta azt,
mint az anya, aki édes fájdalommal
világra szülte gyermekét,
mint a szobrász, ki lelket gyúrt
a lelketlen kőbe-fába,
mint a rab, aki lerázta láncát
és kiáltja: szabadság!
mint a folyó, mely küzdelmes útja után
hömpölyögve a nagy tengerbe ér.
Hatalmas vers, jöjj!
Lebegj körül most engem szárnyaiddal!
Nélküled semmi vagyok.
Te vagy: a| minden, életem ere.
Ha kiapadnál: a szomjúságtól meghalnék.
Elszáradnék, mint az erdő,
melyet villám sújtott.
Ó, vers!
De nem csecsebecse, könnyű játék, fényűző kedvtelés.
Nem!
Hanem életre-halálra menő torna, vad viadal,
harc a végsőkig, utolsó leheletig –

aztán jöhet a tarka házsongárdi föld,
amely betakar.
De addig: élet, élet, zsongás, nagy szárnyalás!
Előre a mindig új, a mindig-tovább felé!
Ha csak egy lépéssel, ha csak egy centiméterrel is
naponta –
de: előre, előre, előre!

Vers!

1961.

KÖSZÖNTŐ

A búzamezők zengő aranyával,
a bazsarózsák égő pirosával,
a falevelek kiáltó zöldjével
köszöntünk ma Téged, Párt!

Köszöntünk

örömünk túláradó szavával,
mámoros igéinkkel,
szívünk kibomló forró hevével.

Köszöntünk,

világot átfogó gondolat megtestesítője,
vérpezsdítő delejes áram,
tavasz-lehelet,
mely a vén föld átkos avarját megtörted,
hogy a vér-sebes fekete test kínzott térein
a feltörő-új élet napfényes pázsitjai
illatozzanak.

Az embert emberré Te tetted.
A sárba nyomorult emberi életet
nem remélt szintre felemelted.
Csillagoknak adtál szárnyat.

Dicsér Téged

ezernyi alkotásod, mellyel a puszta földet
telehintetted,
a sok kohó, erőmű, gyár és műhely.
A tágas munkatermek és laboratóriumok
muzsikáló csendje, ahol nagy Tervek
s teremtő gondolatok születnek.

Dicsérnek Téged.

a végtelen mezők egymásba simuló
termő barázdái,
a mély völgyek,
a gazdag síkok,
a sokszínűre művelt enyhe hegyoldalak s szőlők,
ahonnan a bőség és jólét aranyfürtjei
csillognak.

Te hoztad létre.

A Te műved

az otthon nyugalmas, árnyas békéje,
népünk építő kedve,
az alkotó munka,
vizek áradása, hegyek mozdulása,
a falvainkon átfutó lidérces fény,
mely tűz-szemű csillagokkal csokrozza fel
a házak felett
a kividult éjszakát.

A művész álmára ki vigyáz?

Honnan a képíró, szobrász és költő boldog ihletése,
midőn szoborba, festménybe, versbe álmodja
az utolérhetetlen való szédítő
csillag-pompáját?

Te hoztad létre.

A Te műved.

Köszöntünk ma Téged, Párt!

Köszöntünk

örömünk túláradó szavával,
mámoros szívünk égő melegével,
a zengő búzák aranyával.

A felemelt homlokú ember,
a népek milliói köszöntenek!

1961.